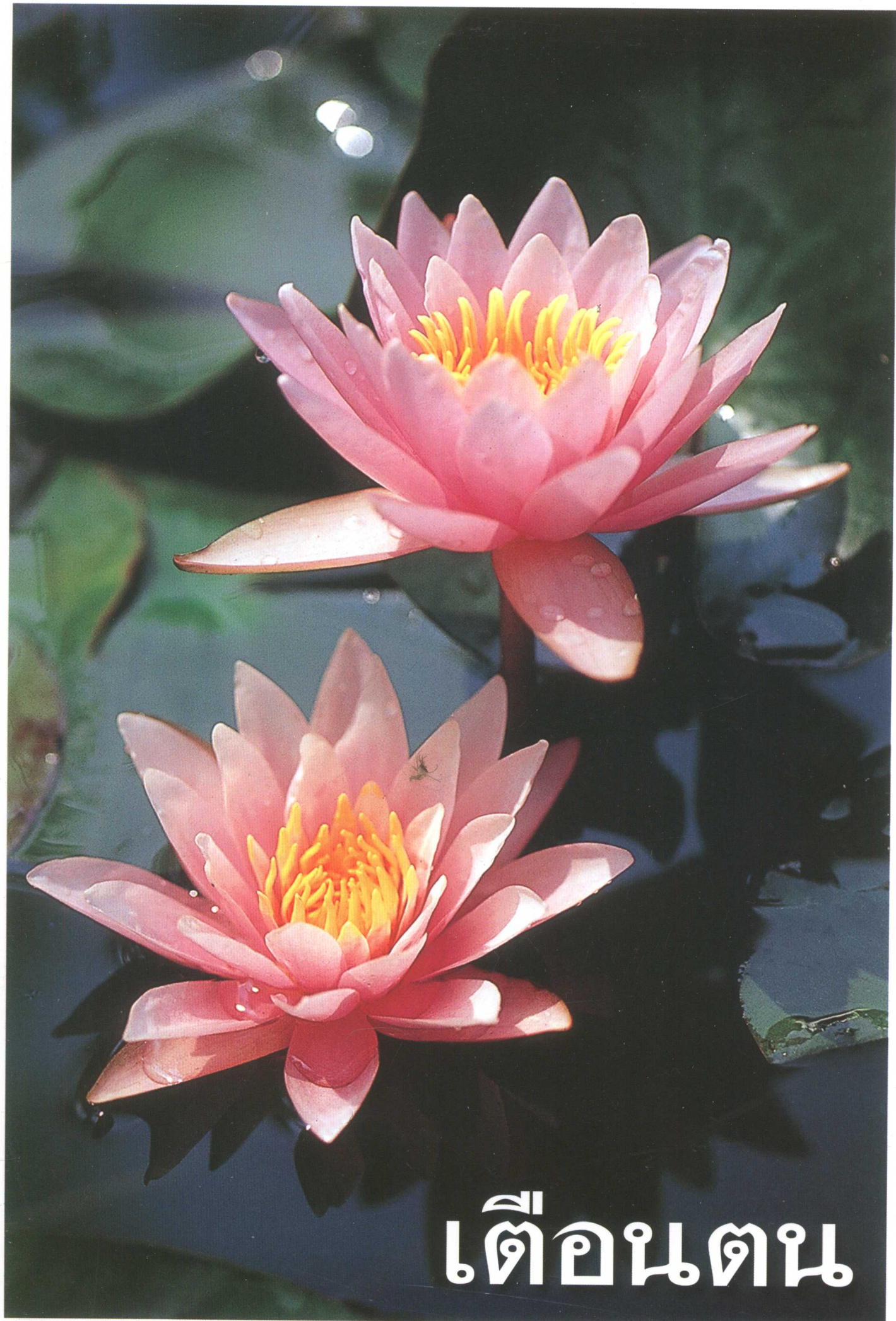
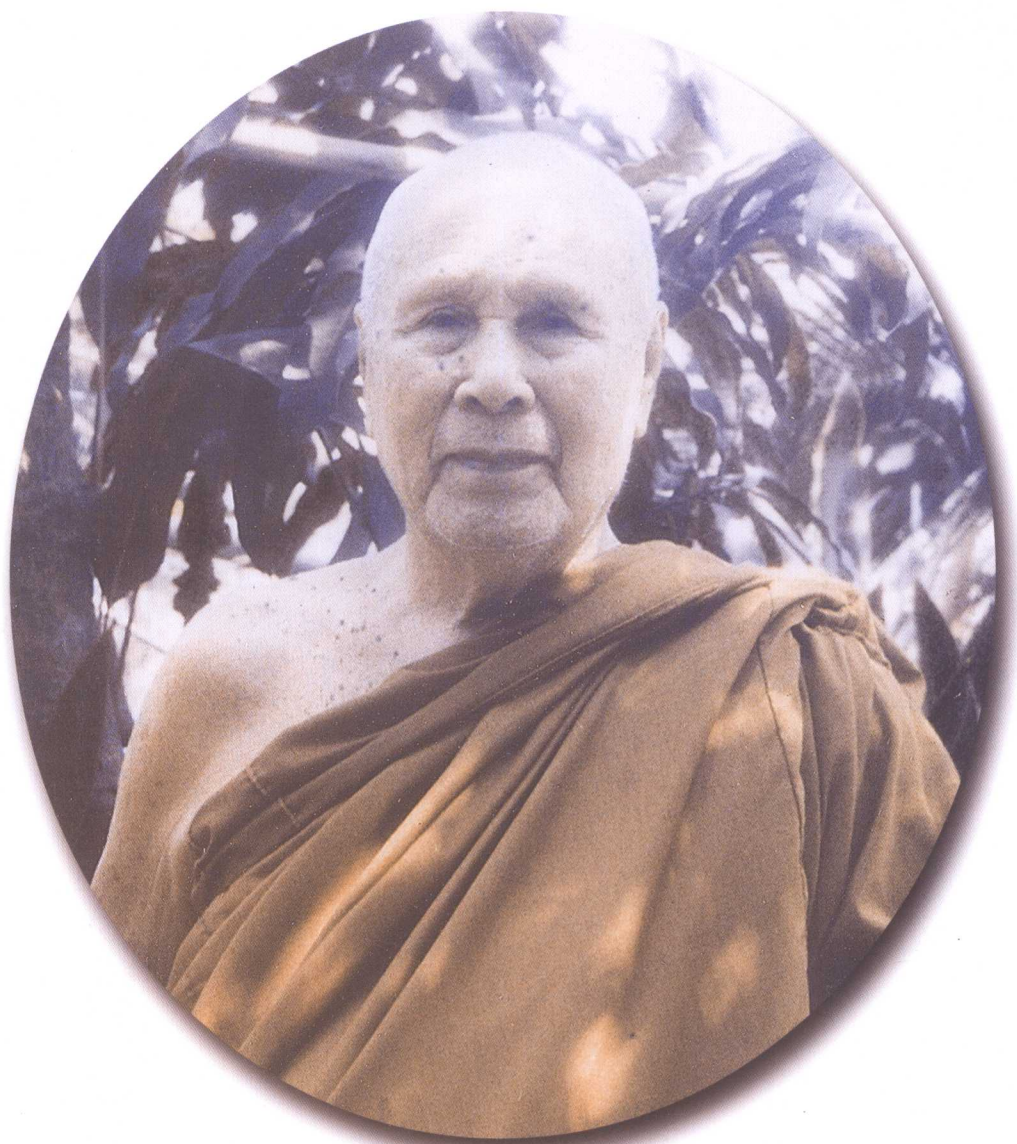

เดือนต้น

เตือนตน

เฟื่องพินิจเรื่องชีวิต
กับหลวงพ่อปัญญาั่นนทะ

สารบัญ

เตือนตน

เพ่งพินิจเรื่องชีวิต
กับหลวงพ่อบุญานันทะ

จัดพิมพ์โดย

กองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนห้องสมุดศาลาจำปรัตน์

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

กองทุนเสถียรธรรม เสถียรธรรมสถาน

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่าของหนังสือนี้

ประสงค์จะช่วยเผยแพร่เป็นธรรมทาน

ติดต่อโดยตรงได้ที่

ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

โทร. ๕๕๔-๓๐๗๔, ๕๕๓-๔๒๔๓

แม่พิมพ์ โดย สุนทรฟิล์ม โทร. ๘๐๓-๒๒๔๔

พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ จำกัด

โทร. ๕๕๓-๙๐๐๑, ๕๕๔-๒๒๔๑

มองตน

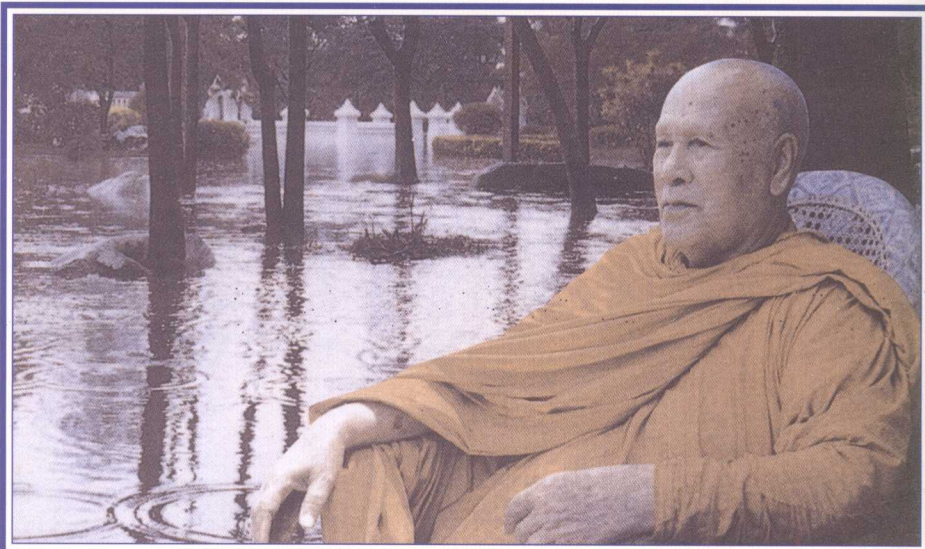
- หน้า ๑

ปลุกตน

- หน้า ๑๘

อย่าลืมตน

- หน้า ๓๓

ทางชีวิตที่ดีงาม

- หน้า ๔๓

ข้อควรจำสำหรับชาวพุทธ

- หน้า ๖๒

ทางพ้นทุกข์

- หน้า ๖๓

มองตน

ปัญญาอันทักขุ

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะ อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการฟัง ตามสมควรแก่เวลา

วันนี้อากาศแจ่มใส เมื่อวานนี้ฝนตกมาก เมื่อคืนนี้บอกว่าจะตกเสียให้พอ วันอาทิตย์ตอนเช้าอย่าตก คนเขาจะมาทำบุญ มาฟังธรรมกัน เช้านี้ก็เลยรีบร้อย แต่ถ้าจะตกลงมาอีก ก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน เพราะเป็น

เรื่องของธรรมชาติ เราอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ธรรมชาติ เราหนีไม่ได้ แต่ว่าถ้าไม่ตกก็นับว่าสบาย ตอนนี้ก็สบายแล้ว ข้างหน้าไม่แน่ เรียกว่าสิ่งข้างหน้าไม่มีใครรู้ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นแต่ในปัจจุบันนี้เรารู้ว่าอะไรเกิดขึ้น อะไรเป็นอยู่

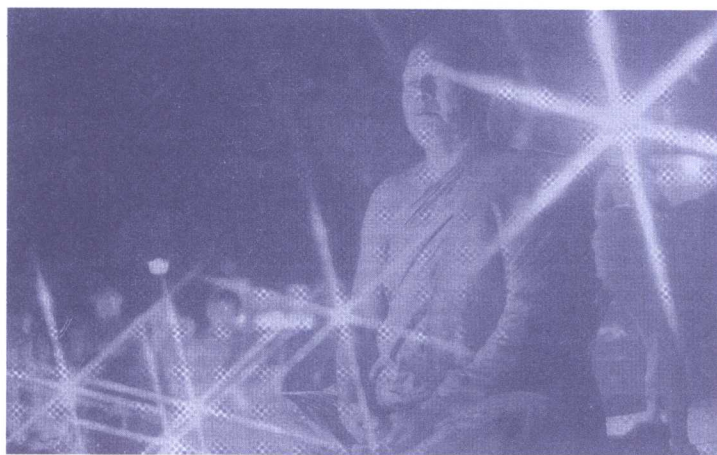
พระพุทธเจ้าสอนให้เราพิจารณาในสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ให้เพ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพื่อให้รู้ว่าอะไรมันเป็นอะไร เพื่อที่จะได้ทำลายกิเลส

“กิเลส” เป็นคำบาลี ภาษาไทยหมายถึงสิ่งที่ทำให้เกิดความเศร้าหมอง สิ่งที่เศร้าหมองนี้เรา

มุ่งถึงสิ่งที่เศร้าหมองทางด้านจิตใจมากกว่าอะไรๆ ทั้งหมด สิ่งที่เศร้าหมองทางด้านวัตถุ เช่น ขี้ฝุ่น เหมื่อโคล อะไรอย่างนั้นไม่เรียกว่าเป็นกิเลส แต่เรียกว่าเป็นสิ่งที่เศร้าหมองในคำอื่น

คำว่า“กิเลส” นั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับใจของเราโดยเฉพาะ คือมันทำให้ใจของเราเศร้าหมองไป ผิดไปจากหน้าตาดั้งเดิมของมัน หน้าตาดั้งเดิมของจิตนั้นอยู่ในสภาพที่สะอาด แล้วก็สงบอยู่สว่างอยู่ตลอดเวลา

แต่ว่าเมื่อใดเราเผลอไป เราประมาทไป จิตเราก็เศร้า

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

หมองด้วยอำนาจกิเลสที่เกิดขึ้น
ในใจของเรา

ตัวกิเลสนั้นไม่ได้เป็นของ
มีอยู่ตั้งอยู่ถาวร แต่มันเกิด
ขึ้นเป็นครั้งคราว เกิดแล้วความ
จริงมันก็ดับไป หายไปนั้นแหละ
แต่เราไม่ยอมให้มันดับ ไม่ยอม
ให้มันดับด้วยการเพิ่มเชื้อเข้าไป
ในกองกิเลสนั้น คล้ายกับเราไม่
ต้องการให้ไฟดับ เพราะไม้ขีดไฟ
หายาก เราก็กะไม่พินมาเติมไว้
เอาไม้ต้นใหญ่ๆ มาเผาไว้ เวลา
ต้องการก็ไปจุดเอามาได้ฉันท
เราก็มักจะเป็นผู้ที่ขาดปัญญา
คอยเติมเชื้อแห่งกิเลส ให้เกิด
เจริญงอกงามขึ้นในจิตใจของเรา
แล้วเราก็สำคัญผิดคิดว่า จิตใจ
เรานี้มีกิเลสตลอดเวลา

ในคำสอนบางศาสนา สอน
ว่าใจนี้เป็นบาปบาปมาแต่ดั้งเดิม
อันนี้ไม่ใช่หลักพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนาไม่มีบาปดั้งเดิม
ไม่เหมือนคำสอนในศาสนาอื่นที่
เขาถือว่ามนุษย์มีบาปดั้งเดิม

บาปดั้งเดิมนั้นก็คือขัดคำ
สั่งของพระผู้เป็นเจ้า ไปกินผล
ไม้เข้า แล้วก็บาปตลอดมา

ในพุทธศาสนาไม่ยอมรับหลักการ
เช่นนั้น พระพุทธศาสนาสอนว่า
บาปหรือความเศร้าหมองจิตหรือ
กิเลส นั้น ไม่ใช่สิ่งที่เป็นอยู่มีอยู่
ตลอดเวลา โดยปกติมันเราสงบ
มากกว่าวุ่นวาย มีความเย็นมาก
กว่าความร้อน มีความสว่างอยู่มาก
กว่าความมืดบอด แต่ว่าความเป็น
อยู่ที่เป็นตัวธรรมดาเป็นหน้าตา
ดั้งเดิมของจิตของเรานั้น มัน
เปลี่ยนไปกับสิ่งที่มากระทบ

สิ่งที่มากระทบนั้นก็เรียกว่า
“อารมณ์” ที่คนเราพูดว่า“วันนี้
อารมณ์ไม่ดี” อันนี้พูดไม่ถูกต้องตาม
ความหมายของเรื่อง อารมณ์มัน
ไม่ได้อยู่ในเรื่องของเรา อารมณ์
นั้นมันไม่ดีไม่ชั่ว มันเป็นไปตาม
เรื่องของมัน แต่ว่าใจเราไปรับเข้า
แล้วปรุงแต่งให้ดีขึ้นบ้าง ให้ชั่ว
ขึ้นบ้าง

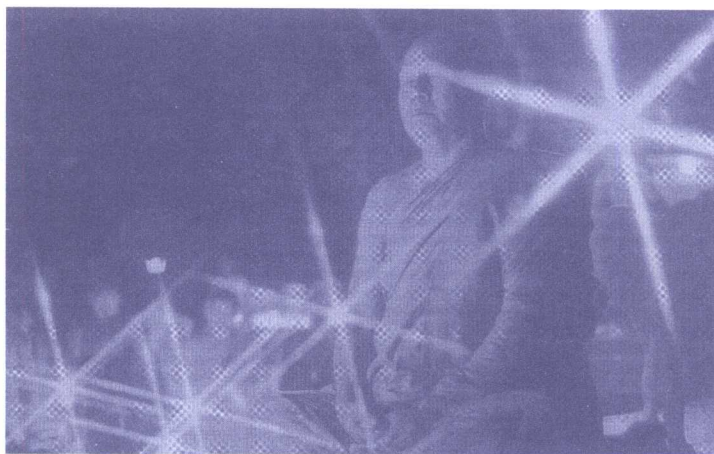
เรื่องมันอยู่ที่ใจเราต่างหาก
คือถ้าใจเราไม่ดี อารมณ์ที่มา
กระทบก็ไม่ดี เหมือนกับว่าน้ำมัน
ขุ่นอยู่โดยปกติ เมื่อเอาน้ำใส่ใส่
ลงไปมันก็จะกลายเป็นน้ำขุ่นไป ดู
ในแม่น้ำที่มารวมกัน ๒ สาย สาย
หนึ่งน้ำสีแดงๆ เพราะมีดินสีแดง

เมื่อปนกันเข้า ถ้าน้ำสีชาวมก สี
แดงก็จางหายไปกลายเป็นน้ำสีขาว
ไปฉันท ในสภาพจิตของคนเราก
ก็เหมือนกัน จิตโดยปกติมันไม่ได้
ขุ่นขื่น แต่ขุ่นขื่นเพราะอารมณ์
เราจึงไม่ควรจะพูดว่า“อารมณ์ไม่
ดี” แต่ควรจะพูดว่า“ใจไม่ดี”

ใจ คือสิ่งที่อยู่ภายในตัวเรา
อารมณ์คือสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเรา
มันมากระทบตัวเรา รูป เรียก
ว่า“รูปอารมณ์” มันมากระทบตา
เสียงมากระทบหู กลิ่นมากระทบ
จมูก รสมากระทบลิ้น สิ่งที่ถูก
ต้องทางกายประสาท เรียกเป็น
ศัพท์เทคนิคว่า“โณฏฐัพพะ” มา
กระทบกายประสาท อย่างนี้เขา
เรียกว่า อารมณ์

พูดให้ฟังง่ายเรียกว่า รูป
เสียง กลิ่น รส สัมผัส ๕ อย่าง
นี้เรียกว่า เป็นอารมณ์มากระทบ
ตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วก็
กระทบกระเทือนใจ

ใจนั้นเป็นผู้รับรู้ ถ้าขีดเป็น
เส้น ก็มีวงกลมอยู่ตรงกลาง เรียก
ว่า ใจ แล้วก็เส้นหนึ่งขีดออกไปก็
เรียกว่า ตา อีกเส้นหนึ่งเรียกว่า หู
อีกเส้นหนึ่งเรียกว่า จมูก อีกเส้น

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

หนึ่งคือ ลิน อีกเส้นหนึ่งคือร่างกาย ทั้ง ๕ เส้นนั้น มันมารวมกันอยู่ที่ใจ ใจเป็นผู้รับในสิ่งที่มากระทบนั้น เรียกว่า“รับอารมณ์”

เมื่อใจไปรับอารมณ์ ถ้ารับด้วยปัญญา อารมณ์นั้นก็ไม่มีพิษสงแก่เรา แต่ถ้าไปรับด้วยอวิชชา อวิชชา คือความไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง ใจเราก็เศร้าหมองขึ้นมาด้วยการรับนั้น

เช่นเรารับด้วยอวิชชา เกิดความโกรธบ้าง เกิดความรักบ้าง เกิดความขัดเคืองลุ่มหลงมัวเมา ในอารมณ์นั้น ๆ ด้วยประการต่าง ๆ นี้เรียกว่าวิ่งไปรับด้วยความมกมกาย ไม่ได้ตั้งตัวให้ดีเสียก่อนแล้วออกไปรับ มีความผลุนผลันพลันแล่นออกไปรับเข้า เลยเกิดเป็นเรื่องยุ่งขึ้นมา

เหมือนกับใครจากเราไปนาน แล้วกลับมาเราก็ดีใจวิ่งออกไปรับ เลยเท่ก้าวบันไดพลาดล้มลงซีโครงหักไป อย่างนี้เรียกว่าทำด้วยความผลุนผลัน ทำให้เกิดปัญหาขึ้นแก่ร่างกายจิตใจ

อารมณ์ที่มากกระทบนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราวิ่งออกไปรับ

รุนแรง กระแทบกระเทือนใจมาก บางทีก็ถึงกับเป็นอาการที่เขาเรียกว่า“ช็อค”

ญาติโยมคงจะได้ยินบ่อย ๆ ว่าคนนั้นช็อคไป ก็คือหยุดหายใจ ชั่วขณะ หัวใจหยุดทำงานไปเพราะรับอารมณ์แรง อารมณ์นั้นเป็นอารมณ์แห่งความตื่นเต้น แห่งความดีใจ อะไรก็ได้ ดีใจนักหัวใจก็หยุดเต้นไปเหมือนกัน ตกใจหรือตื่นเต้นมากเกินไป หัวใจก็หยุดทำงานได้เหมือนกัน เรียกว่าแน่นิ่งไปชั่วขณะหนึ่ง

เช่นเวลาที่มีการเผาศพ เวลาจะเอาศพเข้าเตา ชอบเปิดให้ดูกันนัก ไม่รู้จะไปดูกันทำไม ความจริงไม่ควรจะดู เพราะว่ามันไม่ค่อยเรียบร้อย ศพไม่เรียบร้อย แล้วเราปิดอัดไว้ สิ่งที่อยู่ภายในนั้นคืออากาศที่เป็นพิษ พอเปิดขึ้น มันก็ระเหยขึ้นมา ถ้ามีเชื้อโรคมันก็ระเหยออกมา คนก็ไปยืนรับอากาศพิษนั้น ก็จะเกิดอันตรายแก่ผู้เข้าไปดูก็ได้ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องดูอย่างนั้น

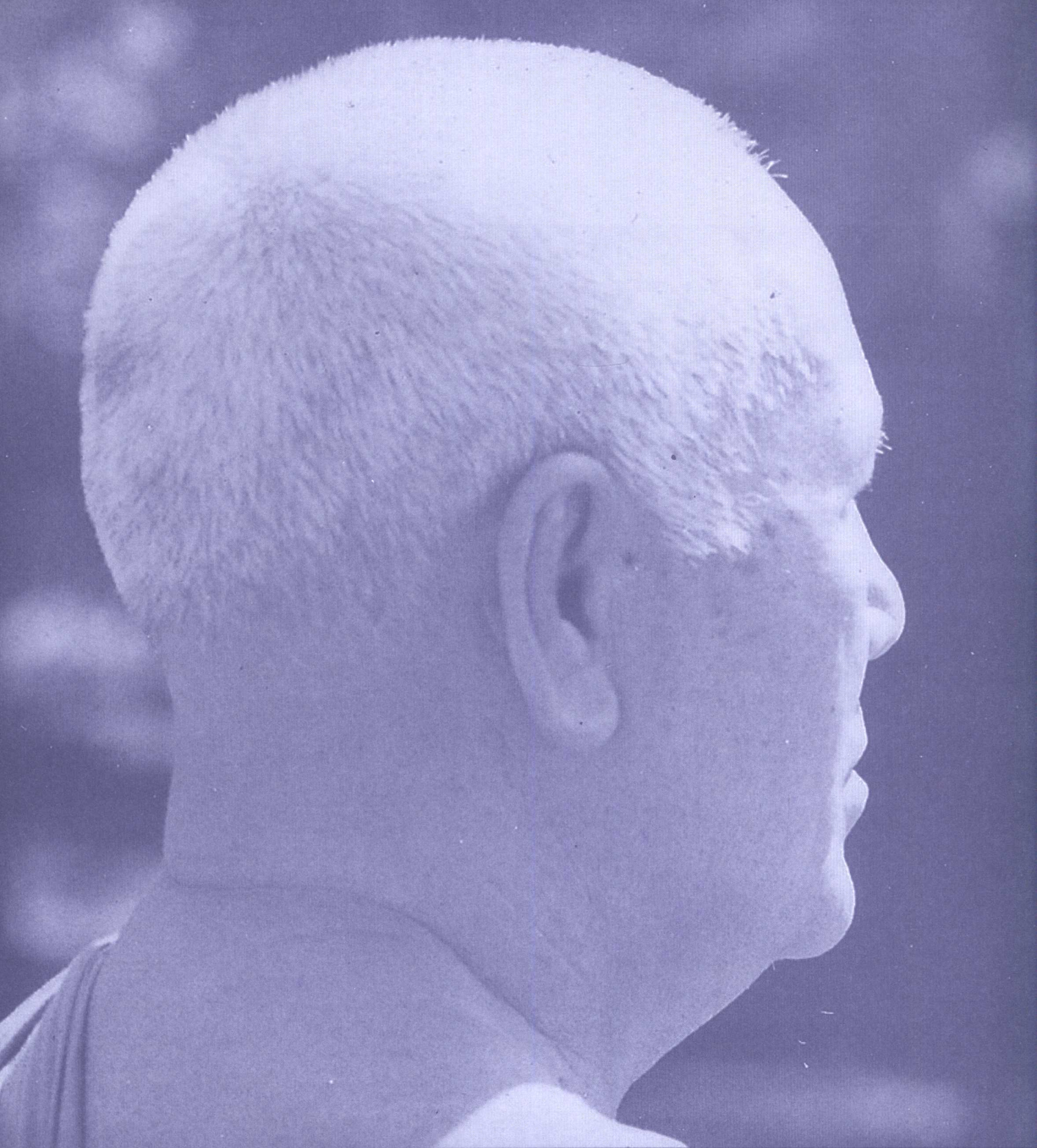
แล้วบางคนเมื่อเห็นศพเข้าก็วิ่งขึ้นมา แล้วสลบแน่นิ่งไป

ต้องห้ามออกไปทำปฐมพยาบาล การที่สลบแน่นิ่งลงไปอย่างนั้น ก็เพราะว่าตกใจในภาพนั้นมากเกินไป เสียใจ พอเห็นภาพก็เสียใจ

ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้าว่าจะพบสิ่งเหล่านั้น แล้วควรจะทำใจอย่างไร ไม่ได้คิดไว้ก่อน ไม่ได้เตรียมตัวต่อสู้กับข้าศึก คืออารมณ์ที่มากกระทบ เราก็เสียเปรียบ เมื่อเสียเปรียบเราก็ไม่สบายใจ

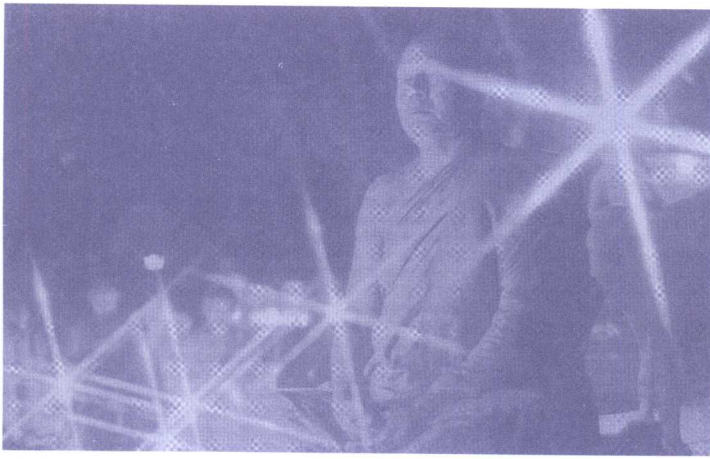
ถ้าเราเตรียมตัวเตรียมใจไว้ ตั้งสติให้ดี ตั้งปัญญาให้ดีแล้วก็พิจารณาด้วยอาการที่มีสติมีปัญญา เราจะไม่ตื่นเต้นกับสิ่งที่มากกระทบ จะไม่เสียใจกับสิ่งที่มากกระทบนั้น เพราะว่าเราได้เตรียมตัวไว้ก่อนแล้วที่จะต้อนรับกับสิ่งที่มาสู่ตัวเรา เราก็ไม่เป็นอะไรไม่เสียใจกับสิ่งที่มากกระทบนั้น นี่คือนสิ่งที่ทุกคนควรจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในชีวิตประจำวันของเรานั้น ย่อมมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา บางเรื่องมันก็รุนแรงพอสมควร บางเรื่องก็อาจจะไม่รุนแรงนัก เมื่อเรากะทบอะไรเข้า

❖
เมื่อน้ำใส กระจ่าง
ย่อมมองเห็นหอยกาบ หอยโข่ง กรวด ทราย และฝูงปลาได้ ฉะนั้น
เมื่อจิตไม่ขุ่นมัว
ย่อมมองเห็นประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นได้ ฉะนั้น

❖
พุทธวจนะ

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

ที่เราารู้สึกว่า แหม! มันรุนแรง เหลือเกิน มันทารุณต่อฉันเหลือเกิน ทำไมฉันจึงเกิดมาพบกับสิ่งเหล่านี้ คิดไปในรูปร่างนั้น ความไม่สบายใจเกิดขึ้น เพราะว่าเราไม่ได้ใช้ปัญญา ไม่ได้ใช้เหตุผล เพื่อพิจารณาสิ่งเหล่านั้น

เราไม่เข้าใจธรรมะ ไม่ได้นำธรรมะไปใช้เป็นเครื่องประดับ ประคองจิตใจ ในขณะที่จะต่อสู้กับตัวปัญหา ปัญหานั้นมันก็โจมตีเราบอบช้ำไป ได้รับทุกข์ขนาดหนัก

แต่ถ้าเราเตรียมตัวไว้ก่อนว่า สิ่งนั้นจะมากกระทบตาของเรา กระทบหู กระทบจมูก กระทบลิ้น กระทบกายของเรา เราจะทำอย่างไร เราจะต้องไม่ยินดีกับสิ่งนั้น เราจะไม่ยินร้ายกับสิ่งนั้น แต่เราจะควบคุมจิตใจของเรา ให้อยู่ในสภาพปกติเราคิดไว้อย่างนั้น เมื่อคิดไว้อย่างนั้นแล้ว พอสิ่งนั้นมากกระทบ เราก็มีความเป็นปกติ รักษาสภาพดั้งเดิมของเราไว้ได้ อันนี้แหละที่ใช้คำว่า“เป็นตัวเอง”

ที่คนชอบพูดกันบ่อย ๆ ว่า “ฉันมันต้องเป็นตัวเองบ้าง” แต่

ว่าเมื่อเป็นตัวเองที่ไร้มักจะยุ่งทุกที เพราะว่าไม่ใช่ตัวแท้ แต่ว่ามันเป็นตัวปลอม ปลอมเข้ามาในใจของเรา

ตัวปลอมนั้นก็คือตัวกิเลสประเภทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในใจตัวแท้นั้นคือ ใจสงบ ใจสะอาด อยู่ นั่นเป็นตัวแท้ แต่ว่าเราไม่ค่อยเอาตัวแท้มาเป็นตัวเอง แต่ไปเอาตัวปลอมมาเป็นตัวเอง

พอเป็นตัวเองขึ้นในรูปร่างอย่างนั้น ก็แสดงอาการที่ไม่ใช่ตัวเอง แสดงอาการเปลี่ยนโฉมหน้าไปเป็นหน้าดุ หน้าโกรธ หน้าเกลียด เช็ดเชียวเคี้ยวฟันเดี๋ยวก็นั่งเสียใจ อะไรในรูปร่างนั้น นั่นคือไม่ใช่ตัวแท้แล้ว จิตใจมันเศร้าหมอง เพราะเราไม่ได้เตรียมรับเหตุการณ์เหล่านั้น จึงเกิดเป็นปัญหา เป็นความทุกข์ความเดือดร้อนแก่เราด้วยประการต่างๆ

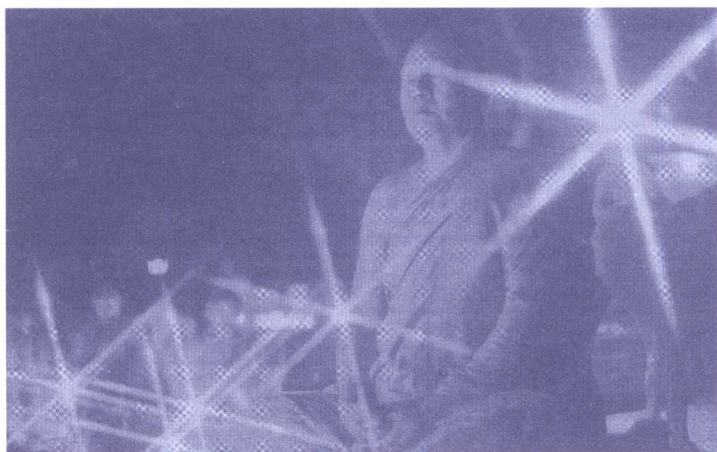
เรื่องอย่างนี้ต้องทำไว้บ่อยๆ ทำในใจไว้บ่อยๆ ทำในใจก็หมายความว่า คอยเตือนไว้ คอยนึกไว้ว่าเราจะไม่ยินดียินร้ายในเรื่องนั้น เรื่องนี้ เวลาเราจะไปหาใคร เราจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใด

ก็ต้องตั้งสติไว้เสียก่อน ใช้คำว่า “ตั้งสติ” คือให้มีความรู้สึกเฉพาะหน้าไว้ เอาสติมาไว้กับตัว อย่าให้มันไปเที่ยวที่อื่น แล้วเอาปัญญามาไว้กับตัวด้วย

สติกับปัญญา ๒ ตัวนี้คอยกำกับอยู่ ใจของเราจะไม่ตื่นเต้นตกใจ หรือยินดีในสิ่งที่มากระทบมากเกินไป จะมีสภาพจิตที่เป็นปกติ “เป็นตัวเอง” อย่างแท้จริง อันนี้เป็นการถูกต้อง ขอให้ญาติโยมเข้าใจอย่างนี้ แล้วเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การศึกษาธรรมะของเราทั้งหลายนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะรู้อะไร การศึกษาธรรมะด้วยการฟังก็ตาม ด้วยการอ่านจากหนังสือ หรือด้วยการอะไรก็ตาม จุดหมายสำคัญของการศึกษาธรรมะนั้น ก็เพื่อให้รู้จักสิ่งที่มันเกิดขึ้นในตัว ให้รู้เหตุของมัน แล้วให้รู้ว่าเราจะแก้ไขปรับปรุงสิ่งนั้นอย่างไร นั่นแหละคือจุดหมายที่เราจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ

ในเบื้องต้นนั้นก็ต้อง“รู้จักตัวเอง”ก่อน ตัวเราเองนั้น ความจริงเป็นเรื่องสมมติ ไม่ใช่ตัวแท้

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

ตัวจริงอะไรหอก ตัวที่แท้จริงมันไม่มี มีตัวสมมติ ตัวปรุงแต่ง ประกอบกันเข้า

พระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า เอาส่วนต่างๆ มาประกอบกันเข้า ธกัก็เกิดขึ้น เรือนก็เกิดขึ้นฉันใด เพราะการคูกันเข้าของธาตุทั้งสี่ คนจึงเกิดขึ้น ร่างกายจึงเกิดขึ้น คนเกิดขึ้นเพราะการประกอบของส่วนเหล่านั้น

ฉะนั้นที่เรียกกันว่า เป็นคน เป็นสัตว์ เป็นต้นไม้ เป็นอะไร ต่างๆ นั้น มันเป็นเรื่องการประกอบกันเข้าทั้งนั้น สิ่งที่มาประกอบกันเข้าแล้วก็เป็นอย่างนี้ ภาษาธรรมะเรียกว่า“สังขาร”

สังขารก็คือสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปรุงแต่งของวัตถุธาตุตามธรรมชาติบ้าง ของการปรุงแต่งของคนที่ต้องการสิ่งนั้นบ้าง

เช่นเราปรุงแต่งโต๊ะสำหรับใช้ เก้าอี้สำหรับนั่ง ปรุงเสื้อผ้าขึ้นสำหรับนุ่งห่ม ปรุงถ้วยชามขึ้นสำหรับใส่ข้าวใส่แกง ปรุงสิ่งนั้นสิ่งนี้ขึ้นมาเพื่อจะใช้สิ่งเหล่านั้น

เมื่อก่อนนั้นไม่มี เมื่อเอาอะไรๆ มารวมกันเข้า มันก็เกิดมี

ขึ้น มีแล้วก็ต้องสมมติชื่อให้สำหรับจะได้เรียกกันให้เกิดความเข้าใจ เราจึงสมมติว่าชื่อนั้น ชื่อนี้ เช่น คน นี่ก็สมมติชื่อให้ ว่าชื่อนั้นชื่อนี้ เมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ บางทีชื่อเดิมไม่ใช่แต่เอาชื่อสมมติทับลงไปอีกชื่อหนึ่ง กลับไปติดชื่อสมมตินั้นหนักขึ้นไป

เช่นเขาให้เป็นท่านขุน เป็นคุณหลวง คุณพระ พระยา เจ้าพระยา เราลืมตัวเราแล้ว ลืมว่าชื่อเดิมชื่ออะไร แล้วเราก็ไปติดอยู่ในชื่อนั้น

ไม่ได้ติดอยู่เพียงชื่อ กิริยาอาการ ความคิด ความเห็น ทิฐิมานะเกิดขึ้น เพราะชื่อตัวใหม่ที่ปรุงแต่งให้ บางคนก็เป็นเอามาก เป็นจนกระทั่งว่าเป็นทุกข์ ทุกข์ เพราะยึดถือในชื่อที่เขาตั้งให้

นี่คือเรื่องสมมติแท้ๆ แต่เราไม่ได้พิจารณา ว่าสิ่งนั้นเป็นเรื่องสมมติ

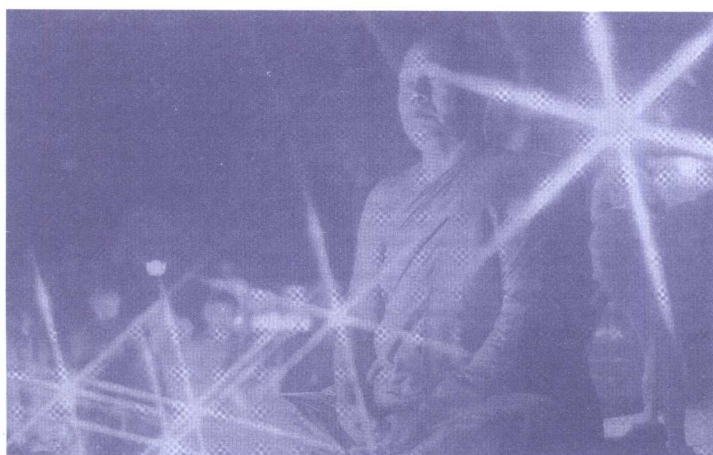
เมื่อก่อน ตรงนี้ไม่มีอาคาร มันเป็นที่ว่างๆ เฉยๆ แล้วมันก็เป็นทีลุ่มด้วย เอาดินมาถมเข้าหน่อยถมให้เป็นพื้นสูงขึ้น เสร็จแล้วก็ปลูกอาคารหลังนี้ขึ้นมา แล้วก็

เรียกชื่อว่า “โรงเรียนพุทธธรรม” คือเป็นสถานที่สำหรับศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า เราก็เรียกว่าอย่างนั้น แล้วเราก็มาใช้สถานที่นี้ สถานที่นี้เป็นชื่อที่สมมติกันขึ้นสำหรับเรียกกัน

นานๆ ไปข้างหน้า วัตถุที่รวมตัวกันนี้มันอาจจะเสื่อมคุณภาพ แล้วก็อาจจะสลายไป เพราะสิ่งทั้งหลายมีเกิดแล้วก็ต้องมีดับเกิดแล้วไม่ดับมันไม่มี มันเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นคนเป็นสัตว์ เป็นต้นไม้ เป็นอะไรก็ตามใจ เมื่อเกิดแล้วก็ต้องมีดับ

วันหนึ่งมันก็ต้องสลายไป แต่ว่าในช่วงอายุของพวกเรานี้ มันยังคงจะไม่สลายหรือ เพราะเราทำแข็งแรง มีคอนกรีตเสริมเหล็กอย่างดี ไม่ได้คอร์รัปชันในการก่อสร้าง มันก็จะปรุงแต่งให้เราได้ใช้กันนานต่อไป แต่ว่ามันก็ต้องสลายสักวันหนึ่ง หนีไม่พ้น อันนี้เป็นกฎธรรมชาติ

โลกเรานี้ก็เหมือนกัน มันก็เกิดจากการปรุงแต่งตามกฎหมายของธรรมชาติ แล้วก็ปรากฏเป็นแผ่นดิน มีน้ำ มีต้นไม้ สิ่งนี้มันเกิดขึ้น

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

แล้ววันหนึ่งมันก็หายไป แต่เราก็ไม่ต้องกลัวว่ามันจะหายไป ในอายุของพวกเราหรอก มันยังอีกนานกว่ามันจะหายไป อยู่ไปเถอะ อยู่ให้สบาย อยู่ให้มีความสุขสงบจิตใจ อย่าอยู่ด้วยความทุกข์ ความเดือดร้อนในโลกอันขรุขระเหมือนผิวมะกรูดนี้เลย เราคิดอย่างนี้ ถ้าเราอยู่อย่างนี้คิดอย่างนี้ใจเราก็สบาย

ร่างกายของเราก็เป็นของปรุงแต่ง ปรุงแต่งกันขึ้นด้วยธาตุสี่ ท่านจึงบอกว่ามีธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม แต่ความจริงมีมากกว่านั้น

พระพุทธเจ้าท่านไม่ต้องการให้เราเรียนรู้ในเรื่องธาตุแบบวิทยาศาสตร์ แต่ให้รู้ว่าเป็นของผสม มันเป็นสิ่งขาร เป็นเครื่องปรุงแต่งขึ้นมาโดยธรรมชาติ อย่าไปยึดไปติดในส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย ว่าเป็นตัวเรา ว่าเป็นของเรา เรียกว่า ตัวกิเลส ซึ่งมันเกิดขึ้นในใจของเรา

และเมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว ทำให้สภาพจิตใจเปลี่ยนแปลงไป จากสว่างกลายเป็นมืด จากสงบ

กลายเป็นวุ่นวาย จากสะอาดกลายเป็นสกปรกไป นั่นคือความเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้นเพราะเราไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องนั้น มันก็เป็นไปอย่างนั้น

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งพระมหากรุณาธิคุณ พระองค์สงสารชาวโลกที่เวียนว่ายอยู่ในกองทุกข์ ทุกข์แล้วทุกข์อีก ไม่รู้จักจบจักสิ้น ช้ำแล้วช้ำอีก วันหนึ่งๆ ไม่รู้สึกที่ร้อยก็พันหน ช้ำอยู่บ่อย ๆ ในรูปอย่างนั้น ทรงสงสารเอ็นดู ว่าไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น ควรจะหาทางช่วยเหลือเขา ให้พ้นไปจากปัญหา คือความทุกข์ความเดือดร้อน พระองค์ทรงคิดอย่างนั้น

แต่ว่าก่อนจะช่วยคนอื่น ก็ต้องช่วยตัวเองให้พ้นจากความทุกข์เสียก่อน การช่วยพระองค์เองคือ ต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อทำให้พระองค์พ้นจากความทุกข์ เหมือนคนจะไปช่วยคนตกน้ำ ถ้าว่ายน้ำไม่เป็น ลงไปช่วยแล้วมันอันตราย แทนที่จะตกน้ำตายเพียงคนเดียว มันจะตายเป็น ๒ คนขึ้นมา เพราะคนช่วยนั้นว่ายน้ำ

น้ำไม่เป็น กระโดดลงไปช่วย มันก็จะจมน้ำกันใหญ่ จึงต้องฝึกหัดตัวเองให้ว่ายน้ำเป็นก่อน แล้วจึงจะไปช่วยคนอื่นให้พ้นจากการจมน้ำตาย

ชีวิตคนเราทั้งหลายนั้นในทางพระพุทธศาสนาถือว่า เวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏฏ์

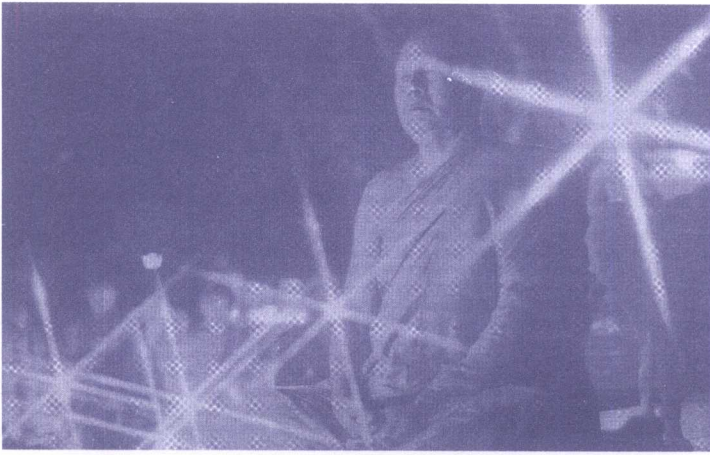
“สังสารวัฏฏ์” คือการเกิดแล้วเกิดอีกไม่รู้จบจักสิ้น ช้ำซากกันอยู่ตลอดเวลา นี่คือการเวียนว่ายวนอยู่ เหมือนกับวนอยู่ปากขอบอ่าง เหมือนมดที่มันได้ขอบอ่าง น้ำผึ้งมันอยู่ข้างล่าง มดก็ไต่อยู่อย่างนั้นแหละ

ไม่มีมดตัวใดกระโจนลงไปในอ่างน้ำผึ้ง แต่มันได้กลิ่น แล้วมันก็ไต่วนกันเป็นแถว วนไปวนมากันอยู่อย่างนั้น ถ้าเราเห็นมดมันทำอย่างนั้นเข้า คงจะนึกว่า ไขมันนี้มันโง่จริง ๆ ที่มันวนอยู่ได้ แต่ลืมไปว่าเรานั้นมันแรงกว่ามดด้วยซ้ำไป เพราะว่าเราก็กวนอยู่เหมือนกัน วนอยู่ในความโลภ พยาบาทอาฆาต จองเวร แข่งดี ถือตัว ดูหมิ่นท่าน อะไรๆ ต่างๆ เรามันวนอยู่เหมือนกัน วนอยู่

❖
จงเตือนตนด้วยตนเอง จงพิจารณาตนด้วยตนเอง
คุ้มครองตนได้ มีสติรอบคอบ
จักอยู่เป็นสุข

❖
พุทธวจนะ

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

มากกว่ามดเสียอีกด้วยซ้ำไป วนเวียนอยู่อย่างนั้น ไม่หาทางออกเสียบ้างเลย

พระผู้มีพระภาคเจ้าสมัยยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า ท่านเกิดปัญหา เกิดความคิดขึ้นในเรื่องนี้ เห็นว่าถ้าเราจะวนเหมือนคนอื่นทั้งหลาย ที่มันวนกันมาตั้งแต่โลกมีมนุษย์นั้นแหละ มันจะเป็นการไม่สมควร การเกิดของเราจะไม่มีความหมาย เพราะเกิดมาแล้วก็วิ่งวนอยู่อย่างนั้น แล้วก็ตายไป มันจะมีความหมายอะไร เราควรจะทำอะไรสักอย่าง เพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างนี้

อันนี้แหละเป็นเหตุให้พระองค์เสด็จออกบวช เพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์ แล้วก็แสวงหาอย่างจริงจัง เป็นเวลานานถึง ๖ ปี จึงได้พบความจริง ช่วยพระองค์เองให้พ้นจากความทุกข์ทางใจ

พระองค์ไม่มีทุกข์แล้วหมดทุกข์ ไม่วนเวียนต่อไป หักงก้าแห่งสังสารจักรทั้งหมดแล้วตั้งแต่ได้ตรัสรู้ที่ใต้ต้นโพธิ์ หักงก้าแห่งสังสารจักรนี้เปรียบเหมือนกับวงล้อ ถ้ามันยังเป็นวงอยู่ มันก็

หมุนไปเรื่อย แต่พระองค์ได้ทุบล้อนั้นแตกกระจาย หักมันหัก หักมันหัก ซีลล้อมันหัก หักหมดไม่มีอะไรเหลือ มันก็หมุนไม่ได้ ไม่มีการหมุนต่อไป

สภาพจิตของพระองค์ก็คงที่ถาวรอยู่ในสภาพเดียว คือสะอาด สงบ สว่างเป็นนิรันดร์ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นต่อไป พระองค์ก็รู้ว่า อ้อ! เราพ้นแล้วจากความทุกข์แห่งการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวงกิเลสของกรรมของผลแห่งกรรมต่อไป

พระองค์ก็คิดว่าควรจะช่วยคนอื่นให้พ้นจากความทุกข์อย่างนั้นบ้าง จึงได้เสด็จออกไปเที่ยวประกาศสิ่งซึ่งพระองค์ได้ค้นพบด้วยพระองค์เอง ให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจ คนมีหูมีใจ ก็ฟังเข้าใจรู้เรื่อง เอาไปใช้ในชีวิตประจำวันก็ได้ประโยชน์จากการพูด การสอนของพระองค์อย่างมากมาย คนประเภทที่ไม่มีหูจะฟัง ไม่มีใจจะคิด พวกนั้นก็ไม่ใช่ช่วยไม่ได้ก็ต้องปล่อยไว้ตามเรื่องของเขา

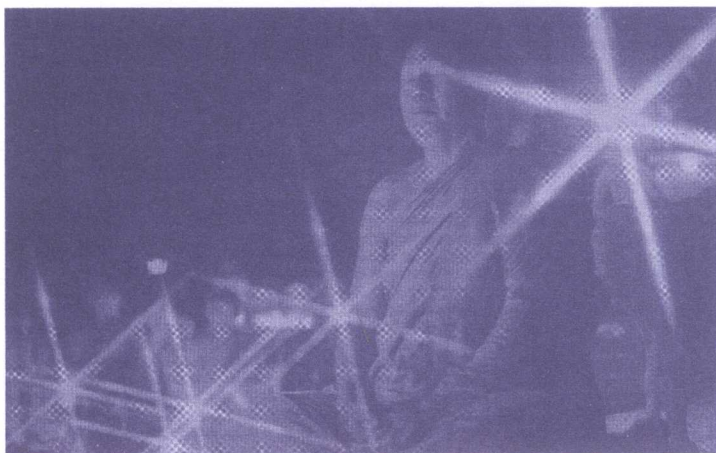
พระองค์ได้ทรงกระทำอย่างนั้น คือชี้ให้เห็นว่าอะไรเป็น

อะไรในตัวของเรานั้น ไม่ได้ชี้ให้ออกไปนอกฟ้าป่าหิมพานต์อะไรที่ไหน

เราเข้าใจมันให้ชัดในเรื่องนี้ว่ามันอยู่ในตัวเราทั้งนั้น อะไรๆ มันก็อยู่ในตัวเราทั้งนั้น และที่สำคัญในตัวเรา มันก็จุดเดียว จุดใหญ่ที่สำคัญ อยู่ตรงที่จิตของเรานั้นเอง จิตคือความคิดของเรา มันปรุงแต่งเราขึ้น

มีคำพูดบางคำพูดว่า“เมื่อฉันคิดฉันก็เป็น” คือมันเป็นตามที่เราคิด เราคิดอะไรเราก็เป็นอย่างนั้น เราคิดเรื่องโกรธ เราก็เป็นคนโกรธ เราคิดเรื่องเกลียด เราก็เป็นคนเกลียด คิดเรื่องรักเราก็เป็นคนรัก คิดเรื่องริษยาเราก็เป็นคนริษยา คิดเรื่องพยาบาท เราก็เป็นคนพยาบาท ถ้าเราคิดให้สงบเราก็เป็นคนสงบ เราคิดให้มันสว่าง เราก็เป็นคนสว่างขึ้นมา เมื่อคิดมันก็เป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ความเป็นทั้งหลายทั้งปวงนั้น เกิดจากความคิดของเรา

เมื่อเรารู้ว่าอะไร ๑ มันเกิดจากความคิด กิเลสเกิดจากความ

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

คิด นิพพานก็เกิดจากความคิด ในตัวเรามันก็มี ๒ แ่ง เขาเรียกว่า กิเลสแ่งหนึ่ง พุทธิแ่งหนึ่ง

กิเลสก็คือสิ่งที่เศร้าหมอง พุทธิก็คือตัวปัญญาที่จะรู้แจ้งชัดในสิ่งนั้น ตามสภาพที่มันเป็นอยู่จริง ๆ เมื่อเรารู้ชัดตามที่เป็นจริง เราก็ไม่หลง ไม่มัวเมาในสิ่งนั้นต่อไป เพราะมารู้ชัดตามที่เป็นจริงแล้วว่า มันคืออะไร มันมีคุณประโยชน์อย่างไร มีโทษอย่างไร เราเข้าใจตลอดสายของเรื่อง ตั้งแต่ต้นจนปลาย เข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจน ความหลงใหลยึดมั่นมัวเมาในสิ่งนั้นก็หายไปจากใจเรา ใจเราก็ตายในสภาพที่สงบ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของสิ่งนั้นต่อไป

เราเป็นไทยแท้ขึ้นมา เราเป็นมนุษย์สมบูรณ์ขึ้นมา เราเป็นพุทธะ คือเป็นผู้รู้ แล้วก็เป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบานแจ่มใส ด้วยความรู้ความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ตามสภาพที่เป็นจริง

อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ ที่เราจะต้องศึกษาไว้ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ให้เข้าใจชัดเจนว่า ตัวเรานั้นเป็นส่วนผสมปรุงแต่ง

ความคิดก็เป็นส่วนผสมปรุงแต่ง ความทุกข์ก็เป็นเรื่องปรุงแต่ง ความสุขก็เป็นเรื่องที่ปรุงแต่ง ขึ้นมาเหมือนกัน

มันเรื่องปรุงแต่งทั้งนั้น เขาเรียกว่ายังอยู่ในวิสัยของการปรุงแต่ง สิ่งที่เป็นวิสัยของการปรุงแต่งนี้เรียกว่ายังเป็น“สังขาร”

สังขารนั้นมันไม่เที่ยง มันเป็นทุกข์ มันอยู่ในสภาพ ๒ อย่าง คือ ไม่เที่ยง กับ เป็นทุกข์

แล้วถ้าเราคิดไป สอดส่องไป พิจารณาไป เกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมา ก็ไม่ถูกปรุงแต่ง คือจิตไม่ถูกปรุงแต่ง จิตที่ไม่ถูกปรุงแต่งนี้ ท่านใช้ศัพท์ว่า“วิสังขาร”

พระพุทธานิพพานว่า

“วิสังขาระคะตัง จิตตัง ตณหานัง ขะยะ มัชฌะคา - เมื่อจิตถึงวิสังขาร ตณหาก็ดับสิ้นไป”

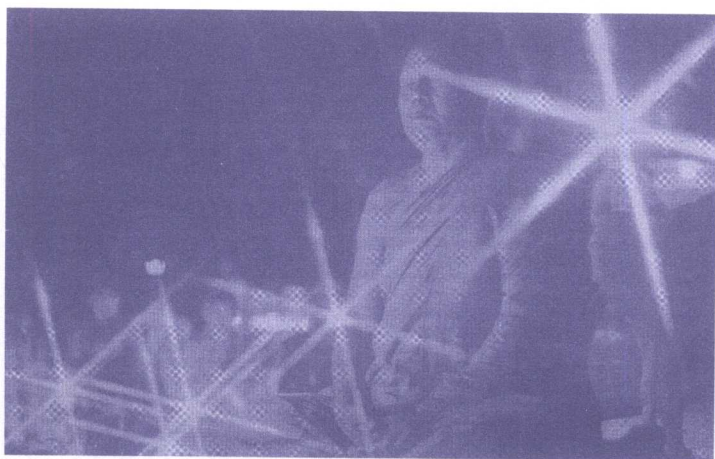
จิตมันไม่ถูกปรุงแต่ง ไม่ถูกปรุงแต่งให้มันเกิดอะไร ความอยาก มันก็ดับไป ตณหาไม่มี เมื่อตณหาไม่มี ความทุกข์ก็ไม่มี เราก็เป็นคนที่ไม่มีความทุกข์ จะเรียกว่าเป็นสุขมันก็ได้ จะเรียกอะไร

ก็ไม่ได้ ไม่มีชื่อจะเรียกว่าเป็นอะไร แต่เรียกว่า “อันโต ทุกข์สสะ” นั่นคือที่สุดของความทุกข์

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าโลกนี้มีความทุกข์ จึงมีพระพุทธภาษิตบทหนึ่งที่ว่า “ทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป นอกจากทุกข์หาอะไรไม่มี” ท่านว่าไว้อย่างนั้น

อันนี้เราต้องไปนั่งคิด ทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป นอกนั้นหาอะไรไม่มี หรือพูดง่าย ๆ ว่า ทุกข์เท่านั้นมีอยู่ เกิดอยู่ เป็นอยู่ นอกจากทุกข์ไม่มีอะไร โลกนี้จึงมีแต่เรื่องของความทุกข์ สิ่งที่เราเรียกว่า “ความสุข” แท้จริงมันไม่มีในความทุกข์นั้นหรอก มันจะมีในเมื่อหมดทุกข์ คือถึงที่สุดทุกข์

พอถึงที่สุดทุกข์แล้วมันก็หมดทุกข์ หมดทุกข์แล้วก็ไม่ว่าจะเรียกว่าอะไร ไม่ต้องไปเรียกมันก็ได้ เพราะไม่จำเป็นที่จะต้อง มีชื่อเรียกขานกันแล้ว มันเป็นสภาพจิตที่เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา คือมันสะอาดอยู่ สงบอยู่ แล้วก็สว่างอยู่อย่างนั้น ไม่ต้องไป

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

ตั้งชื่อต่อไป แต่ว่าต้องให้มีชื่อไว้
หน่อย ไม่อย่างนั้นก็ไม่รู้ว่าจะพูด
กันว่าอย่างไร ท่านจึงเรียกสิ่งนั้นว่า
“นิพพาน”

นิพพานนั้นก็คือความสงบ
เย็นจากสิ่งที่เคยวนวาย เคยเร่า
ร้อน เคยเป็นอย่างที่เราเป็น ๆ กัน
อยู่ แล้วมันก็หมดความเป็นอย่าง
นั้น มันไม่เป็นอย่างที่เราเป็นกัน
ต่อไป

เรียกว่าไปถึง“ฝั่งโน้น” คือ
พระนิพพาน พระนิพพานมันอยู่
คนละฝั่งกับชีวิตของเรา เราที่อยู่
ในโลกนี้เป็นชีวิตฝั่งหนึ่ง นิพพาน
มันอยู่อีกฝั่งหนึ่ง เราจะไปสู่
นิพพานจึงต้องว่ายข้ามไป ว่าย
ข้ามกระแส่น้ำ

“น้ำ”ก็คือกิเลสประเภท
ต่าง ๆ ที่มันวนอยู่ตลอดเวลา
เป็นคลื่นร้าย มีปลาร้าย มีอะไร ๆ
มากมายก่ายกอง คนว่ายน้ำไปไม่
ค่อยถึงฝั่ง ไปตายเสียริมตลิ่งบ้าง
ออกไปได้สักหน่อย จมน้ำตายไป
ไปถึงกลางแม่น้ำตายไป ไม่ได้ไป
ถึงฝั่งสักที

พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ที่
ไปถึงฝั่งมีน้อย นอกนั้นก็เที่ยว

วิ่งเลาะอยู่ตามริมฝั่งนั่นเอง”
“อัปปะกา เต มนะสเสสุ เยชะนา
ปาระคามิโน” แปลว่า ในหมู่
มนุษย์ทั้งหลาย ที่ถึงฝั่งมีน้อย มัก
จะเป็นคนเที่ยวเลียบริม ๆ ฝั่งเท่า
นั่นเอง ไม่กระโดดลงไปตามเส้น
ทางที่พระพุทธเจ้าชี้ให้เรากระโดด
ลงไป เพื่อจะให้มันพัดพาไปถึง
ฝั่งโน้น เราไม่กล้ากระโจนลงไป

ทำไมจึงไม่กล้า เรากลัว
กลัวว่ามันจะหมดสนุก มันจะ
หมดความเพลิดเพลินไป เหมือน
กับคนบางคน เพื่อนชวนให้มาวัด
กลัว ไม่อยากมา เพราะถ้ามาวัด
แล้วเดียวจะไปตีหม้อเหล้าไม่ได้
เดียวจะไปเที่ยวกลางคืนไม่ได้
เดียวจะไปทำอะไร ๆ ก็ไม่ได้ ชีวิต
มันจืดชืดเต็มที นี่เขาเรียกว่ากลัว
ไม่เข้าเรื่อง กลัวในสิ่งที่ไม่ควร
กลัว แต่ว่าไปกลัวในสิ่งที่ไม่ควร
จะกลัว มีจิตใจอยู่ในสภาพที่เขา
เรียกว่า“อสุรกาย”

พวกอสุรกายก็เป็นอบาย
ตัวหนึ่งเหมือนกัน “อบาย”คือ
สัตว์เดรัจฉาน สัตว์นรก เปต
อสุรกาย

พวกอสุรกาย คือพวกที่

กลัวความดี กลัวความสงบ กลัว
ความสะอาด กลัวความสว่าง
ชอบอยู่ในที่มืดที่แฉะ ที่สกปรก
ตรงไหนที่มันสกปรกอะไรก็ชอบ นี่
พวกอสุรกาย ไม่กล้ามาวัดมาวา
ไม่กล้าอ่านหนังสือธรรมะ ไม่กล้า
จะเข้าหาพระ เดียวพระท่านจะ
เทศน์ให้หมดกิเลส กูจะไม่สนุก
คิดไปในเรื่องอย่างนั้น

อย่างนี้เรียกว่า“จมน้ำตาย”
ไม่สามารถจะว่ายไปถึงฝั่งได้
ต้องจมน้ำตาย ปลาร้ายเอาเนื้อไป
กินเสีย “ปลาร้าย”ก็คือตัวความ
ชั่วนั้นแหละ ไม่ใช่ตัวอะไร มันเอา
ไปกินหมด ไม่สามารถจะไปถึงฝั่ง
ได้ จึงไปได้น้อย เพราะคนไม่เข้า
ใจนั่นเอง

เรามาคิดแต่ความสุขจาก
วัตถุ สุขจากรูปที่เห็นได้ด้วย
ตา จากเสียงที่ฟังด้วยหู จากกลิ่น
ที่ดมด้วยจมูก จากรสที่ชิมด้วยลิ้น
จากสัมผัสถูกต้อง

เราเข้าใจอย่างนั้น เพราะ
ตั้งแต่เกิดมา ก็ได้รับการอบรม
บ่มนิสัยแต่ในเรื่องอย่างนั้น เขา
พูดกันแต่เรื่องอย่างนั้นแหละ ไม่
มีใครพูดเรื่องความหน่าย ไม่มี

❖
กรรมใดทำแล้ว ทำให้เดือดร้อนภายหลัง กรรมนั้นไม่ดี
ผู้ทำกรรมเช่นนี้ต้องร้องไห้ น้ำตานองหน้า รับสนองผลกระทบนั้น
กรรมใดทำแล้ว ไม่ทำให้เดือดร้อนภายหลัง กรรมนั้นดี
คนทำย่อมเสวยผลกระทบนั้น อย่างเบิกบานใจ

❖
พุทธวจนะ

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

ใครพูดเรื่องความดับ เรื่องการคลายจากความอยาก พูดแต่เรื่องให้อยากมากๆ ให้ได้มากๆ ให้มีมากๆ มีมากแล้วจะเป็นสุข มันแน่หรือ มันเป็นสุขเสมอไปหรือ มีเงินมากๆ เป็นสุขเสมอไปหรือ มีอะไรมากๆ จะทำให้เราสบายจริงๆ หรือ ลองคิดดูให้ดี เรื่องอย่างนี้มันต้องคิด

เรียนธรรมะนั้นต้องคิดด้วย ถ้าเราได้ฟังอะไรต้องเอาไปคิด ไปตรอง ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ภาษาธรรมะเขาเรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” แปลว่า การกระทำในใจโดยแยบคาย

การกระทำในใจอย่างแยบคายคือ คิดอย่างรอบคอบ คิดอย่างละเอียด ตรองแล้วตรองอีก กรองด้วยเครื่องหยาบ กรองด้วยเครื่องละเอียด จนกระทั่งเราเห็นว่าเนื้อแท้มันมีเท่าใด

เหมือนกับกรองน้ำกะทิ เอาแต่หัวกะทิแท้ๆ แต่มันไม่ได้หัวรอก น้ำกะทียังมีน้ำปนอยู่ แต่จะให้ได้หัว ต้องเอามะพร้าวไปเข้าโรงงานทำน้ำมัน พวกน้ำมันทิพย์อะไรพวกนี้ เอาไปทำออก

มาเป็นน้ำมันแท้ๆ บริสุทธิ์ ถ้าเจ้าของซื้อสัตย์ก็ได้น้ำมันบริสุทธิ์ แต่ถ้าไม่ซื้อสัตย์ก็คิดเติมน้ำหนอย จะได้น้ำหนักเพิ่มขึ้นอะไรอย่างนั้น ก็เรียกว่าไม่บริสุทธิ์

ในเรื่องของเราก็เหมือนกัน เราต้องตรอง คิดตามไป เช่น บทสวดมนต์นี้โยมมีหนังสืออยู่ที่บ้านว่างๆ ก็ยกมาดู มาอ่าน แล้วก็คิดไป ว่ามันหมายความว่าอย่างไร

แล้วการคิด อย่าไปคิดภายนอก คิดในตัวเรา เอาในตัวเรา บทเรียนอยู่ในตัวเรา อะไรๆ ก็อยู่ในตัวเรา...(เครื่องเสียงขัดข้อง)... นี่ก็มองเห็นแล้วว่า เครื่องเสียงนี้มันไม่เที่ยง มันหยุดหายใจบ้าง มันไม่เที่ยง มันไม่คงอยู่เสมอไป มันอาจจะหยุดบ้าง มันเป็นธรรมดา

สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นมันเป็นบทเรียนทั้งนั้น เป็นเครื่องสอนใจเรา แต่เราไม่ค่อยเอามาเป็นบทเรียน ไม่เอามาสอนใจ แต่เอามาเป็นทุกข์

ของแตกควรจะเป็นบทเรียนว่า ธรรมดานั้นเป็นอย่างนั้น ของแตกได้ก็ต้องแตก ของตาย

ได้ก็ต้องตาย ของเดินได้มันก็ต้องหายไปบ้าง คิดอย่างนั้นมันจะได้เป็นบทเรียน

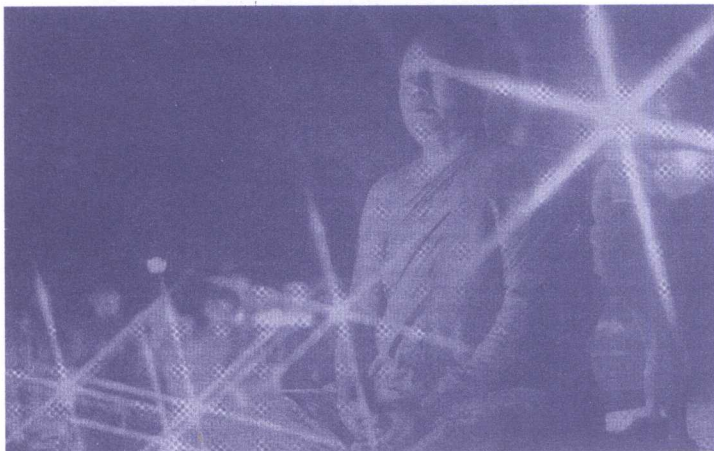
แต่ว่าเราไม่ค่อยได้คิดให้เป็นบทเรียน พอแตกเปรี้ยง! โกรธทันที โกรธคนใช้หาว่าทำของแตก แล้วเราโกรธมัน อย่างนี้มันก็ไม่ดี

มีหลวงพ่อดังหนึ่ง ท่านมีปืนชาอย่างดี ใบเล็กๆ แล้วชาจับข้างในหนาเตอะเลย พวกคอกาเขาชอบอย่างนั้น พอเอาน้ำใส่ แม้ไม่มีใบชาก็ฉั่นได้ แล้วขงเฉพาทีละแก้ว ทีละถ้วย นั่งฉั่นไปตามเรื่อง

วันหนึ่งเด็กมันเอาไปขจัดความจริงท่านใช้ให้ขัดข้างนอก มันขัดข้างในด้วย ขัดข้างในอย่างเดียวไม่พอ ทำอย่างไรไม่รู้... เปรี้ยงเลย...แตกเลย

พอแตกท่านก็เรียกมันมามาถึงก็..ไม้หวายอยู่ข้างฝา..สมภารสมัยก่อนนั่งอยู่.....ต้องมีไม้หวายเหน็บอยู่ข้างฝา ๒ - ๓ อัน กระชากไม้หวายออกมา จะลุกขึ้นเสียน

พอจะลุกขึ้นเสียน เด็กคนนั้นมันฉลาด มันเข้าใจพูด มัน

มองตน

ปัญญานันท์ภิกขุ

บอกว่า “เดี๋ยวก่อนหลวงพ่อก จะเขียนผมก็ไม่ว่า ขอให้ได้ให้เหตุผลสักหน่อย” ท่านก็หยุดฟังมัน

มันว่า “ป็นชานี้มันดินเผา มันก็ต้องแตกได้ อย่าว่าแต่ป็นชาเลย คนมันยังตายเลยหลวงพ่อก” เอาไม้หวายเหน็บข้างผ้านั่งเสียบเลย ไม่ต้องเขียน เด็กมันเอาตัวรอด แปลว่ามันมีปัญหา มันใช้เหตุการณ์ให้เกิดปัญญา

มันคิดออกว่า อ้อ! อย่าว่าแต่ป็นชาเลยหลวงพ่อก คนก็ต้องตาย หลวงพ่อกกับผมอาจจะต้องตายสักวันหนึ่งเหมือนกันแหละ วางหวายทันที นั่งเสียบ มันพูดเข้าที่ เด็กคนนี้นั้นฉลาดพูด พูดความจริงนั่นเอง ไม่ใช่อะไร

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของเรานี้ก็เหมือนกัน เราไม่ได้มองในแง่ธรรมะ พระพุทธเจ้าท่านสอนให้เอาแว่นธรรมส่อง “แว่นธรรม” คือความรู้ในทางธรรมะ ที่เราได้เรียนได้ศึกษาได้ฟังบ่อยๆ ก็เท่ากับว่ารับแจกแว่นไปแล้ว เอาแว่นไปใช้ส่องดูอะไรต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของเรา มีอะไรเกิดขึ้น ก็เอาแว่น

ธรรมออกมาส่องมองในแง่ธรรมะ

ถ้าเรามองในแง่ธรรมะเรา จะไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องโกรธ ไม่ต้องแค้น ไม่ต้องพยายาบท ไม่ต้องมีอะไรเกิดขึ้น เพราะอะไร เพราะเรารู้ชัดเห็นชัดตามสภาพที่เป็นจริงว่า “มันเป็นเช่นนั้นเอง” คำนี้สำคัญนัก จำไว้ให้มันทีเดียว “มันเป็นเช่นนั้นเอง” ท่องไว้ว่า “มันเป็นเช่นนั้นเอง”

นั่งรถไปนี่ พอมันเสีย อย่าไปขุนเอาจับคนขับรถ ให้นึกว่า อ้อ! มันเป็นเช่นนั้นเอง ธรรมดา มันจะต้องเสียบ้าง รถไม่เสีย มันมีที่ไหนบ้าง ยี่ห้อไหนบ้างที่ไม่เสีย ไม่ว่ายี่ห้อไหนแพงเท่าใดมันก็ต้องเสียบ้าง ยางแตกบ้าง แบตเตอร์ต้องหมดบ้าง น้ำมันหมดบ้าง เพราะว่าคนไม่ระมัดระวัง รถมันก็ต้องเสีย

เมื่อมันเสียขึ้นอย่างนั้น เราจะไปโกรธก็ใช่ที่ เพิ่มความทุกข์ให้แก่ตนเองทำไม เราก็ควรคิดว่า เออ! มันเป็นเช่นนั้นเอง แล้วค่อยปรึกษาหารือกัน ว่าอะไรเสีย ควรจะแก้ไขกันต่อไปอย่างไร เรื่องมันก็จะเรียบร้อย คนขับก็ไม่

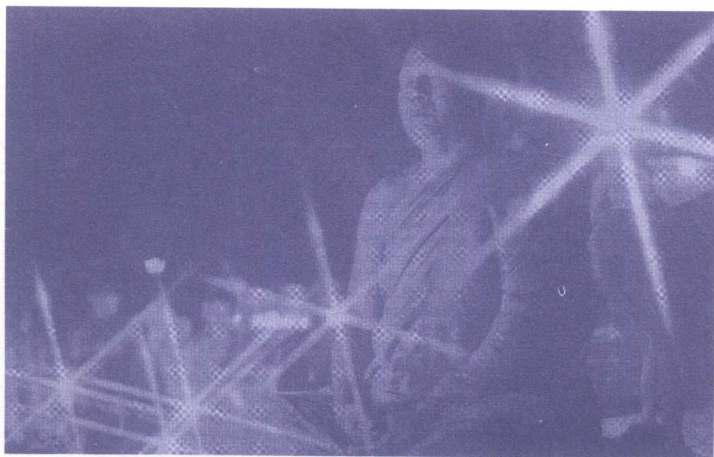
หวั่นเสีย แล้วก็ไม่ต้องอายให้ได้รับความเจ็บปวด

เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยได้ กับคนใช้ คนอะไรก็ตาม เราอย่าไปโมโห โทโสกับเขา คนเดี๋ยวนี้มันร้อน พอเราร้อน เขาร้อนขึ้นบ้าง แล้วไม่เหมือนเรา ร้อนแล้วส่งหมัดเข้าหาเรา ต่อยเรา ทารุณจริง ๆ คนเดี๋ยวนี้ คนมีกิเลสมันทารุณ คนไม่มีกิเลสก็เรียบร้อย ไม่ค่อยมีเรื่องอะไร แต่ว่าเราอย่าไปยั่วให้คนมันเกิดกิเลส

อันนี้เรารู้ธรรมชาติ รู้ว่า อารมณ์ที่กระทบนี้ทำให้เกิดกิเลสได้ เราพูดคำไม่ดีก็ส่งอารมณ์ไม่ดีไปเข้าหูเขา เขาอาจขุนเคืองขึ้นมาได้ เพราะจิตใจเขาไม่เหมือนเรา เขาไม่มีธรรมะ ไม่ได้ฟังธรรมะ ไม่ได้อ่านหนังสือธรรมะ ไม่ได้คิดค้นในเรื่องธรรมะ

แม้จะเป็นผู้มีธรรมะ แต่เราไปพูดถ้อยคำที่ปราศจากธรรมะ คนที่ไม่มีธรรมะก็จะเล่นงานเรา แล้วเราก็บ่นว่า อุตส่าห์ทำบุญ เกือบตาย มาวัดมาวาทุกวันอาทิตย์ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น

เพราะเหตุมันมี ผลมันจึงมี

มองตน

ปัญญานันทภิกขุ

เหตุก็คือว่าเรากระทำสิ่งที่ไม่สมควรแก่เขา ไปดูเขา ไปตำเขา หรือว่าไปทำท่าไม่ดีกับเขา ทำอย่างนี้ไม่ได้ต้องรักษาใจให้สงบไว้

มีอะไรเกิดขึ้นต้องคุมไว้ก่อน ยิ้มๆ ไว้ก่อน พูดกับตัวเองว่า ใจเย็นๆ อย่าร้อน ร้อนไม่ได้ เดี่ยวมันเผา เย็นไว้ดีกว่า ใจเย็นๆ ค่อยพูดค่อยจากัน ค่อยทำความเข้าใจกัน

อยู่กันในครอบครัวก็เหมือนกัน สามภรรยาต้องรู้นิสัยกัน ดูหน้ากันก็รู้ ดูสายตากันก็รู้ ว่าขุ่นหรือสงบอย่างไร ถ้าเห็นว่าฝ่ายหนึ่งขุ่นๆ อย่าไปแหย่ อย่าเอาไม้ไปแหย่เสือหลับ ไม่ได้ มันตื่นแล้วตะปบเอาทีเดียว เราก็ต้องเย็นเข้าสู่ ค่อยพูดค่อยจา ไม่มีอะไรก็นิ่งเฉยๆ ไปก่อน เรื่องมันก็จะไม่มีปัญหาอะไร ไม่เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน

ถ้าเราควบคุมจิตใจของเราไว้ได้ด้วยสติด้วยปัญญา ตามหลักการในทางพระพุทธศาสนา สิ่งเหล่านั้นก็จะไม่ทำให้เราเป็นทุกข์เดือดร้อนใจ

เราต้องรักษาเหลี่ยม เรียก

ว่าเหลี่ยมของความเป็นพุทธบริษัท ของความเป็นผู้ที่มาวัดทุกวันอาทิตย์ ต้องรักษาเหลี่ยม อย่าไปปล่อยอะไรง่าย ๆ เรียกว่า อย่ามกง่ายในเรื่องต่าง ๆ มกง่ายในเรื่องโกรธ มกง่ายในเรื่องเกลียด เรื่องริษยาในเรื่องพยาบาทอาฆาตจองเวร ที่เรียกว่ามกง่าย คือง่ายเกินไป ไม่มีการกลั่นกรองให้เรียบร้อย

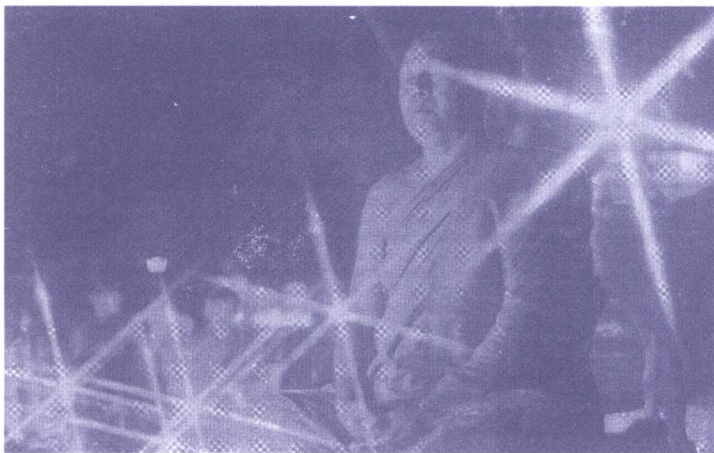
สมัยนี้เขาพูดคำว่า “ข่าวกรอง” เราก็ต้องใช้หลักข่าวกรอง แต่ข่าวกรองนี้ บางทีก็กรองไม่ได้ เรื่อง กรองละเทะเต็มที ได้ข่าวไม่ดี เพราะคนส่งข่าวไม่เรียบร้อย แต่สำหรับเรานั้น เหตุการณ์อยู่เฉพาะหน้า เราต้องควบคุมสติไว้ หนีปัญหามาใช้ เอาธรรมะที่เราได้ยินได้ฟังมาใช้ให้ทันทั่วๆ ไปได้ประโยชน์ในการต่อสู้กับปัญหาในชีวิตประจำวัน

ถ้าเราได้เรียนได้รู้ได้ฟังแล้ว เราไม่ได้เอาไปใช้ มันจะได้อะไรขึ้นมา เสียเวลาเปล่าๆ เสียเวลาเรียน เสียเวลามาฟังเทศน์ทุกวันอาทิตย์ แต่ถ้าไม่เอาไปใช้ก็เรียกว่า ยังไม่ได้ประโยชน์คุ้มค่า เพราะ

ฉะนั้นต้องเอาไปใช้ ต้องแสดงให้คนอื่นเห็นว่า ฉันเป็นคนสงบ ฉันเป็นคนเยือกเย็น เป็นคนหนักแน่น เป็นผู้มีอารมณ์ ฉันเป็นคนรู้จักบังคับตัวเองได้ ควบคุมตัวเองได้ ไม่ทำอะไรด้วยความผลุนผลัน ด้วยอารมณ์ แต่ว่าเป็นคนมีเหตุผล

ที่เราพูดกันว่า “เป็นคนมีเหตุผล” ก็หมายความว่าไตร่ตรองรอบคอบ พิจารณาถึงเหตุถึงผลของเรื่องนั้นๆ ว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล แล้วเราควรจะทำปัญหานั้นโดยวิธีใด นี่เขาเรียกว่าคนมีเหตุผล

แต่ถ้าว่าเป็นคนไม่มีเหตุผล เขาเรียกว่าเป็นคนใช้อารมณ์ หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง ก็เรียกว่า “เป็นทาสของอารมณ์” พออารมณ์กระทบปุ๊บ ทำตามมันแล้วเป็นทาสมัน อารมณ์มันจูงไป มันชักไปตามปรารถนา ทำให้เราไหลไปตามอารมณ์นั้น เป็นคนที่เขาจูงง่าย อารมณ์มาจูงเราง่ายเหลือเกิน เราไม่มีหลักคุมครองจิตใจ เราไหลไปตามอารมณ์นั้น แล้วเราก็ไม่เป็นตัวเองจิตใจเปลี่ยนสภาพ

มองตน

ปัญญานั่นทักขุ

ไป หงุดหงิดงุ่นง่าน โกรธแค้น ขึ้นมา มีอาการแปลกๆ พุดจาไม่น่าฟัง กิริยาก็ไม่น่าดู

อันนี้คือความเสียหายแก่จิตใจของเรา ทำให้คนอื่นเขาหัวเราะได้ เขาหัวเราะว่าเราเป็นคนไม่สำรวม ไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่รู้จักควบคุมตัวเอง คือไม่มีศีลนั่นเอง ศีลไม่อยู่กับตัว

ถ้าศีลอยู่กับตัวก็ปกติ ไม่แสดงอาการขึ้นลง จะขึ้นก็ไม่ดี ลงก็ไม่ดี ไปชวาก็ไม่ดี ไปซ้ายก็ไม่ดี ต้องอยู่นิ่งเฉย เรียกว่าเป็นปกติ ปกติก็เรียกว่าอยู่อย่างคนมีศีล

คนหนุ่ม ๆ นี้อย่าเร้าร้อน อย่าใจร้อน ต้องใช้สติปัญญา ควบคุมจิตใจไว้ เพื่อนทำอะไรนิด ๆ หน่อย ๆ อย่าโกรธ อย่าเคือง ยิ้มมันเสีย เพื่อนลูปหัว ตบหลังนิด ๆ หน่อย ๆ เป็นกันเอง

หรือเพื่อนพูดอะไรเป็นที่ระคายหู เราก็ไม่แสดงอาการอะไร เราเฉย ๆ ยิ้ม ๆ ไว้อย่าไปใช้อารมณ์ หุนหันอย่างนี้กว่าฮิ! มันลบเหลี่ยม เหลี่ยมมากนี้ไม่ดี ลบออกเสียบ้าง “เหลี่ยม” มันคืออะไร คือ

ความถือตัวถือตนนั่นแหละคือเหลี่ยม เขาเรียกว่ามี“อัตตา” มีตัวตนแรง ถ้ามีตัวตนแรงเหลี่ยมมันมาก ไม่ใช่ ๘ เหลี่ยม มัน ๑๐ เหลี่ยม ๑๐๐ เหลี่ยม กระทบไม่ได้ เหลี่ยมมากเหลือเกิน แล้วมันลบทั้งนั้น พอเพื่อนพูดก็ว่ามันลบ เหลี่ยมกันนี้หว่า เรายินมันก็หนึ่งในตองอุเหมือนกัน ประเดี๋ยวก็เกิดลบเหลี่ยมขึ้นมาแล้ว ลบเหลี่ยมเขาทีนี้แหละยุ่ง ชกต่อยตีรันฟันแทงกัน การแสดงอาการเช่นนั้น ไม่ใช่วิสัยของผู้มีปัญญา ไม่ใช่วิสัยของบัณฑิต บัณฑิตนั้นต้องมีเหตุผล มีความรอบคอบ

เด็กไทยไปเรียนที่ประเทศอินเดีย แล้วก็มีเรื่องชกต่อยกันไปทำต่อยพวกอินเดียเข้า เขาบอกว่า การใช้กำลังไม่ใช่วิสัยของมนุษย์ เขาตอบดี ใช้หลักปัญญาตอบว่า การใช้กำลังไม่ใช่วิสัยของมนุษย์ มนุษย์มันต้องใช้สมอง ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีอะไรทำดีทำต่อย มันบอกว่า ไม่ใช่มนุษย์ เด็กไทยก็รู้จักฟังภาษาเหมือนกัน พอเขาพูดอย่างนั้น ก็ละอายใจ เลยเจี๊ยบ ไม่ไปทำอีก

ต่อไป เพราะทำให้ใครก็เรียกว่าลบความเป็นไทย ลบความเป็นมนุษย์ ออกไปจากตัวเสียแล้ว กลายเป็นเดิน ๔ ขาไป อย่างนั้นมันก็ไม่ไหว ขายหน้าเปล่า ๆ เดิน ๔ ขาในเมืองไทยมันค่อยยังชั่ว ไปเดิน ๔ ขาเมืองนอกนี้มันไม่ไหว ขายหน้าเขา มันนึกได้ เด็กนั้นมันตอบด้วยปัญญา ว่าการใช้กำลังไม่ใช่วิสัยของมนุษย์ มนุษย์ต้องใช้ปัญญาใช้สมองเป็นเครื่องใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ จึงจะดี

อันนี้สำคัญมาก จึงขอฝากให้ญาติโยมทั้งหลาย ได้นำไปเป็นหลักพิจารณาแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวัน อย่าให้ขึ้น อย่าให้ลง อย่าให้ยินดียินร้าย ให้สิ่งทั้งหลายปกติ แล้วใช้แว่นธรรมส่องมองตนเองให้ดี เราก็จะสบาย

ดังได้แสดงมาก็เป็นการสมควรแก่เวลาขอยุติไว้แต่เพียงนี้

ปาฐกถาธรรม

แสดง ณ โรงเรียนพุทธธรรม

วัดชลประทานรังสฤษฎ์

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๖

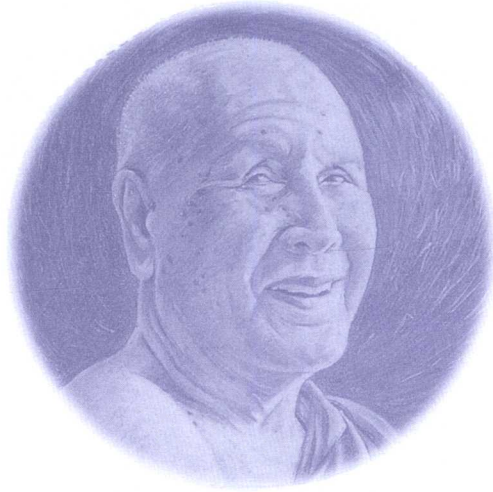

ชาติใด
มีคนขยันขันแข็ง
ชาตินั้นจักก้าวหน้า

เราเป็น
หน่วยหนึ่งของชาติ
อย่าได้อยู่อย่าง
ถ่วงความเจริญ
ของชาติ
เป็นอันขาด

จงเพาะนิสัย
ตื่นแต่เช้า
ก้าวไปข้างหน้า
ทำงานแข่งกับเวลา
เพื่อพัฒนาตนเอง
ให้เจริญ
ไวเสมอเถิด

ปัญญานันทภิกขุ

ปลุกตน

ปัญญานันทภิกขุ

เมื่อข้าพเจ้าเป็นเด็ก ได้เคยเห็นคนที่เขามีความเชื่อในทางคาถาอาคม ทำพิธีปลุกตัวให้ดู

การปลุกก็มีได้มีอะไร เพียงแต่นั่งขัดสมาธิยกมือไหว้ครูแล้วก็กล่าวคำอันเป็นบทปลุกใจ ขึ้นด้วยคำว่า “โอม” และมีคำว่าต่อไปยืดยาว

ประมาณ ๑๕ นาที ผู้ทำการปลุกตัวเองก็มีอาการตัวสั่นและหน้าตาแดงแสดงว่าขึ้น ถ้ามีอาการแบบนั้นก็ต้องทำอะไรสักอย่างอันเป็นไปในทางต่อสู้อัน ในวันที่ข้าพเจ้าเห็น ไม่มีใครอาสาไปสู้รบกับผู้ปลุกตนคนนั้นเขาจึงลุกขึ้นและเอาหัวชนผาอย่างแรงอาการที่เป็นอยู่ก็หายไป

การกระทำในรูปร่างนี้ เป็นการกระทำที่ชั่วใจให้เกิดความกลัว ฮึกเหิมในการที่จะต่อสู้

เมื่อพูดบอกกับตนเองด้วยความตั้งใจอย่างแรงกล้าความคิดในแนวนั้นก็เกิดขึ้นได้อย่าง

ง่ายตายแต่เมื่อเกิดแล้วไม่เห็นได้ประโยชน์เท่าใดนักเป็นการปลุกตนในทางเสียเท่านั้น เคยสังเกตเห็นมาหลายรายแล้ว

คนที่เรียนคาถาอาคมแบบนั้นมักเป็นคนเสีย เพราะการบังคับตนเองไม่มี เขาหาความรู้ในด้านที่จะทำตนให้เสียถ่ายเดียว

การปลุกตนแบบนั้นจึงเป็นเรื่องที่ชาวพุทธไม่ควรเอาใจเป็นอารมณ์

พุทธธรรมเป็นคำสอนที่ทำให้คนปฏิบัติตามให้เป็นคนตื่นตัวเสมอ พระพุทธองค์ได้พระนามว่า “พุทธโธ” ก็หมายถึงความเป็นผู้ตื่นแล้วจากกิเลส “ชาวพุทธ” ก็หมายถึงหมู่คนผู้ตื่นจากความหลับเช่นเดียวกัน

คนที่ตื่นตัวเป็นคนก้าวหน้า คนหลับหลงเป็นคนไม่ก้าวหน้าแม้แต่น้อย คนก้าวหน้าเป็นคน

ปลุกตน

ปัญญานันทภิกขุ

อยู่ในโลกอย่างมีประโยชน์ ส่วนคนหลงนั้นอยู่ในโลกอย่างไม่มีประโยชน์ ชาวพุทธต้องใช้ชีวิตให้ก้าวในทางที่เป็นประโยชน์อย่าเป็นคนล้าหลังเป็นอันขาด

เรื่องของชีวิตทั้งหมดขึ้นอยู่กับ การกระทำ การกระทำของแต่ละบุคคลสร้างตัวเขาให้เป็นไปตามนั้น และการกระทำของแต่ละบุคคลนั้นแหละที่สร้างความเป็นไปของประเทศชาติ ชาติใดเป็นชาติที่ก้าวหน้า ก็เพราะคนในชาติเป็นคนคิดอย่างแบบก้าวหน้า ตื่นตัวอยู่เสมอ และผลที่เกิดแก่ชีวิตนั้นก็เนื่องมาจากใจคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าหากความคิดในใจเป็นไปในทางใดมาก ความคิดอันนั้นมีอิทธิพลสร้างอนาคตของผู้นั้น

คนที่คิดว่าตนเป็นคนอ่อนแอเสมอ การพูดการทำก็กลายเป็นความอ่อนแอไปด้วย ที่คิดว่าตนเป็นคนไม่สบาย มีโรคมาก ทั้งๆ ที่เขายังไม่เป็นโรคเท่าใดนัก เขาก็อาจกลายเป็นคนอมโรคไปได้ในวันหนึ่ง

คนที่คิดอยู่เสมอว่าตนสบาย จิตใจของเขาก็สบาย ร่างกายทุกส่วนทำงานได้เป็นปกติ

ความเป็นคนโชคร้ายไม่มีใครชอบ ก็มักมีโชคร้ายได้เสมอ ความคิดของเราสร้างอนาคตให้แก่ตัวเราเอง

ความเป็นอยู่ในปัจจุบันคือผลของความคิดที่เราได้สะสมไว้วันละเล็กละน้อยนั่นเอง ในเรื่องนี้พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ในธรรมบทว่า

“สิ่งทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด เกิดมาจากใจทั้งนั้น

ถ้าหากบุคคลมีใจชั่ว การทำ พูด คิด ของเขาก็ชั่วอย่างใจ ถ้าหากเขาเป็นคนมีใจดี การทำ พูด คิด ของเขาก็ดีอย่างใจ

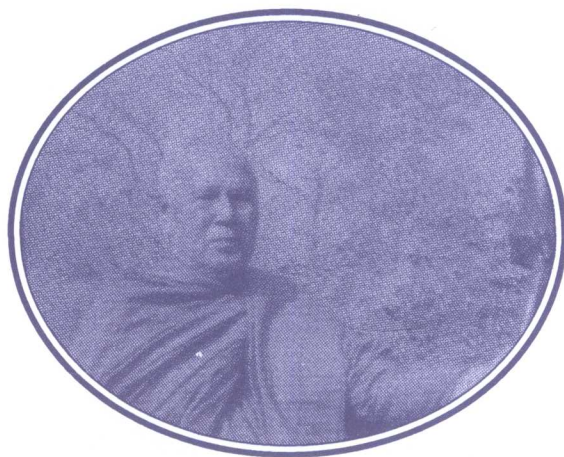
ผลที่เกิดย่อมติดตามเขาไปประดุจล้อเกวียน หรือเงาที่ติดตามอยู่เสมอ ฉะนั้น”

อิทธิพลของความคิดได้สร้างสรรค์อะไรต่างๆ ไว้มากมาย บรรดาปรากฏการณ์ทางวัตถุที่เราได้พบเห็นอยู่ในทุกวันนี้ล้วนเป็นผลเนื่องมาจากความคิดฝันของคนในสมัยก่อนๆ ทั้งนั้น ผู้ที่คิดเรือบินขึ้นมาได้ ก็เพราะเขาได้เห็นภาพของนกที่บินไปมาในอากาศ ก็เกิดความคิดขึ้นมาว่า คนเราน่าจะบินไปเช่นนั้นได้บ้าง

ความคิดก่อให้เกิดการกระทำ เขาได้พยายามกระทำตามแนวคิดเสมอ แม้จะไม่สำเร็จในขั้นแรกก็มิได้ทอดทิ้งความพยายาม เขาถือหลักว่า ทุกสิ่งสำเร็จได้เพราะเพียร ตั้งหน้าทำเรื่องไป ผลที่สุดเขาก็นำเรือบินขึ้นสู่ท้องฟ้าได้สมประสงค์ ความฝันได้กลายเป็นความจริงขึ้นมาแล้ว

ในทางซักร์ก็เช่นเดียวกัน เด็กน้อยที่ได้ยินได้ฟังเรื่องโจรผู้ร้ายบ่อยๆ เขาก็มักเกิดความชอบในความกล้าของโจร ผลต่อมาเขาก็กลายเป็นโจรขึ้นมาได้

ปลูกตน

ปัญญานันทภิกขุ

ลองจับเอาบุคคลที่มีชีวิตรุ่งโรจน์ในทาง การเมือง ทางทหาร ทางเศรษฐกิจ และทางศาสนา แยกธาตุความคิดของเขาดูเถิด เราจะพบเหตุผลว่า เขาได้เคยคิดที่จะเป็นทางนั้นมาตั้งแต่เยาว์วัยแล้ว

พวกอ้ายเสียใจเทียมก็เป็นเช่นเดียวกัน เขาเคยคิดเป็นโจรมานาน ผลที่สุดก็เป็นโจรไปได้

นี่คืออิทธิพลของการคิดนึกที่สร้างชีวิต สร้างสังคม สร้างชาติ และสร้างโลกในที่สุด

ในทางพุทธศาสนา เรามีความเชื่อกันว่า บุคคลที่จะเป็น“พุทธะ”ได้นั้น ต้องสร้างบารมีกันมาเป็นเวลานาน ๆ หลายชั่วชีวิตจึงจะเป็นพุทธะได้

อันการสร้างบารมีก็คือการคิดที่จะเป็นเช่นนั้นเป็นระยะติดต่อกันมาเรื่อย ๆ นั่นเอง เมื่อสิ่งที่ตนคิดแก้ตัวเข้าก็กลายเป็นผลปรากฏออกมาใน พระพุทธเจ้า ใน พระสาวกของพระองค์

คุณความดีชั้นสูงเป็นสิ่งสาธารณะ ใคร ๆ ก็อาจเป็นได้ถ้าเขาหัดนึกคิดบ่อย ๆ ว่าตนจะต้องเป็นเช่นนั้น แต่ทว่าการนึกคิดในรูปนั้นต้องเป็นไปอย่างแรงกล้า มีเหตุผลมีทางที่จะเป็นไปได้ ส่วนความคิดที่ไร้เหตุผล เช่นคิดสร้างวิมานบนอากาศ เป็นความคิดที่ไม่มีทางสำเร็จไปได้เลย

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การคิดนึกบ่อย ๆ สร้างความเป็นอยู่ของคนได้มาก ในทางศาสนาจึงสอนให้เรารู้จักบังคับความนึกคิดให้เป็นไปในทางที่มีระเบียบและเป็นไปในทางที่มีหวังว่าจะสำเร็จได้

เพราะถ้าเราใช้ความคิดไปในทางที่ไม่อาจ สำเร็จ ก็เป็นการเปลืองแรงงานทางใจไปเปล่า ๆ ผลประโยชน์ไม่เกิดจากการนั้น

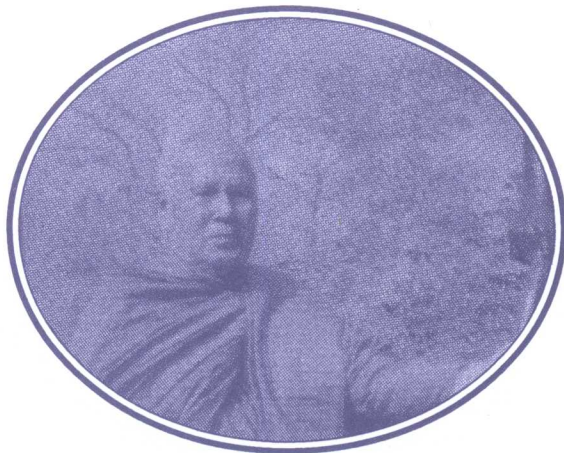
ผู้หวังความก้าวหน้าในชีวิตจึงควรคิดและกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ถ่ายเดียว จึงควรบอกกับตัวเองบ่อย ๆ ว่าตนจะเป็นอะไร มีความปรารถนาในทางไหน เมื่อแน่ใจแล้วก็คิดและเดินตามแนวนั้น ๆ เสมอ ผลคงจะเกิดแก่ตนโดยมิต้องสงสัย ลองทำดูก็ได้

ใจของเราทุกคนต้องมีการกระตุ้นอยู่บ่อย ๆ จึงจะก้าวหน้าไปในทางที่ควรได้ นักเรียนที่ไปโรงเรียนเพื่อการศึกษาเล่าเรียนได้รับการกระตุ้นเตือนจากครูเสมอ ทหารในกองทัพได้รับการกระตุ้นเตือนจากหัวหน้าเสมอ แม้พวกโจรใจร้ายเขาก็คอยกระตุ้นเตือนกันไว้เสมอ เพื่อให้มันเป็นโจรตลอดเวลา วิธีการโฆษณาขายสินค้าทางวิทยุ ทางหนังสือพิมพ์ หรือทางอื่น ๆ ก็ล้วนแต่เป็นวิธีการกระตุ้นเตือนใจให้คนหันมาสนใจในสิ่งที่ต้องการให้เขาสนใจ

ในทางด้านศาสนาก็ต้องมีการกระตุ้นเตือนกันเสมอ อย่างน้อยเดือนละสี่ครั้งเป็นการจงใจคนเข้าหาวัด เข้าหาพระ ถ้าหากว่าไม่มีการกระทำอย่างนี้ใจคนก็หันออกนอกทางหมด ความเดือดร้อนก็เกิดมากขึ้นตามตัว

สภาพของคนทั่วไปมันไหลไปในทางต่ำ เหมือนน้ำที่มีปกติไหลไปในทางต่ำเสมอ ถ้าต้อง

ปลูกตน

ปัญญานันทภิกขุ

การให้ไหลไปในทางที่สูงขึ้น ก็ต้องใช้กำลังพิเศษสักหน่อย การที่จะทำให้สูงขึ้นก็ต้องมีแรงงานคอยกระตุ้นเตือนให้เดินไปในทางที่ดี ถ้าขาดแรงงานแล้ว ก็คงตกไปในทางต่ำเสียอีก ความจำเป็นจึงเกิดขึ้นว่า เราต้องมีการปลูกปล้ำตนเองให้ต้นตัวเสมอ

การปลูกตัวให้เป็นคนต้นขึ้นนั้น ว่ากันโดยที่ถูกแล้วก็หมายถึงการสร้างนิสัยดีงามให้แก่ตนเอง การสร้างนิสัยไม่เหมือนกับการสร้างวัตถุ มันเป็นงานหนักและลำบากอยู่สักหน่อย เพราะเหตุว่าปกติของเรา สิ่งใดที่รับไว้แล้วมักเอาออกได้ยาก ชอบที่จะเก็บไว้กับตนเสมอ

ถ้าหากเขาได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ๆ ได้รับแต่สิ่งที่ดี ๆ ไว้ก็ค่อยดีหน่อย แต่ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ชั่ว ๆ และรับความชั่วไว้ก็เป็นการยากที่จะเอาออก หากเขาไม่มีความเข้มแข็งให้แก่ตนเองเสมอ สร้างไว้เพื่อการต่อต้านกับความทุกข์ความชั่วที่มารบกวนความสงบสุขของเขา การปลูกตนให้เป็นต้นตัวในทางดี จึงควรกระทำกันเป็นเรื่อง ๆ ไปทีเดียว

ก่อนที่จะหัดปลูกตนเองในทางใดต้องศึกษาให้เข้าใจเสียก่อนว่า อะไรบ้างเป็นความไม่ดี การกระทำ การพูด การคิดในทางใดเป็นทางไม่ดี งามไม่เป็นประโยชน์ ต้องพยายามนำความคิด การกระทำ การพูด ประเกณนั้นออกไปจากตนเสีย ส่วนความคิด การพูด การกระทำอันใด เป็นไปเพื่อความดีงามอยู่แล้วก็ส่งเสริมให้ดีขึ้น เปรียบเหมือนชาวสวนที่ทำการเพาะปลูกพืช พืชที่ไม่ต้องการให้

ขึ้นในสวนก็ต้องทำการแผ้วถาง ตัดต้นโค่นรากเอาออกเสียให้หมด ส่วนพืชพันธุ์ใดเป็นประโยชน์ ก็ต้องเก็บรักษาไว้โดยรดน้ำพรวนดินให้มันงอกงามเจริญ เป็นรายได้ของเจ้าของสวนต่อไป

เมื่อเข้าใจเหตุผลของเรื่องว่ามีความจำเป็นอย่างไรในการปลูกตนเองแล้ว มาศึกษากันต่อไปว่า เราควรจะปลูกตนเองในทางใดบ้าง อันเป็นทางสร้างตนให้เป็นคนก้าวหน้าในทางที่ชอบ ขอให้หลักสำหรับปลูกตนดังต่อไปนี้ :-

๑. ปลูกตนให้เป็นคนขยันในการประกอบกิจการงาน

๒. ปลูกตนให้เป็นคนรู้จักประหยัดเงินทอง

๓. ปลูกตนให้เป็นคนเอื้ออารีต่อเพื่อนบ้าน

๔. ปลูกตนให้เป็นคนมีความอดทนเข้มแข็ง

๕. ปลูกตนให้เป็นคนเสียสละเพื่อส่วนรวม

๖. ปลูกตนให้เป็นคนชนะในทางที่ถูกที่ชอบ

๗. ปลูกตนให้เป็นคนมีนิสัยรอบคอบในอันประกอบกิจ

จะได้อธิบายความหมายแห่งบทเหล่านี้ต่อไป

๑. ปลูกตนให้เป็นคนขยันในการประกอบกิจการงาน

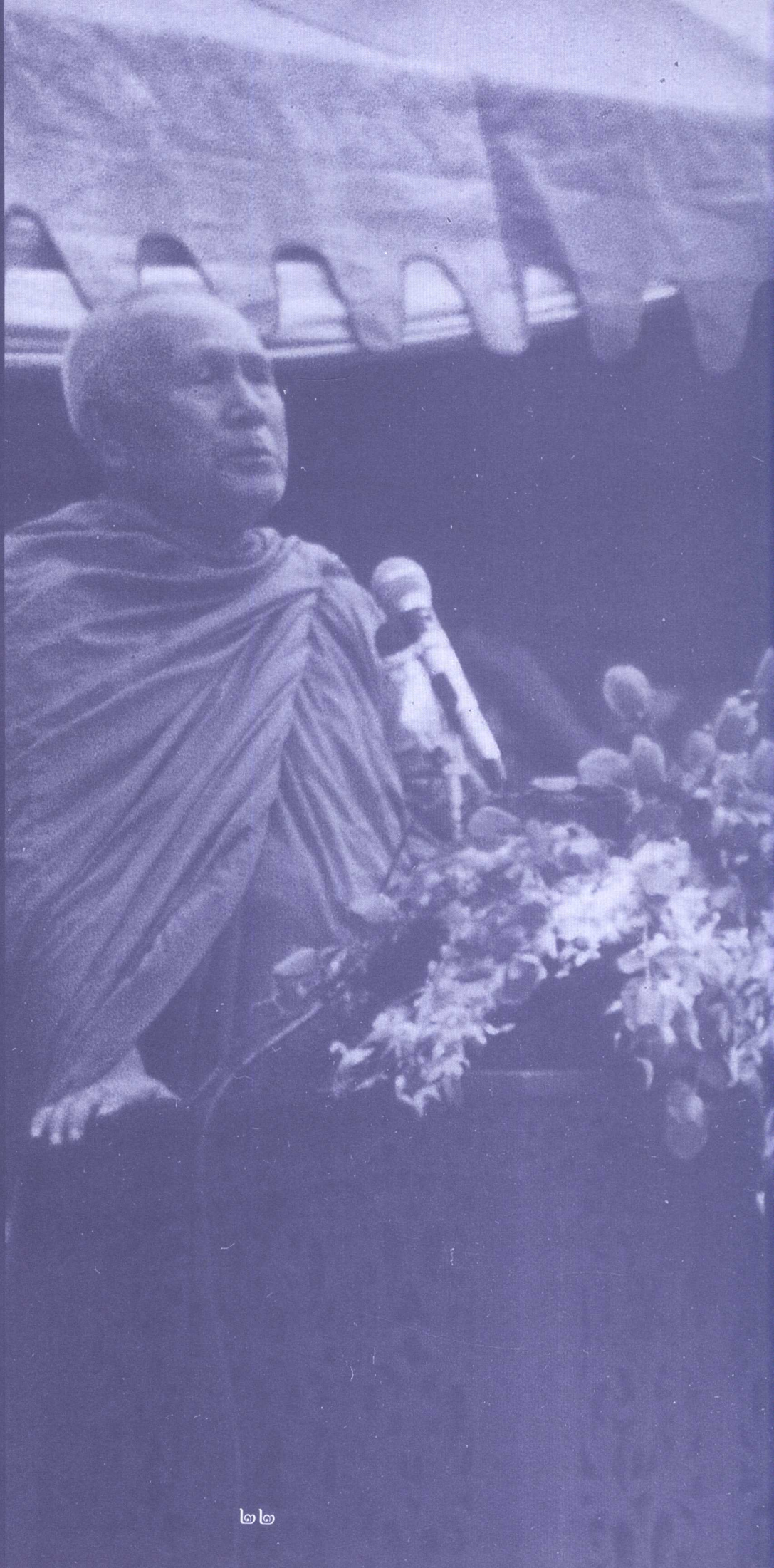
ชีวิตกับงานเป็นสิ่งคู่กัน เราจะอยู่โดยไม่ทำงานไม่ได้ ทุกคนต้องทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่

การทำงาน
ตามหน้าที่
เป็นเรื่องสำคัญ
สำหรับชีวิต

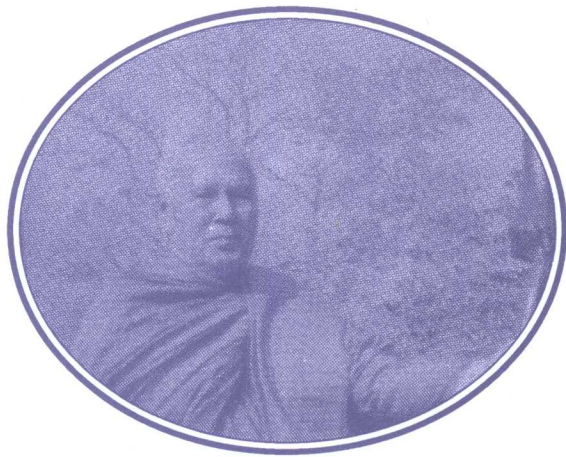
เพราะ
งานคือชีวิต
ชีวิตคืองาน
งานทำคนให้เป็นคน
อย่างแท้จริง

คนจกมีค่ามีราคา
ก็เพราะ
การทำงาน

ปัญญานันทภิกขุ

ปลุกตน

ปัญญาชั้นทภิกขุ

ตนนัด งานนำความสุขความเจริญมาให้แก่ผู้ประกอบงานเสมอ สิ่งที่เป็นอุปสรรคของงานคือความเกียจคร้าน คนไทยเรามีนิสัยทางเกียจคร้านหรือนิสัยชอบหาแต่ความสบายอยู่มาก การทำงานก็มักทำด้วยความจำเป็นเท่านั้น ถ้าพ้นความจำเป็นแล้วก็มักหาโอกาสนอนพักผ่อน

คนทางจังหวัดระนองมีอาชีพหาแร่ตามลำน้ำ ถ้าวันไหนปะที่มีแร่มาก ๆ เข้า เขาก็เอาไปขายได้เงินงาม วันรุ่งขึ้นไม่ไปทำงานแล้ว นอนพักผ่อนหรือเล่นไพ่กันระหว่างญาติมิตร งานจึงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เป็นคนอยู่อย่างหาเช้ากินเย็น ครอบครัวยังไม่ก้าวหน้า คนมีอาชีพประเภทอื่นๆ ก็เป็นเช่นเดียวกัน เขามีได้ทำงานอย่างสม่ำเสมอ แต่ทำตามพอใจ นิสัยแบบนี้ยังไม่เรียกว่าเป็นคนรักงาน

เราจะเพาะนิสัยรักงานให้เกิดขึ้น และทำงานด้วยความขยันขันแข็ง ต้องหัดทำตนเป็นคนไม่เห็นแก่ความสุขด้วยการนอน การเที่ยว การแสวงหาความสุขในทางที่ไม่สมควร

ต้องหัดตื่นนอนเช้า ๆ อย่าเพาะนิสัยตื่นสาย แต่งหัดลุกขึ้นเช้า ๆ การหัดก็ทำง่ายโดยวิธีบอกกับตนเองในเวลาจะนอน เช่น สมมติว่าเราจะตื่นเวลานาฬิกาตีห้า ก็บอกกับตนเองว่า “เจ้าต้องตื่นเวลาตีห้า” หรือว่า “ตีห้าตื่น” บอกในเชิงบังคับลงไปทีเดียว บอกหลายครั้งจนกว่าจะหลับไป พอถึงเวลาที่กำหนดไว้ก็จะตื่นจริง ๆ

เมื่อตื่นแล้วอย่าทำโอ้อ้อ จงรีบลุกขึ้นทันที เปิดประตูหน้าต่างมองดูดาวในท้องฟ้า สูดอากาศเข้าปอดให้แรง ๆ เพื่อสูดเอาความสดชื่นใส่ไว้ในร่างกาย เหมือนกับการอัดหม้อไฟฟ้าให้มีกำลังเพิ่มอยู่เสมอ

อย่าห่วงที่นอน รีบล้างหน้า ล้างตา และถูร่างกายให้ทั่ว ประสาทุกส่วนตื่นตัวทำงาน แล้วนึกหรือบอกกับตนเองว่า

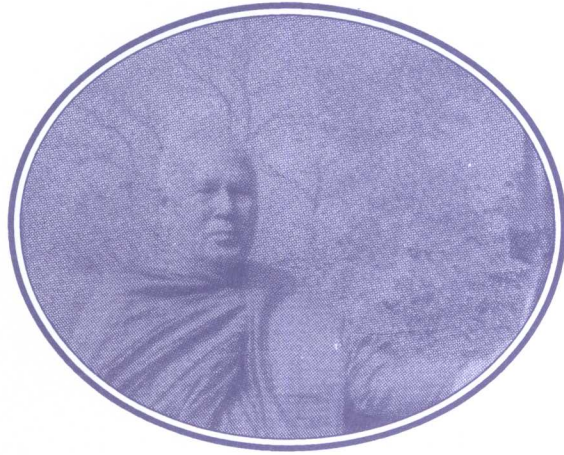
“เราจะเป็นอยู่ด้วยความขยัน เราจะทำงานด้วยความพอใจ เราจะเป็นคนก้าวหน้าไปข้างหน้าเสมอ เราจะไม่กลัวต่อเหตุขัดข้องไม่ว่าขนาดไหน

ชีวิตของข้าพเจ้าคืองาน ข้าพเจ้าอยู่เพื่องาน-งาน-งาน งานทำให้ตนเจริญ”

การบอกอย่างนี้เป็นการปลุกใจแบบหนึ่ง เมื่อถึงเวลา ก็ไปทำงานตามหน้าที่ ไม่ยอมอ่อนแอเป็นอันขาด ขณะทำงาน ถ้าเกิดความเบื่อหน่ายอ่อนแอขึ้นมา ก็รีบบอกว่า “อย่าเกียจคร้าน จงเป็นคนขยัน อย่ายอมแพ้ต่อความลำบาก จงทำงานต่อไปเถิด ทำงานนี้สนุกแท้”

ความกระปรี้กระเปร่าก็เกิดขึ้น ความเบื่อหน่ายก็หายไป ชีวิตจะมีแต่ความสดชื่นเพราะการทำงานเสมอ สิ่งใดเป็นสิ่งที่จะทำให้ความขยันของตน จงอย่าเข้าใจสิ่งนั้น อย่าคิดถึงสิ่งนั้น แต่

ปลุกตน

ปัญญานันท์ภิกขุ

จนึกในทางก้าวหน้าไว้เสมอ ทำบ่อยๆ จนกว่าจะติดเป็นนิสัย พอติดเป็นนิสัยแล้วก็คงถาวรตลอดไป ไม่เปลี่ยนแปลง

๒. ปลุกตนให้เป็นคนรู้จักประหยัดเงินทอง

ในประการที่หนึ่ง ปลุกตนให้เป็นคนขยัน ในการประกอบกิจการงาน เมื่อขยันทำงานก็หาเงินทองได้มาก เงินทองที่ได้มาแล้วก็ต้องจ่ายใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิต การใช้จ่ายก็ต้องเป็นไปแต่พอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป

ตามปกติของคนเราทั่วไปมักเป็นคนจ่ายเติบ การจ่ายเติบเนื่องมาจากการตามใจตนเอง การตามใจตนเองก็คือ ยอมให้กิเลสมาเป็นเจ้าเหนือหัวใจตนนั่นเอง คนที่กิเลสเป็นเจ้าเข้าครองแล้ว ไม่เป็นตัวเอง ชีวิตไม่ราบรื่น การเป็นอยู่ในครอบครัวมักระส่ำระสาย นิสัยจ่ายเติบจึงเป็นนิสัยที่ไม่ดีประการหนึ่ง เป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขกันเสียใหม่

การแก้ในเรื่องนี้ ก็ต้องสอนตนเองให้เป็นคนประหยัด ก่อนจะจ่ายต้องคิดให้รอบคอบเสียก่อนว่า จำเป็นหรือไม่ ถึงเวลาแล้วหรือยัง เป็นประโยชน์หรือเปล่า การคิดอย่างนี้เป็นการห้ามล่อมิให้จ่ายในทางที่ไม่ควร

สมัยนี้เป็นสมัยของการโฆษณาชวนเชื่อ สินค้าอันเป็นของกินของใช้ก็ถูกโฆษณาเสียอย่างดี

ทำคนให้หลงได้มาก ถ้าไม่ระวังก็ตกบ่อได้ง่าย จึงต้องเพาะนิสัยในทางประหยัดไว้บ้าง

การแข่งขันกันทางจ่ายนั้นมีแต่ทางเสีย ไม่เป็นทางสร้างตนแต่ประการใดเลย คนที่เขาเป็นเศรษฐีมั่งมีทรัพย์สมบัตินั้น มิใช่ว่าเขารู้จักหาทรัพย์อย่างเดียว แต่เขาเป็นคนรู้จักประหยัดทรัพย์ด้วย

ฉะนั้นถ้าใครใครจะเป็นคนมั่งคั่ง ต้องเพาะนิสัยประหยัดไว้เสมอ โดยนึกถึงคำสอนของ“สุนทรภู่” ไว้บ่อยๆ ว่า

“มีสสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์ มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ ให้เป็นมือเป็นคราวทั้งคาวหวาน”

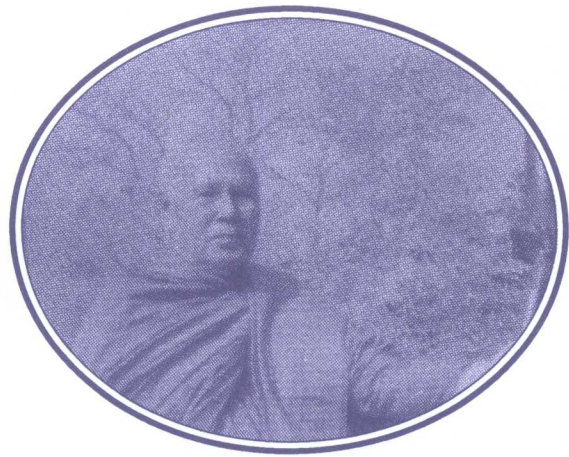
นี่เป็นคาถาสำหรับปลุกใจให้มีนิสัยประหยัดในการใช้จ่าย

เกี่ยวกับการใช้จ่ายต้องหัดบังคับความอยากในการกินด้วย จงอย่าเป็นทาสของลิ้น อย่าติดในรสอาหาร กินแต่สิ่งที่จำเป็นจะต้องกิน สิ่งใดไม่จำเป็นก็อย่าริกินเข้าไป เพราะการกินมากจ่ายมาก กินน้อยจ่ายแต่น้อย เมืองไทยเราเป็นเมืองกินจุบจิบมากที่สุด ชาวไทยจึงต้องหัดกินให้เป็นกันเสียบ้าง

๓. ปลุกตนให้เป็นคนเอื้ออารีต่อเพื่อนบ้าน

มนุษย์เป็นสัตว์เมือง เป็นผู้ที่อยู่ร่วมกัน

ปลูกตน

ปัญญานันทภิกขุ

เป็นหมู่เป็นคณะ ชีวิตแต่ละชีวิตจึงมีส่วนสัมพันธ์กันเสมอ ใครจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวคนเดียวนั้นย่อมเป็นการลำบาก ทุกคนต้องถ้อยทีถ้อยอาศัยกันและกันเสมอทุกคนจึงต้องมีความรักกันเห็นอกเห็นใจกัน หัดทำตนให้เป็นคนเห็นอกเขาออกเราเสมอ อย่าถือเอาแต่ใจตนหรือประโยชน์ตนเป็นใหญ่ แต่ต้องคิดถึงเพื่อนบ้านบ้าง

การเพาะนิสัยให้มีความรักเอื้ออาทรต่อกัน เป็นการสร้างความสงบสุขให้แก่สังคมโดยแท้ ในกรณีนี้ทุกคนต้องทำจิตใจให้ประกอบด้วยความเมตตาต่อกัน ให้ถือหลักว่า“โลกอยู่ได้ด้วยความรัก โลกถูกทำลายเพราะความเกลียดกัน” เรามิได้เกิดมาเพื่อฆ่ากันทำลายกัน แต่เกิดมาเพื่อรักกัน ช่วยกัน ในทางที่ถูกที่ชอบ

จะคิดจะพูดจะทำสิ่งใด จงคิดถึงเพื่อนบ้านของท่านเสมอให้นึกว่าเพื่อนบ้านคือผิวน้ำของท่าน ถ้าหากท่านทำลายเพื่อนบ้านก็เท่ากับทำลายตัวท่านเอง ถ้าผิวน้ำของท่านเป็นแผลและไม่รักษาให้หายจากแผล โรคภัยจะเข้ามาจับเกาะ ทำให้อักเสบเป็นพิษมากขึ้น ผลที่สุดท่านจะต้องตาย

อันตรายที่เกิดแก่ท่านก็มักมาจากตัวท่านที่ขาดความเอาใจใส่ต่อเพื่อนบ้านของท่าน ฉะนั้นจงรักษาตัวของท่านโดยการรักษาเพื่อนบ้านของท่านไปด้วย จะเพาะนิสัยให้เป็นคนทนดูไม่ได้ เมื่อเห็นผู้อื่นเขากำลังต้องการความช่วยเหลือ

จงเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อรับใช้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ถ้ามีโอกาสจะช่วยใครเมื่อใดแล้ว จงรีบช่วยทันที อย่าชักช้าเป็นอันขาด ให้บอกกับตนเองเสมอๆ ว่า “เจ้าจงช่วยคนอื่นที่อ่อนแอกว่าเจ้าที่ยากจนกว่าเจ้า ที่มีโรคมามากกว่าเจ้า ที่ทุกข์มากกว่าความทุกข์ของเจ้า” นี่เป็นบทปลูกใจให้ช่วยเหลือกันและกันเสมอ

๔. ปลูกตนให้เป็นคนมีความอดทนเข้มแข็ง

ในทางพุทธปรัชญาถือว่า โลกนี้เต็มไปด้วยความทุกข์ การเกิดมาอยู่ในโลกนี้ ก็คือการเกิดมาต่อสู้กับความทุกข์นานาประการนั่นเอง จึงมีคำกล่าวไว้ว่า “ชีวิตคือการต่อสู้” สู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา เพื่อกำจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา บางครั้งเราชนะ แต่บางครั้งเราแพ้อย่างยับเยินทีเดียว

ในการต่อสู้เราจะต้องมีคุณธรรมสำหรับต่อสู้จึงจะเอาตัวรอดได้ ถ้าขาดคุณธรรมแล้ว อย่าหวังเลยว่าจะรอดไปจากความเดือดร้อน

คุณธรรมสำหรับนักสู้คือความอดทนเข้มแข็งไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเล็กใหญ่ ไม่ว่ากรณีใดๆ เราต้องต่อต้านจนยับตาเสมอ นิสัยอดทนบึกบึนเป็นนิสัยชอบ เป็นนิสัยที่ควรสร้างให้เกิดขึ้นในตนเสมอ ถ้าขาดความอดทนเมื่อใด ความเสียหายก็เกิดขึ้นเมื่อนั้น

คนไม่ทำงาน
คือคนรกแผ่นดิน
ประเทศไทย
ต้องการคนรักงาน
สร้างงาน
ทำงานให้ก้าวหน้า

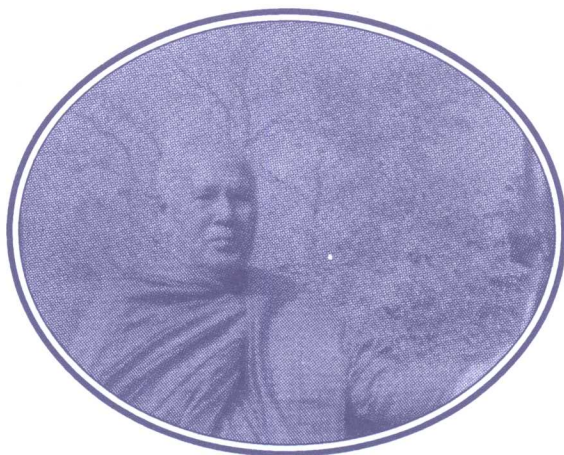
การฝึกฝนตนเอง
ให้ทำงานนั้น
ต้องฝึกไปตั้งแต่เยาว์วัย
จักได้ทำใจ
ให้เคยชินกับงานนั้น ๆ

ถ้าไม่ฝึกฝนทำงาน
ก็จักกลายเป็น
คนเกียจคร้านไป
คนขี้เกียจ
เป็นคนหนักแผ่นดิน
รกโลกเปล่า ๆ

ปัญญานันทภิกขุ

ปลุกตน

ปัญญานันทภิกขุ

ในทางพุทธศาสนาก็ดี ในศาสนาอื่น ๆ ก็ดี มีความเห็นร่วมกันเป็นจุดเดียวกันว่าความอดทน เป็นกำลังงาน เป็นยาบำรุงกำลังใจ เป็นเกราะ ป้องกันภัย และเป็นเครื่องประดับที่หาค่าวัดมิได้

ในการฝึกหัดให้เกิดความอดทนนี้เป็นการ ทำได้เสมอ เพราะมีบทสวดอยู่ทุกวัน ความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศ โรคภัยไข้เจ็บที่มากระทบ ร่างกาย คำตำหนิจากปากของคนใจร้าย ล้วนเป็นบท เรียนบทสวดของชีวิตทั้งนั้น ถ้าหากเราชนะได้ก็ เป็นสุข ถ้าเราชนะไม่ได้ก็เป็นทุกข์

ใครบ้างที่ต้องการความทุกข์ ไม่มี ทุกคน ต้องการความสุขกันทั้งนั้น เมื่อต้องการความสุขก็ ต้องหัดอดทน ทนต่อสิ่งที่มากระทบกระทั่งทุกชนิด ไม่ว่ากรณีใด ๆ หัดทำตนให้เป็นคนใจเย็น ไม่ยอม ให้ความวุ่นวายเรวร้อนเกิดขึ้นรบกวนใจเป็นอันขาด คำที่ควรบอกกับตนเองเสมอ ก็คือ

“ฉันจะเป็นคนใจเย็น ฉันจะไม่โกรธใคร ฉันจะไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ

ฉันจะเป็นตัวของฉันในทางดีเสมอ ฉัน จะไม่ยอมให้ใครมาทำฉันให้เป็นคนใจง่ายเป็น อันขาด”

นี่คือคาถาพิเศษสำหรับจำไว้เสมอ ๆ โดยเฉพาะในเวลาที่ต้องต่อสู้กับเหตุการณ์ ต้องบอกตน ให้มากหน่อย ยาบํารุงกำลังที่พระพุทธองค์ได้สอน ไว้สำหรับคิดมีหลายข้อ เช่น

จงชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ

จงชนะความชั่วด้วยความดี

จงชนะคนใจร้อนด้วยความใจเย็น

จงชนะคนพูดพาลด้วยการพูดน้อย และจริงเสมอ

อีกประการหนึ่ง ทรงสอนว่า

“ถ้ามีจิตใจร้ายมาตัดขาของเธอด้วย เลื่อยอันคมกล้า จงกระทั่งหนังขาดเนื้อขาด จรดกระดูก ถ้าเธอมีใจเจ็บแค้นต่อเขาผู้มาทำ เช่นนั้น เธอไม่ทำตามคำสอนของตถาคต”

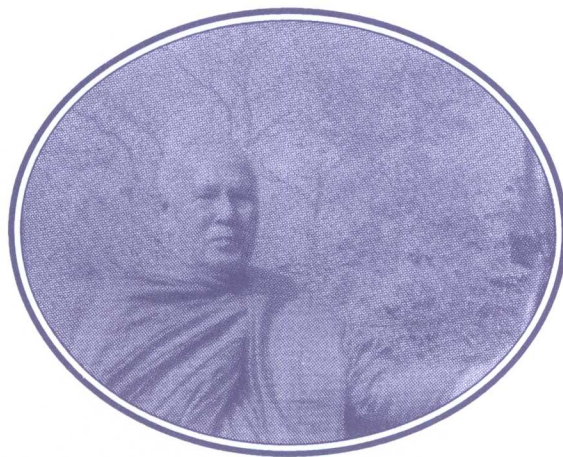
อีกบทหนึ่งว่า “ถ้าเขาด่าว่าดีกว่าเขาตี ถ้าเขาตีก็ดีกว่าตีดีกว่าเขาฆ่า ถ้าเขาฆ่าก็ดี เหมือนกัน เพราะบางคนยังฆ่าตนเองได้ เขามาช่วยฆ่าให้ก็เป็นการดีแล้ว”

ความอดทนทำให้มีนิสัยเยือกเย็น สุขุม เห็นความจริงปรากฏแจ่มแจ้ง สามารถเอาชนะได้ ทุกอย่าง จึงควรที่ท่านจะต้องฝึกหัดอดทนและเข้ม แข็งไว้เสมอ อย่าแสดงอาการอ่อนแอให้ปรากฏ ออกมาเป็นอันขาด

๕. ปลุกตนให้เป็นคนเสียสละ เพื่อส่วนรวม

เราทุกคนเกิดมาจากคุณพ่อคุณแม่ ท่าน ทั้งสองมีความรักในเรา และได้เสียสละทุกอย่าง

ปลุกตน

ปัญญาอันทกิกขุ

เพื่อเรา น้ำใจของผู้ที่เป็นพ่อแม่เป็นน้ำใจของความเสียสละ

เราได้รับความรู้อันเป็นเครื่องมือประกอบ การทำมาหากินเพราะอาศัยครูบาอาจารย์ ครู อาจารย์มีน้ำใจเต็มไปด้วยความเสียสละ เราจึงได้ ได้รับความรู้ความฉลาด เราชาวพุทธเป็นผู้นับถือพุทธ ศาสนา พุทธศาสนาเกิดขึ้นในโลกก็เพราะความ เสียสละของเจ้าชายโคตมะสิทธัตถะ ซึ่งต่อมาได้ เป็นพระพุทธเจ้า การเสียสละของพระองค์ เป็น ความเสียสละอันยิ่งใหญ่ ไม่มีการเสียสละของใคร ในโลกนี้จะเท่าเทียม

ประเทศไทยเราถูกเพื่อนบ้านมารุกราน หลายครั้งในสมัยก่อน บางคราวเราสู้ได้ บางคราว เราต้องตกเป็นเมืองขึ้นเขา แต่ผลที่สุดเราก็รอด ปลอดภัยมาได้ เพราะการเสียสละของวีรชนคนไทย ในอดีต ท่านได้เสียสละเลือดเนื้อเพื่อชาติพลี รักษา แผ่นดินทองผืนนี้ให้เราได้อาศัยทำมาหากินกันต่อมา นำขอบพระคุณท่านเหล่านั้นเหลือเกินที่มีส่วนช่วย ให้เราเป็นอยู่ได้โดยไม่ลำบาก

โรงเรียน โรงพยาบาล บ่อน้ำสาธารณะ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ส่วนรวม เกิดขึ้น เพราะการเสียสละของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น

ถ้าหากเราลองหลับตานึกกันดูว่า ในโลกนี้ ถ้าขาดการเสียสละต่อกันเสียแล้ว บุตรธิดาจะมีได้ รับการอนุเคราะห์จากบิดามารดา ศิษย์จะมีได้รับ

ความรู้จากครูอาจารย์ เพื่อนไม่มีความเสียสละต่อ เพื่อนกัน ความเห็นแก่ตัวจะปกคลุมโลก ต่างคนก็ จะอยู่กันตามชอบใจ ความเห็นอกเห็นใจแก่กันก็ไม่มี ความโกลาหลวุ่นวายก็จะปกคลุมโลก อา! มัน เป็นภาพที่น่าสยดสยองเสียจริง ๆ

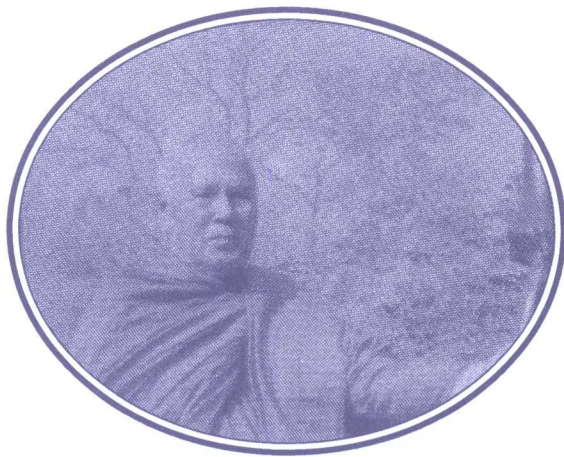
คนเราอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่กันเป็นหมู่ อาศัยกันช่วยเหลือกัน การเป็นอยู่จึงจะเป็นปกติสุข ได้ จึงสมควรที่จะฝึกฝนตนให้เป็นคนรู้จักเสียสละ ต่อกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน

คนที่มั่งมีก็คิดเห็นอกเห็นใจคนยากจน คน แข็งแรงก็เห็นใจคนอ่อนแอ คนฉลาดก็เห็นใจคนที่ โง่กว่าตน นายจ้างไม่เอาเปรียบลูกจ้าง แต่ก็นึกว่า เราเป็นนายจ้างอยู่ได้ก็เพราะลูกจ้าง ถ้าไม่มีลูกจ้าง เราก็หมดความเป็นนาย ทรัพย์สินสมบัติที่เราหามาได้ นี่เป็นแรงงานเป็นหยดเหงื่อของลูกจ้างโดยแท้ จึงควรจะสงสารเขา ให้ค่าจ้างแก่เขาตามสมควรแก่ แรงงาน เขาจะได้มีกำลังใจ ทำงานให้ยิ่งขึ้น

ถ้านายจ้างรักลูกจ้าง ลูกจ้างก็ต้องรักตอบ เป็นธรรมดา ถ้านายจ้างเอาเปรียบลูกจ้าง ลูกจ้างก็ คิดจะเอาเปรียบนายจ้างบ้าง ผลก็คือความแตก ร้าว ระหว่างผู้จ้างกับผู้ถูกจ้าง การพักผ่อนก็เกิดขึ้น เพราะนายจ้างส่วนมากยังเอาเปรียบลูกจ้างอยู่

ฝ่ายลูกจ้างก็เหมือนกัน ควรมีใจเป็นธรรม คิดรู้คุณของนายจ้างบ้าง เพราะเขามีงานให้เราทำ ควรจะทำงานด้วยความเต็มใจ มีน้ำใจเสียสละต่อ

ปลุกตน

ปัญญานั้นทักท้วง

นายจ้างผู้เลี้ยงตน ไม่คิดเอารัดเอาเปรียบ ไม่แกล้งถ่วงให้งานช้า ไม่แกล้งทำให้เครื่องยนต์กลไกเสีย แต่นึกว่างานนี้เป็นของตนเองทุกคน งานเราได้อาศัยเลี้ยงชีพ งานหมดเราก็จะอดตาย การทำงานให้ยืดยาวออกไป ก็คือทำให้ชีวิตของตนยาวยืดไปด้วย

ถ้าคิดอย่างนี้ความเห็นใจก็เกิดขึ้นจากความนึกคิดในทางที่ชอบ เป็นการช่วยให้ประโยชน์สมบูรณ์เรียบร้อย

คนเราควรหาทางเปลื้องหนี้สังคมเสียบ้าง เพราะเรามีส่วนเป็นหนี้แก่ทุกสิ่งที่มีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลเรา เราไม่มีทางใดที่จะปฏิเสธว่า คนนั้น สถานที่นั้นไม่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของฉัน ทุกสิ่งมีส่วนเกี่ยวกันทั้งนั้น สิ่งนั้นๆ จึงเป็นเจ้าหนี้ของเรา และเราตกเป็นลูกหนี้โดยไม่รู้สีกตัว จึงควรหาทางตอบแทนหนี้สินนั้นเสียบ้าง

เช่น ท่านมีนาอยู่ในตำบลหนึ่ง ๔,๐๐๐ ไร่ และคนในตำบลนั้นเป็นผู้ทำนาของท่าน โดยวิธีเช่าแบ่งข้าวให้กันในฤดูเก็บเกี่ยว ท่านเจ้าของนาสบายมากไม่ต้องตากฝน ไม่ต้องไปทนร้อนหนาว อยู่บ้านก็มีข้าวมาหาเป็นแฉะๆ ข้าวนั้นมาจากชาวนาเหล่านั้น ท่านมีความสะดวกเพราะเขา ถ้าท่านจะตอบแทนเขาบ้าง ก็ควรที่จะไปช่วยบำรุงความสุขแก่พวกชาวนา เช่น ช่วยสร้างโรงเรียนให้เด็ก ๆ ลูก ๆ หลาน ๆ ของพวกนั้นได้รับการศึกษาเล่าเรียน ช่วยสร้างสุขศาลาให้พวกเขาเหล่านั้นได้อาศัยในเวลา

การเจ็บไข้ได้ป่วย การทำอย่างนี้เป็นทางช่วยกันได้อย่างดี ประโยชน์ส่วนตนก็ไม่เสีย ประโยชน์ส่วนรวมก็ไม่ขาด เป็นการทำให้ชีวิตให้สมบูรณ์

ในเรื่องเช่นนี้เราต้องหัดคิดเสมอ ๆ ว่า

“ฉันมิได้อยู่คนเดียว ฉันต้องอาศัยคนอื่น ๆ เป็นอยู่ ฉันต้องช่วยเขาบ้าง ประโยชน์ของเขากับของฉันร่วมกัน ฉันจึงต้องรักษาเขา เพื่อให้เขาช่วยกันรักษาคัน

ฉันบวกกับเขาคือส่วนรวม ส่วนรวมใหญ่กว่าส่วนของฉัน ส่วนรวมเกิดเพราะแบ่งส่วนจากฉัน ฉันจึงควรเต็มใจแบ่งส่วนของฉันเพื่อส่วนรวมเสมอ ถึงแม้ฉันจะขาดไปบ้าง แต่ขออย่าให้ส่วนรวมขาดไปเลย” นี่คือนิยามปลุกใจในส่วนนี้

๖. ปลุกตนให้เป็นคนชนะในทางที่ถูก

ในโลกนี้มีทั้งธรรมะและอธรรม ธรรมะเป็นส่วนดี อธรรมเป็นส่วนชั่ว ตามปกติคนเราย่อมเข้าข้างธรรมะและเกลียดหน่ายฝ่ายอธรรม การต่อสู้ทุกวิถีทางก็เพื่อธำรงไว้ซึ่งธรรมะและทำลายอธรรมให้หมดไป ตราบใดที่ชาวโลกยังมีได้มีใจเป็นธรรมอย่างแท้จริงแล้วการต่อสู้ระหว่างธรรมะกับอธรรมยังต้องมีอยู่เสมอ

งานสุจริตทุกอย่าง
เป็นงานมีเกียรติทั้งนั้น

งานทุจริต
เป็นงานไร้เกียรติ

สุภาพชน
ไม่พึงยอมตนให้ตกต่ำ
ด้วยการทำงานทุจริต
เป็นอันขาด

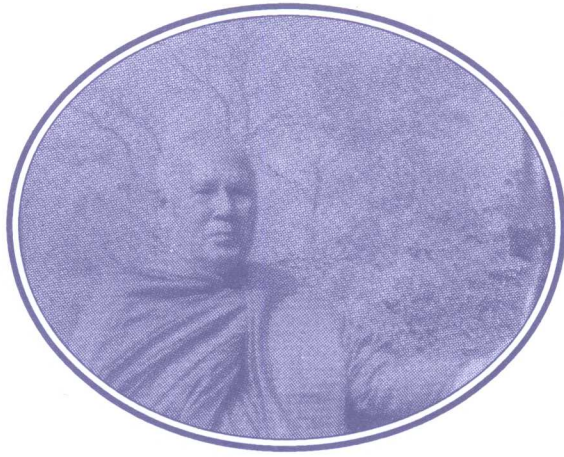
พระพุทธองค์ตรัสว่า
“ธมฺมํ สุจริตํ จเร
พึงทำงานในหน้าที่
ให้สุจริต”

ผู้ทำงานสุจริต
ย่อมได้รับ
ความเจริญเสมอ

ปัญญานันทภิกขุ

ปลุกตน

ปัญญาอันทกิกษุ

ทุกคนชอบความชนะไม่มีใครชอบความแพ้ แต่ความชนะที่ไม่เป็นธรรมมิใช่ความชนะที่ถาวร ความชนะที่เป็นธรรมเท่านั้น เป็นความชนะแท้จริง

ในสงครามที่ผ่านมาให้บทเรียนแก่ชาวโลกว่า ฝ่ายอธรรมชนะในตอนแรกๆ แต่ผลที่สุดก็ต้องพ่ายแพ้แก่ฝ่ายธรรมเสมอ การกระทำในชีวิตของแต่ละบุคคลก็เป็นเช่นเดียวกัน ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแล้วไม่เท่าใดก็ต้องพ่ายแพ้ อีกนี้เป็นหลักความจริง เป็นหลักที่เที่ยงตรง ไม่มีใครจะมากลับให้เป็นไม่จริงได้เลย

เพราะชาวโลกมิได้ศึกษาให้เข้าใจในหลักเหล่านี้ จึงเกิดการต่อสู้ในทางผิดๆ เสมอ ผลที่สุดตัวเขาเองก็ต้องเดือดร้อนอันเกิดจากความผิดอันนั้น ชาวโลกที่เป็นนักต่อสู้ ควรทำให้เป็นนักกีฬาบ้าง รู้ว่าอันใดควรสู้อันใดไม่ควรสู้ ถ้าเห็นว่าตนเป็นฝ่ายถูกควรสู้ ถ้าเห็นว่าตนเป็นฝ่ายผิดก็ยอมแพ้เสียก่อนดีกว่า

การยอมแพ้ก็นั่นเอง คือชนะตนเอง โดยไม่ปล่อยใจให้ตกไปสู่ความหลงผิด แต่คนเราส่วนมากขาดความคิดที่แยบคาย มักเป็นคนเข้าข้างตัวเห็นว่าตนเป็นฝ่ายถูกเสมอ เมื่อเห็นว่าตนถูกทั้งๆ ที่ตนเป็นคนผิด ความถูกแท้จะปรากฏแก่ใจเขาได้อย่างไร เขาจึงดันตื้อไปในทางที่ผิดจนกระทั่งหมดเนื้อหมดตัวก็มีอยู่มิใช่น้อย นำสงสารคนประเภทนี้มาก

เราจึงควรถือหลักไว้ในใจก่อนว่า “เราเองแหละเป็นผู้ผิด” อย่างนี้กว่าตนเป็นคนถูก เพราะถ้าคิดว่าตนผิด ความจริงจะปรากฏแก่ใจ ทางแก้ไขให้ดีขึ้นก็อาจมีได้หลายวิธี จึงควรถือเป็นบทเรียนไว้ว่าอย่าถือว่าตนเป็นคนถูกเสมอไป เราอาจจะเป็นคนผิดเมื่อใดก็ได้

ควรเตือนตนเองในทางที่จะทำตนให้เป็นคนก้าวไปในทางถูกทางชอบเสมอ อย่าคิดไปเอาชนะระรานกับใครๆ เลย จงทำตนให้เป็นคนสงบ อย่าแสหาเรื่อง คนโบราณเขาสอนไว้ว่า “อย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน” คืออย่าไปหาเรื่องยุ่งกับใครๆ นั่นเอง

จงทำตนให้เป็นคนชนะด้วยความดีและชนะในทางที่ถูกเถิด อย่าชนะในทางผิดเลย เพราะการชนะในทางที่ผิดก็คือการพ่ายแพ้กันเอง

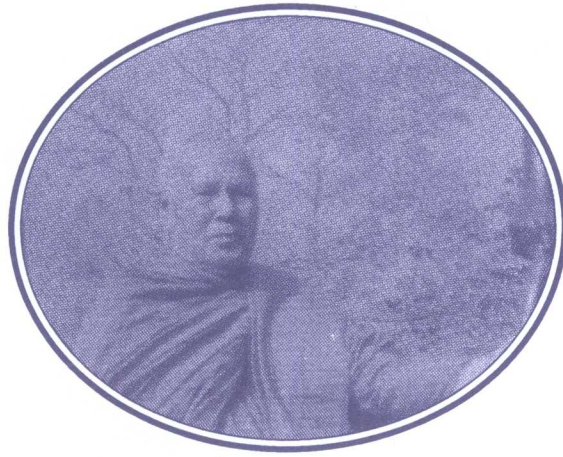
๗. ปลุกตนให้เป็นคนมีนิสัย

รอบคอบ

ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำประเสริฐกว่า เพราะถ้าทำลงไปด้วยความประมาทแล้วจะทำคืนอีกไม่ได้

นี่เป็นคำควรฟังจากพุทธธรรมที่เราได้ศึกษานิสัยคนบางคนเป็นคนมักง่าย ทำอะไรก็มักไม่ได้ ใคร่ครวญให้รอบคอบ ทำไปแต่เพียงพอให้จบไปเท่านั้น แต่ผลที่เกิดขึ้นเป็นความไม่สบายเพราะ

ปลุกตน

ปัญญาหนัทธิกขุ

ความสะเพร่านั้น ในทางธรรมจึงสอนคนให้คิดถึงให้ดีกว่าในเมื่อจะทำ ไม่ว่าในด้านกาย วาจา หรือแม้ใจคิด จุดมุ่งหมายก็เพื่อมิให้เกิดความเสียหายขึ้นนั่นเอง ทุกคนมิได้ชอบความผิดความเสีย แต่ถ้าประมาทไปก็เกิดความผิดได้เสมอ ฉะนั้นไม่ว่าจะทำอะไรจงระวังไว้ก่อนเสมอ ในทางปฏิบัติพระศาสนาทรงสอนให้รู้สึกตัวก่อนเสมอ เช่นให้รู้สึกตัวก่อนทำ ก่อนพูด ก่อนคิด เพื่อป้องกันความพลาด อันเกิดจากการกระทำนั่นเอง

เรื่องนี้ต้องอาศัยการฝึกหัดอบรมอยู่เสมอ อย่าเป็นคนใจร้อน ทำอะไรโดยปราศจากการตรวจตราให้รอบคอบเสียก่อน ถ้ายังไม่แน่ใจว่าจะถูกต้องเรียบร้อยก็อย่าปล่อยออกไปเป็นอันขาด

ความประณีตเรียบร้อยเป็นผลของงานที่ผู้สมบูรณ์ด้วยสติได้กระทำแล้ว อย่าทำงานด้วยอารมณ์ชุน เพราะความชุนทำให้ปัญญาทึบ มองความจริงไม่เห็น ความเสียก็เกิดขึ้นได้ง่าย บางที่ผู้ทำงานมีความเผอเรอ ขาดความรอบคอบนิดเดียวเท่านั้น ต้องได้รับความเสียหายเป็นการใหญ่ บางทีก่อผลเดือดร้อนให้แก่ส่วนรวมด้วย

คนที่ละเอียดลออ เขารู้จักใช้ตาให้ดูอย่างถี่ถ้วน ใช้หูให้ฟังอย่างถูกต้อง ใช้จมูกให้รับกลิ่นที่แน่นอน ลิ้นก็บอกได้ตรงเผงว่ารสเป็นอย่างไร อย่าปล่อยให้สิ่งใดที่ผ่านทางประสาทห้า ผ่านไปโดยปราศจากการพินิจเป็นอันขาด

เรามีประสาทไว้สำหรับรู้ เมื่อรู้ก็ให้รู้อย่างถูกต้อง อย่าให้เป็นการรู้อย่างผิด ๆ เป็นอันขาด เพราะความรู้ผิดสร้างความเข้าใจผิด ความเข้าใจผิดก่อให้เกิดอะไรอีกหลายประการอันเป็นเรื่องทุกข์ทั้งนั้น เขาจึงกล่าวไว้ว่า “จงดูให้เห็นจริง จงฟังให้ได้ยิน” อย่าดูแต่เพียงผาด ๆ เฝิน ๆ เป็นอันขาด นี่เป็นหลักที่ควรสร้างให้เกิดแก่ใจตนอีกประการหนึ่ง

การเพาะนิสัยชอบการปลุกตนเองให้เป็นคนมีความคิดและการกระทำที่ดีงาม เป็นแนวของการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในทางศาสนาพุทธ จึงขอให้ท่านผู้สนใจในการปรับปรุงตนเอง จงได้พยายามเตือนตนปลุกตนในทางดีงามเสมอ ๆ เกิดเพื่อให้เกิดความสะอาด สงบ สว่าง ในทางใจ สมความปรารถนา

ภิกขุ ปัญญานันทะ
เรียบเรียงเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕

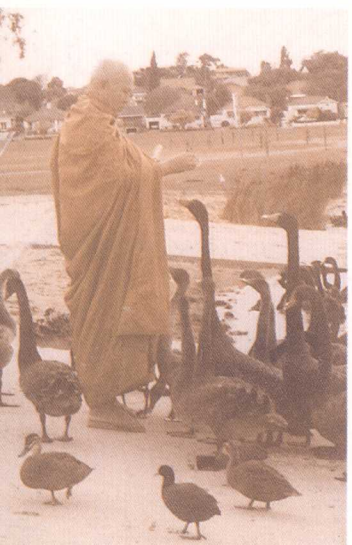
เตือนจิต สะกิดใจ

ญาติโยมที่รักทั้งหลาย
จงมองดู
เหตุการณ์ในโลกให้ดี
แล้วหันมามอง
บ้านเมืองของท่านบ้าง

มีอะไรที่ท่าน
จักทำการตอบแทน
ต่อแผ่นดิน
ที่ท่านเกิดมาอยู่อาศัย

อย่าทำตนให้หนักแผ่นดิน
แต่จงทำตน
ให้เป็นประโยชน์แก่แผ่นดิน
โดยถือคติว่า

- ๑.ฉันจักอยู่อย่างไทย
ไม่อยู่อย่างทาส
- ๒.ฉันจักอยู่อย่างผู้ชนะ
ไม่อยู่อย่างผู้แพ้
- ๓.ฉันจักอยู่อย่างผู้ก้าวหน้า
ไม่ยอมล้าหลังใคร
- ๔.ฉันจักอยู่อย่างมนุษย์
- ๕.ฉันจักอยู่อย่างพุทธบริษัท

น อนริย์ กริสฺสาม

เราจักไม่กระทำความชั่วกรรม

เตือนจิต สะกิดใจ

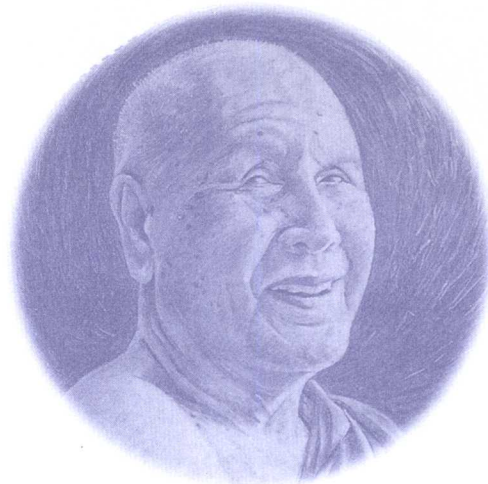
เราทุกคน
ควรจะได้คิดไว้ในใจว่า
เราอยู่เพื่อความดีขึ้น
เจริญขึ้น
ไม่ใช่อยู่เพื่อความตกต่ำ

สิ่งใดเป็นเหตุให้ตกต่ำ
เราจะไม่ทำสิ่งนั้น
เดินห่างออกไปจากสิ่งนั้น

คนเราที่เสียผู้เสียคน
ก็เพราะ
ไม่ได้คิดไว้ในเรื่องนี้
ไหลไปตามสิ่งแวดล้อม
ตามสิ่งที่ยั่วชวน
ให้กระทำ
ขาดการควบคุม
ขาดการบังคับตัวเอง
เลยเสียผู้เสียคน
ไปตาม ๆ กัน

ปัญญานันทภิกขุ

อย่าลืมตน

ปัญญาั่นนทภิกขุ

คำสอนในพระพุทธศาสนา
มีอยู่ข้อหนึ่งที่สำคัญในทางปฏิบัติ
เป็นคำสอนที่เป็นยอด
ของคำสอนทั้งหมด

เป็นคำสอนที่พระพุทธองค์
ทรงตักเตือนภิกษุแม้ในวันที่พระ
องค์จะปรินิพพาน

เป็นคำสอนที่ทุกคนจะต้อง
นำไปปฏิบัติทุกวันในชีวิต และถ้า
ขาดการทำตามคำสอนข้อนี้แล้ว
ทุกชั่วร้อนจะเกิดขึ้นทันที

เป็นคำสอนที่ทำให้ทุกคนให้
เป็นคนแท้ ทำทุกคนให้ทำหน้าที่
ของตนได้สมบูรณ์

เป็นคำสอนที่ทำให้เกิด

ความเห็นอกเห็นใจกันและ
สามารถป้องกันอภัยภูมิได้อย่าง
เด็ดขาด

คำสอนนั้นก็คือ

ความไม่ประมาท

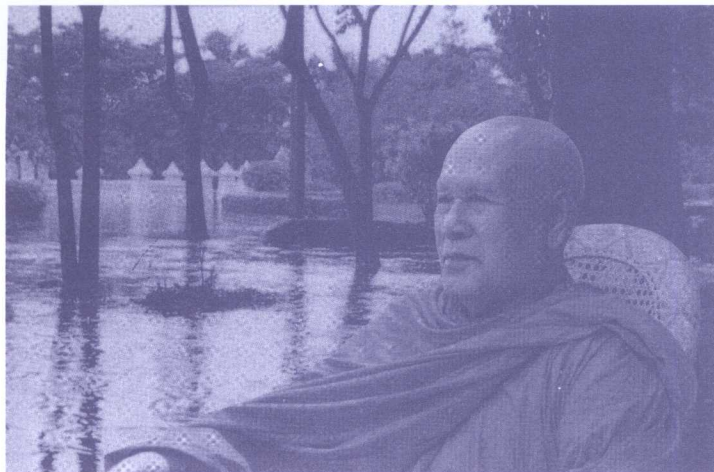
หรือ พูดอย่างไทย ๆ ก็ว่า

“อย่าลืมตน” นั่นเอง

การลืมตน ก็หมายถึง การ
ไม่ได้นึกถึงตนเองจำตนเองไม่ได้
เผลอไปชั่วขณะหนึ่ง หรือนาน ๆ
จนเกิดความเสียหายขึ้น บางคน
มีนิสัยขี้ลืม ทำอะไรแล้วก็จำไม่ได้
นึกไว้ว่าจะทำอะไรก็หลงลืมไป
เสียแล้ว กะไว้ว่าจะทำอย่างหนึ่ง

เผลอไปทำอย่างหนึ่ง นึกในชั้นต้น
ว่าจะพูดเรื่องหนึ่ง แต่พอถึงเวลา
ก็ลืมเรื่องนั้นเสีย แล้วโพลไปพูด
เรื่องอื่นเสีย บางคนมีข้าวของ
อะไรถือติดมือไป พอนั่งสนทนา
กับใครที่ไหน ก็เผลอลืมสิ่งนั้น
เสียแล้ว บางคนนัดหมายอะไรไว้
กับใครก็เผลอลืม หาได้ไปตามนัด
หมายไว้ไม่ อย่างนี้ก็เป็นความลืม
แบบหนึ่งเหมือนกัน แต่ความลืม
แบบนี้มักเกิดจากการบกพร่อง
ในทางจิตของผู้นั่นเอง ความ
บกพร่องในทางจิตเป็นเหตุให้
เกิดโรคลืมได้ง่าย

การลืมดังกล่าวนำความ

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

เสียหายมาให้ตนได้มากแต่ไม่เท่ากับการลืมตัวเอง ที่เรียกกันว่า ลืมตน อาการลืมตนมักเกิดแก่คนได้ทั่วๆ ไปที่มีความประมาทขาดความระมัดระวังตน และทำอะไรลงไป โดยความเมาหรือความเข้าใจผิดในตนของตน

ความลืมตนเป็นผลเนื่องมาจากความติดหรือความเมา ในบางอย่างจนเป็นเหตุให้ไม่นึกถึงตน และทำอะไรออกไปโดยความลืมตนนั้นบ่อย ๆ

ความเมาที่เป็นเหตุให้ลืมตนนั้นมีมาก เกิดจากเหตุภายนอกบ้าง เหตุภายในบ้าง

เหตุภายนอก ได้แก่ การดื่มของมึนเมา เช่นเหล้า เป็นต้น แต่เมาที่เกิดจากเหล้ามักไปไม่นาน เช่นเมาเข้า เย็นก็หายไปแล้ว นอกจากจะหาความเมามาเพิ่มอีกเท่านั้น

ความเมาที่เกิดจากภายใน คือไม่ต้องดื่มอะไรก็ได้ เป็นความเมาที่หนักและเป็นได้นานมาก มีหลายประการด้วยกัน เช่น

๑. เมาในวัย ที่จริงคำว่า “วัย” แปลว่า ความเสื่อม ท่าน

แบ่งไว้เป็นสาม คือ ปฐมวัย-เสื่อมในตอนต้น มัชฌิมวัย-เสื่อมในตอนกลาง ปัจฉิมวัย-เสื่อมในตอนสุดท้าย คนเมาในวัยนั้น คือ คนไม่รู้สึกรู้ว่าตนจักเสื่อม นึกในทางตรงกันข้ามไปเสียว่า ตนยังไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ร่างกายยังแข็งแรงอยู่ ยังอยู่ต่อไปอีกนาน เป็นเหตุให้ก่อให้เกิดความเมาแบบอื่น ๆ ขึ้นอีกหลายอย่าง คนอย่างนี้นึกว่าตนหนุ่มเสียเรื่อย แสวงหาแต่ความสนุกเพลิดเพลิน ไม่ได้ทำอะไรเป็นล่ำเป็นสันอันจะนำความเจริญมาให้ตน จัดเป็นความหลงแบบหนึ่ง

๒. เมาในความไม่มีโรค ที่จริงร่างกายของคนและสัตว์เป็น “รังของโรค” เป็นที่เกิด-เจริญ และตายไปของโรคภัยหลายชนิด ในท้องของคนมีนานาโรคประจำอยู่ แต่ถ้าร่างกายยังแข็งแรงก็สู้กับโรคได้ ถ้าร่างกายอ่อนแอก็แพ้โรค

คิดดูแล้วร่างกายของเราทุกคน เป็นสนามรบของความ เป็นกับความตายนั่นเอง ถ้าฝ่าย

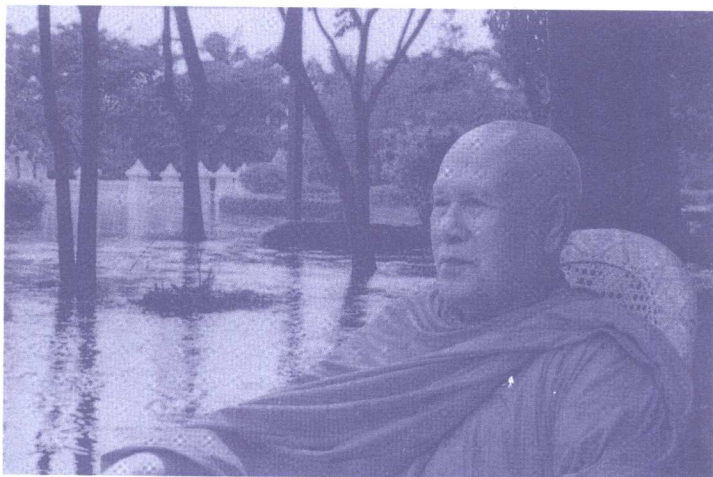
เป็นชนะ ก็หมายความว่ายังแข็งแรงอยู่ ถ้าฝ่ายตายชนะ ก็หมายความว่าถึงความตายของชีวิต

บางครั้งต้องเจ็บปวดอย่างหนัก เป็นทุกข์ กินไม่ได้นอนไม่หลับ ในเวลาเช่นนั้นรู้สึกเห็นภัยเฉพาะหน้าบ้าง แต่พอพ้นแล้วก็เมาต่อไปอีก คนที่เมาว่าตนไม่มีโรค ถ้ามีโรคขึ้นก็มักเดือดร้อนมาก เพราะขาดการเตรียมตนไว้ต่อต้าน แต่คนที่รู้สึกตัวคอยดีหน่อยมีการกำหนดรู้เท่าทันต่อโรคได้มาก

ความเมาในความไม่มีโรค เป็นเหตุให้ลืมตนได้มากเหมือนกัน

๓. เมาในความเป็นอยู่ ตามภาษาธรรมะเรียกว่า “เมาในชีวิต” ชีวิตก็หมายถึงความเป็นอยู่นั่นเอง ความเมานี้มีฝอยแตกออกไปหลายสาขา เป็นเหตุให้เกิดความลืมตนได้มากที่สุดทีเดียว เพียงแต่ในร่างกายของตนก็ก่อให้เกิดความเมามากมายเสียแล้ว กิเลสที่เกิดจากเมานี้มีมาก จะกล่าวเป็นเรื่อง ๆ ไป

ก. เมารูป คนบางคนรูปดีตามที่โลกนิยม ได้รับคำชมเชย

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

จากใคร ๆ ว่าเป็นคนสวยคนงาม พอได้รับคำชมเชยอย่างนั้นก็เกิดความหยิ่งขึ้นในตัวตนที่ นี่กว่ากูนี้เป็นคนสวยกว่าคนอื่น ๆ ต้องมีอะไรพิเศษไปกว่าคนอื่น ความดูหมิ่นคนอื่นก็เกิดขึ้นในตน การทำพูด คิด เป็นกิเลสเกิดจากเมารูปอีกมากมาย จนกลายเป็นที่เกลียดชังของคนอื่นไปก็มี

คนเมารูปต้องใช้เวลามากสำหรับการแต่งกาย ต้องจ่ายเงินมากสำหรับซื้อเครื่องประดับกายของตน เมื่อเมารูปก็ลืมใจอันเป็นส่วนสำคัญของกาย คุณธรรมในใจจึงหายไปเพราะความเมาในรูปอันหาสาระมิได้นั้น

ในคัมภีร์ มีเรื่องเล่าถึงนางรูปนันทา ผู้เมารูปร่างของนางไม่กล้าไปฟังธรรมที่วัด เพราะกลัวว่าพระพุทธเจ้าจะติรูปของนางเป็นเหตุให้ขาดความรู้ที่ตนจะฟังได้ เพราะมัวแต่ติดรูปเสีย

ในสมัยนี้ก็มีการประกวดนางงาม ผู้หญิงที่ได้รับเลือกเป็นนางงามแล้ว บางคนก็เมารูปเกินไปจนเสียคนก็มี แต่บางคนเมื่อได้รับเลือกให้เป็นนางงาม

ทางกายแล้วพยายามทำความงามทางใจขึ้นด้วย อย่างนี้เป็นการทำถูก เพราะความงามที่แท้อยู่ที่ใจหาได้อยู่ที่กายไม่

สมัยนี้มีเครื่องยาทางวิทยาศาสตร์หลายอย่าง ที่ส่งเสริมความงามของรูป คนเมารูปก็จัดหามาตกแต่งกันจนเกินพอดี ผู้หญิงบางคนอายุตั้ง ๕๐-๖๐ ยังริแต่งตัวเหมือนเด็กสาวอายุ ๑๕ ปี นี่ก็เกิดจากความเมา หากินไม่ว่า ไม่เท่าใดตนก็จะเข้าป่าช้า

เมื่อเมารูปก็หาสิ่งมาบำเรอรูป อันเป็นความสุขในทางเนื้อหนัง หญิงแก่มีชายหนุ่มเป็นผัว ชายแก่มีหญิงรุ่นเป็นเมีย นี่ก็จัดเข้าในจำพวกเมารูปเหมือนกัน เขาต้องการได้รูปสวย ๆ มาอยู่ใกล้และรู้สึกสบายด้วยความหลง นับว่าเป็นบุคคลที่น่าสงสารอยู่เหมือนกัน

คนที่ฉลาดในเหตุผลจึงไม่ควรมัวเมาในรูป แต่ควรศึกษาให้เข้าใจความจริงว่ารูปมีเกิดมีดับ ไม่มีอะไรถาวร ความมัวเมาก็พอจะหายไปบ้าง ความสว่างก็จะเกิดมาแทนที่

สิ่งที่เนื่องจากรูปก็มีอีก เช่น เสียง-กลิ่น-รส อันเป็นสิ่งที่เกิดจากรูป อาศัยรูปเป็นที่เกิดขึ้น คนเมารูปก็ติดในเสียงที่รูปเปล่งออกมา กลิ่นที่ระเหยออกมาจากรูป รสที่ชานออกจากรูป และติดในรสนั้น

เสียงที่เพราะคือเสียงที่เข้าจังหวะสูงต่ำได้ขนาดพอดีกับเครื่องรับคือหู ฟังแล้วก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เสียงบางอย่างเพราะแก่คนหนึ่งไม่เพราะแก่อีกคนหนึ่ง คนใดชอบอย่างใดก็ติดอย่างนั้น แล้วสมมติกันว่าเสียงหวาน เสียงกลมกล่อม เสียงระฆังเงิน ระฆังแตก อะไรร้อยสี่พันอย่าง ล้วนแต่เป็นเรื่องที่สมมติกันขึ้นทั้งนั้น

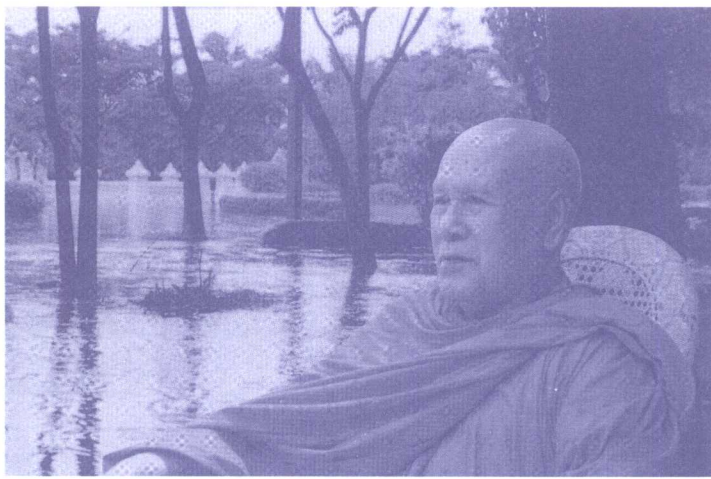
กลิ่นที่ระเหยออกจากตัวคนปกติไม่หอม แต่ตรงกันข้ามเป็นกลิ่นสาบตุ ๆ อย่างไรพิกลคนอยากหาความสุขจากกลิ่นของเพศตรงกันข้ามจึงปรุงแต่งเครื่องดับกลิ่นขึ้นแล้วเรียกอย่างเพราะ ๆ ว่า น้ำหอม น้ำอบ เป็นน้ำที่มีกลิ่นที่คนชอบใจว่าหอม แต่คนไม่ชอบก็ว่าเหม็น..ปวดหัว เพราะ

พระพุทธองค์
ทรงสอนให้ทุกคนคิดว่า
“วันคืนล่วงไป ๆ
บัดนี้เราทำอะไรอยู่”
การคิดเช่นนี้
ทำให้รู้คุณค่าของเวลา

เวลาผ่านไป
มิได้ผ่านไปเปล่า ๆ
แต่ทำให้ชีวิตของเราแก่
และใกล้ความตายเข้าไป

หน้าที่ของเรา
จึงต้องนึกไว้เสมอ ๆ ว่า
เวลาเป็นของมีค่า
ต้องใช้ให้เป็นประโยชน์
มากที่สุด

ปัญญานันทภิกขุ

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

เจ้ากลืนนั้นเหลือเกิน คนที่บ่นไม่ชอบมีน้อยมีแต่ชอบกันเสียทั้งนั้น เหตุนี้แหละน้ำหอมที่ออกมาจากร่างกายของเพศหญิงจึงทำเอาเพศชายลืมความเป็นตนเอง ครองสติไม่ได้ บางทีก็บุกเอาแบบเจ้าชู้ยกชกก็มีอยู่เหมือนกัน นี่เป็นความเมาจากกลืน

รสเป็นสิ่งสัมผัสได้ด้วยลิ้น เป็นเครื่องล่อให้ติดอยู่มากเหมือนกัน คนติดรสร้ายกว่าติดกลืน เพราะต้องกระวนกระวายในเมื่อไม่ได้สนใจ เวลากินอาหารถ้ากินรสอาหารแล้วยุ่งยากมาก ต้องดูดำดูขาวคนปรุงที่ปรุงอาหาร ไม่ถูกปากของตน และดิ้นรนเพื่อให้ได้สมอยาก นำความทุกข์มาให้ตนและผู้อื่นเพราะความติดในรสอย่างนี้

ในนิทานชาดกเล่าถึงเลียงผาที่อยู่ป่าสูง ต้องถูกนำมาขังไว้ในเมืองก็เพราะเมาในรสหญ้าที่คลุกเคล้าด้วยน้ำผึ้งนั่นเอง

คนเรามีจำนวนมากที่ตกต่ำเพราะความเมาในสิ่งเหล่านี้ ฉะนั้นจึงควรระมัดระวังในอันที่จะเสพสิ่งเหล่านี้ จงเสพด้วยความรู้

เท่าทัน อย่าเมาเป็นอันขาด มารักจะไม่มีใครบงาท่านได้ ความลืมตนจะไม่เกิดมีแก่ท่าน

ข.เมายศ มีเรื่องเล่าว่า ชายคนหนึ่งเป็นกำนัน ทำงานในหน้าที่มาหลายปีแล้ว ท่านกำนันผู้นี้มีนิสัยชอบยอ ชอบยศ ต่อมาก็ได้รับผลจากความชอบที่ตนกระทำมา จึงได้รับยศเป็นท่านขุน เย็นวันนั้นกลับบ้าน พบใคร่เข้ามาตามถนนหนทางก็บอกเขาว่า เอ็งรู้ไหม ข้าเป็นท่านขุนแล้ว ต่อไปอย่าเรียกท่านกำนันหน้าจงเรียกว่า“ท่านขุน”

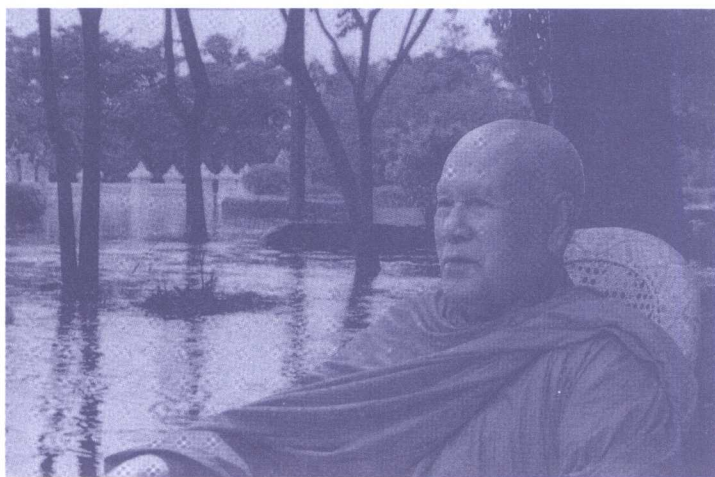
ทุกคนที่ได้รับบอกเล่าก็นึกยิ้มอยู่ในใจในความเมาของท่านกำนัน พอไปถึงบ้าน ตามปกติในวันก่อนๆ เคยรับประทานอาหารเย็นในครัว แต่วันนั้นแอบอกแก่ภรรยาว่า วันนี้ฉันไม่รับอาหารในครัวแล้ว ต้องจัดสำหรับเอาออกมารับข้างนอกและต้องทำให้ดีหน่อย เพราะข้าเป็นท่านขุนแล้ว ยายเมียก็ต้องทำตามทุกอย่าง นี่เป็นความเมาในยศแบบหนึ่งเหมือนกัน

บางคนพอได้ข่าวว่าเขาจะ

ให้เป็นอะไร ก็หัดเขียนชื่อไว้แล้ว และเที่ยวบอกใครต่อใครให้ยุ่งไปหมดว่าตนจะได้เป็นนั่นเป็นนี่ นี่ก็เมายศเช่นเดียวกัน

ยศเปลี่ยนตนได้ทุกอย่าง การเปลี่ยนแปลงเกิดจากความเมา และพอเสื่อมยศก็เป็นทุกข์หนัก เพราะไปรับเอาเข้าว่ากูเป็นนั่น เมื่อเขาเอาไปเสียก็เป็นทุกข์ ลืมนึกไปว่าการไปเอาเข้ามาเป็นเข้าเป็นเรื่องยุ่งและเป็นทุกข์ทั้งนั้น ไม่เอา ไม่เป็น นั่นแหละเป็นสุขมากกว่า

ค.เมาในอำนาจ คำนี้หมายถึงความเป็นใหญ่ เรียกว่าเป็นคนมีอำนาจวาสนา เป็นคำที่ได้ยินกันอยู่เสมอๆ ใครๆ ก็ต้องการความมีอำนาจวาสนา เพราะเป็นสิ่งที่อำนาจประโยชน์แก่ตนแก่พวกได้มาก คนมีอำนาจก็พยายามรักษาไว้ โดยการใช้อำนาจอีกทีหนึ่ง พวกไม่มีก็อยากได้ เพื่อจะได้มีอะไรกับเขาบ้าง เลยเกิดการแย่งอำนาจกันขึ้น ใครชนะก็กุมอำนาจไว้ในมือ ใครแพ้ก็ถูกขับออกไป การเบียดเบียนกันก็เกิดมาเพราะการนี้ บ้านเมือง

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

ตลอดถึงโลกยุ่งเพราะการแย่งอำนาจนี้เอง

บางประเทศยุ่งมาก เพราะพวกต้องการมีอำนาจมีมากมาย เลยคอยจ้องหาโอกาสทำลายกัน อีกฝ่ายหนึ่งก็นอนไม่เป็นสุข นึกดูคนมีอำนาจมากก็คือคนที่ซูดหลุมฝังตนเองนั่นเอง เขาต้องจับเจ้าอยู่กัณฑ์ ไปไหนไม่ได้ มีความหวาดระแวงอยู่เสมอ กลัวจะมีใครมาทำร้าย

ถึงกระนั้นคนส่วนมากก็ยังต้องการ เพราะคนเรามีปมเชื่องทุกคน อยากวางตนว่าสูงกว่า ดีกว่าใครๆ อื่นทั้งหมด ผู้ชายหาอำนาจในทางเป็นนักการเมือง เป็นทหาร เป็นตำรวจ แล้วจะได้ใช้อำนาจนั้น แสวงหาลาภ ยศ ชื่อเสียงต่อไป ผู้หญิงก็หาอำนาจโดยการเข้าไปเป็นภริยาของผู้มีอำนาจ แล้วใช้อุบายชักจูงคนมีอำนาจให้คล้อยตามความคิดของตนเองต่อไป

แม่หญิงทั้งหลายที่มีความมั่งคั่งใหญ่ไฝสูงจะมีความปลื้มใจมากเมื่อได้พูดว่า “คุณของดิฉันเชื่อดิฉันทุกอย่าง ถ้าดิฉันรับว่า

ได้ก็ต้องได้ คุณไม่ต้องวิตก” นี่ก็เป็นปมเชื่องอีกแบบหนึ่งของแม่หญิงผู้เมาศเมาอำนาจทั้งหลาย ความเมาย่างนี้ทำให้คนเสียจนถึงวิกลจริตไปก็มี ภรรยาของท่านประธานาธิบดีลินคอล์น เป็นหญิงที่มีความมั่งคั่งใหญ่ไฝสูงมาก (ที่จริงการไฝสูงคือการไฝต่ำนั่นเอง เพราะการไฝสูงเป็นกิเลส ถ้าเราปล่อยให้กิเลสตัวนี้เกิดมาก เราก็ต่ำลงไปเพราะกิเลสนั้น)

เธอปรารถนาที่จะเป็นเมียของประธานาธิบดีอเมริกา เธอฝันที่จะไปนั่งในทำเนียบขาว แต่เธอเป็นคนเมาในอำนาจ เมาในความเป็นผู้ดีของตระกูลเก่า เธอชอบใช้อำนาจของหญิงบังคับท่านประธานาธิบดีบ่อยๆ จนเกินขอบเขต แต่น่าสรรเสริญท่านลินคอล์น ที่มีความอดทนเป็นอย่างสูง ไม่เคยปรีปากบ่นหรือต่อล้อต่อเถียงกับเมียเลย

ท่านประธานาธิบดีเป็นที่รักของคนทั่วไป แต่ภรรยาเป็นที่เกลียดของคนทั่วไป

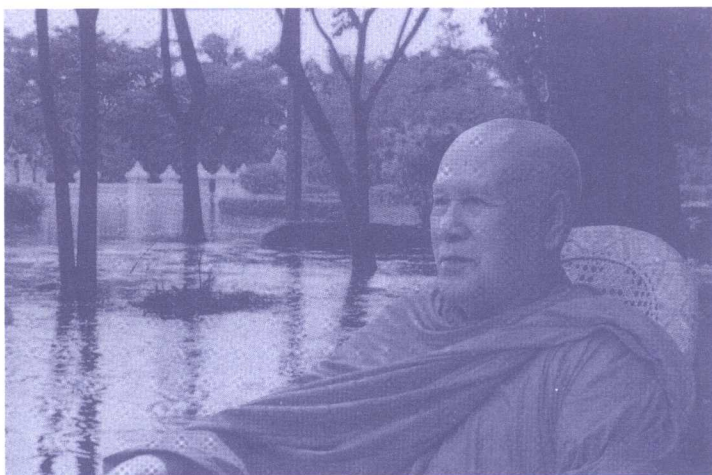
ความเสียเกิดจากความเมาในอำนาจวาสนาของตนเอง

ผลที่สุดต้องไปอยู่โรงพยาบาลโรคจิต นี่เป็นตัวอย่างของหญิงที่เมาอำนาจและขาดความรู้จักตนเอง เป็นทางให้เสียคนได้เป็นอย่างมาก จึงเป็นข้อที่ควรระวัง

ผู้มีอำนาจและเมาอำนาจ บางคราวก็เป็นคนทำลายตนเอง โดยการใช้อำนาจที่ผิดธรรม ผิดกฎหมาย แต่คิดว่าตนเป็นคนถือกฎหมาย ใครจะจับผิดตนได้ จริงอยู่กฎหมายไม่สามารถลงโทษได้ แต่ธรรมชาติจะลงโทษเขา

โทษที่ได้รับจากกฎหมาย เป็นโทษเล็กน้อย โทษจากธรรมะเป็นโทษแรงกว่า อย่างนี้กันว่าตนทำอะไรโดยวิธีฉลาดแกมโกง แล้วคนเขาจะไม่รู้ คนเขารู้ทั้งหมดว่าใครทำอะไรกันอย่างไร แต่เขาไม่กล้าพูดออกไป เพราะกลัวอำนาจของผู้ไม่รู้จักใช้อำนาจเท่านั้น จึงเจียบไว้ก่อน และความนิยมในตัวท่านก็หายไป เมื่อเขามองเห็นวิธีการอันไม่ตรง เกียรติก็เสื่อม ยศก็เสื่อม อำนาจก็เสื่อมในที่สุด

เวลามีอำนาจ เข้าแบบน้ำขึ้นไม่เห็นตอ พอน้ำลงตอผุด

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

ความชั่วจะปรากฏออกมา บางทีผู้เฒ่าในอำนาจอาจคิดว่า เรามีอำนาจทุกอย่าง มีอายุ มีคน มีพวก ใครจะมาแย่งเราได้ ความไม่เที่ยงของทุกสิ่งเป็นสิ่งที่แน่นอน วันนี้ท่านรุ่งโรจน์ วันหนึ่งท่านอาจตกอับ แล้วท่านจะเป็นอย่างไร นักการเมือง พระเจ้าแผ่นดิน ดาราหนัง นักมวย นักอะไรร้อยสีพันอย่าง จมหายหมดชื่อไปมากมายแล้ว ไม่เห็นกันบ้างหรือ เป็นเรื่องที่จะต้องสำนึกกันดูบ้าง แล้วอย่าเฒ่าอำนาจเกินไป

จงนึกถึงคำสอนของพระแล้วทำตนให้เป็นคนมีหูตาสว่าง นึกถึงสภาพที่แท้จริงของตนว่า เมื่อก่อนตนเป็นอะไร มีฐานะตำแหน่งอย่างไร มีเงินมีทองขนาดไหน ใครนิยมตนบ้าง ครั้นได้อำนาจมา มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง เกิดมาเพราะอะไร มาจากตรงหรือคด ถ้ามาจากตรงก็ควรดีใจ ถ้าเกิดมาคด ๆ งอ ๆ ก็ควรเสียใจ และสอนตนเองเสียบ้าง ลืมตาออกไปให้กว้าง ให้ความจริงคือธรรมะส่องถึงใจ แล้วอย่าเฒ่ากันให้มากนัก เพราะความเฒ่าเป็น

เหตุให้ลืมตนและหมดความรู้สึก ผิดชอบ เสียหายมาก ผู้ฉลาดจึงควรรู้จักประมาณ ไม่เฒ่าในอำนาจมากเกินไป

อำนาจ เงินทองและกำลังกาย-ใจจะมีประโยชน์แก่ตนและคนอื่น ต่อเมื่อรู้จักใช้ ใช้แต่พอเหมาะพอควร ผู้มีอำนาจแต่ใช้พอเหมาะพอควรเป็นเหตุให้เกิดความนิยม ใช้เกินไปเป็นเหตุให้คนเกลียด ใช้ในทางถูกทำตนให้เจริญก้าวหน้า ถ้าใช้ในทางที่ผิดแม้จะนำผลมาให้ก็ทำตนให้เดือดร้อนและเป็นกิจไม่ควรทำ ความเสื่อมเกิดเพราะความไม่รู้จักประมาณในการใช้ ความพอดียังประโยชน์ให้สำเร็จอยู่เสมอ

ง.ความเฒ่าในลัทธิ-นิกาย-ศาสนา สมัยนี้มีเรื่องยุ่งกันบ่อยๆ ระหว่างลัทธิ นิกาย ศาสนา การทำความทู่หมัดเถียงกันด้วยลัทธิ เป็นต้น เป็นเรื่องเกิดจากความเฒ่า ในเมืองไทยเราก็มีคนเฒ่าในลัทธิศาสนาอยู่มากเหมือนกัน แล้วเป็นเหตุให้เกิด

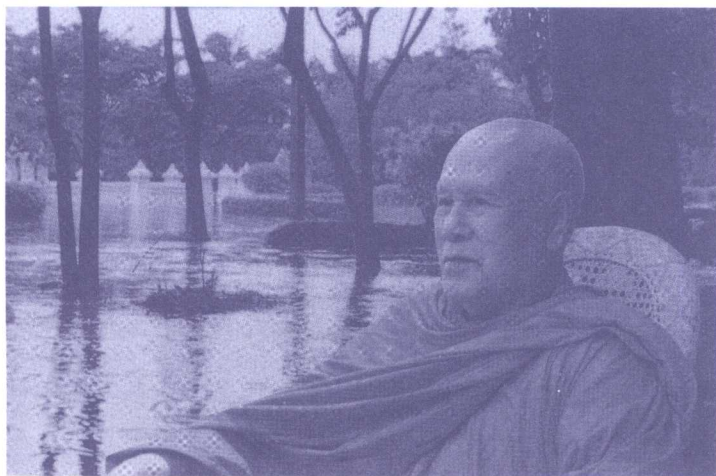
การแข่งดีระหว่างนิกาย มีการประณามกัน ต่างๆ นานา นำหัวเราะ เป็นเหตุให้เกิดความแตกสามัคคี คนสมัยเดียวกันโกรธกันดูมันกระไรอยู่

นอกจากนี้ยังเฒ่าสำนัก เฒ่าอาจารย์แถมเข้าไปอีก แล้วเกิดการยกอาจารย์ของตนชม อาจารย์ของคนอื่น ยกสำนักของตนชมสำนักของคนอื่น ถ้าคนหนึ่งไปเรียนอะไรเข้า ก็มักพูดว่านี่แหละถูก อันอื่นเปล่าทั้งนั้น เลยเกิดแตกก๊กแตกเหล่ากันขึ้น

นิกายต่างๆ ของทุกศาสนา เกิดมาก็เพราะความเฒ่าในรูปนี้ทั้งนั้น

เขาผู้เฒ่าไม่รู้สึกรู้ว่าตนกำลังตกอยู่ในความมืด ความหลง นึกว่าตนดี การนี้ถือว่าตนดีนั้นก็ยังไม่ดีจริง เพราะยังมีการติดอยู่ในความดี แล้วเป็นเหตุให้ดูหมิ่นคนอื่นว่าเป็นคนไม่ดี ยังไม่ถึงจุดหมายของการปฏิบัติ

พุทธศาสนามีคำสอนให้ปล่อยวางไปที่ละน้อยๆ ธรรมะเป็นแต่เพียงเรือแพสำหรับนำข้ามฝั่ง ไม่ควรจะมัวเถียงกันว่า

อย่าลืมตน

ปัญญานันทภิกขุ

ของใครดีกว่าของใคร หน้าที่มี
ประการเดียวคือ ถ่อแพออกจาก
ฝั่งแล้วถ่อเรื่อย ๆ ไปจนถึงฝั่ง
คือความหลุดพ้น แล้วทิ้งแพเสีย
ใครจะแบกแพเดินบกต่อไปไม่มี

พุทธศาสนามีได้สอนให้
เมาในธรรม แต่สอนให้เลือก
ธรรมะมาใช้เป็นทางจัดทุกข์
ของชีวิต นี่คือหลักที่ควรสนใจ

การถือเขาถือเรา การถือ
นิกายโน้นนี่ ไม่ใช่พุทธศาสนา

ถ้าใครสอนให้ติดแน่นใน
นิกาย เป็นการสอนที่ผิด ตัวเมา
แล้ว ยังจะพยายามสอนให้คนอื่น
เมาต่อไปอีก ผิดนโยบายของ
พุทธศาสนา ความเมาในเรื่องดัง
ว่า จะหายไป เพราะเราสอนอย่าง

กลาง ๆ คือสอนธรรมะเท่านั้น
ไม่ใช่สอนเรื่องนิกาย ลัทธิ วัด
อะไรต่าง ๆ อันทำให้คนติด ซึ่ง
เป็นเรื่องยุ่งทั้งนั้น

บางท่านก็บอกชาวบ้านว่า
อย่าไปทำบุญวัดโน้น นิกายโน้น
จะเป็นการเสียผลเปล่า นี่คือคำ
สอนที่มารดลใจให้พูด มิใช่พระ
ดลใจให้พูด พูดเพราะความเห็น
แก่ตัว การกระทบกระทั่งก็เกิดได้
เสมอ

นักศาสนาทั้งหลายควร
หยุดทะเลาะกันด้วยความเมา
เสียที เพราะโลกกำลังก้าวหน้า
ไปในทางที่มีเหตุผลกันแล้ว
โลกต้องการความรักความ
สามัคคี จงสอนให้สามัคคีกัน

โลกต้องการความไม่ถือเขาถือ
เรา จงสอนกันในทางนั้น

ความเมาทุกอย่างเป็น
เหตุให้ลืมตน ความลืมตนเป็น
เหตุให้ทำความผิดได้เสมอ

ฉะนั้น ขอท่านผู้อ่านทั้ง
หลาย จงอย่าได้ลืมตนเป็นอันขาด
จงอบรมสติสัมปชัญญะไว้กับ
ตนเสมอ อย่ายอมตนให้เป็นคน
ชั่วเลย แต่จงดำรงตนอยู่ในความ
ดีเถิด โลกกำลังต้องการคนดีและ
ความดี

ภิกขุ ปัญญานันทะ
เรียบเรียงเมื่อ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

คนเจริญ
ย่อมรู้จักใช้เวลาว่าง
ให้เป็นประโยชน์
ในทางหาความรู้ใส่ตน

คนโง่
ใช้เวลาว่าง
ด้วยการหลับนอน
คุยกันในเรื่อง
ไม่เป็นสาระแก่นสาร

ขอให้ทุกคน
ทำตนให้เจริญทันสมัย
ด้วยการใช้เวลา
หาความรู้ใส่ตน
ไว้เสมอ

ปัญญานันทภิกขุ

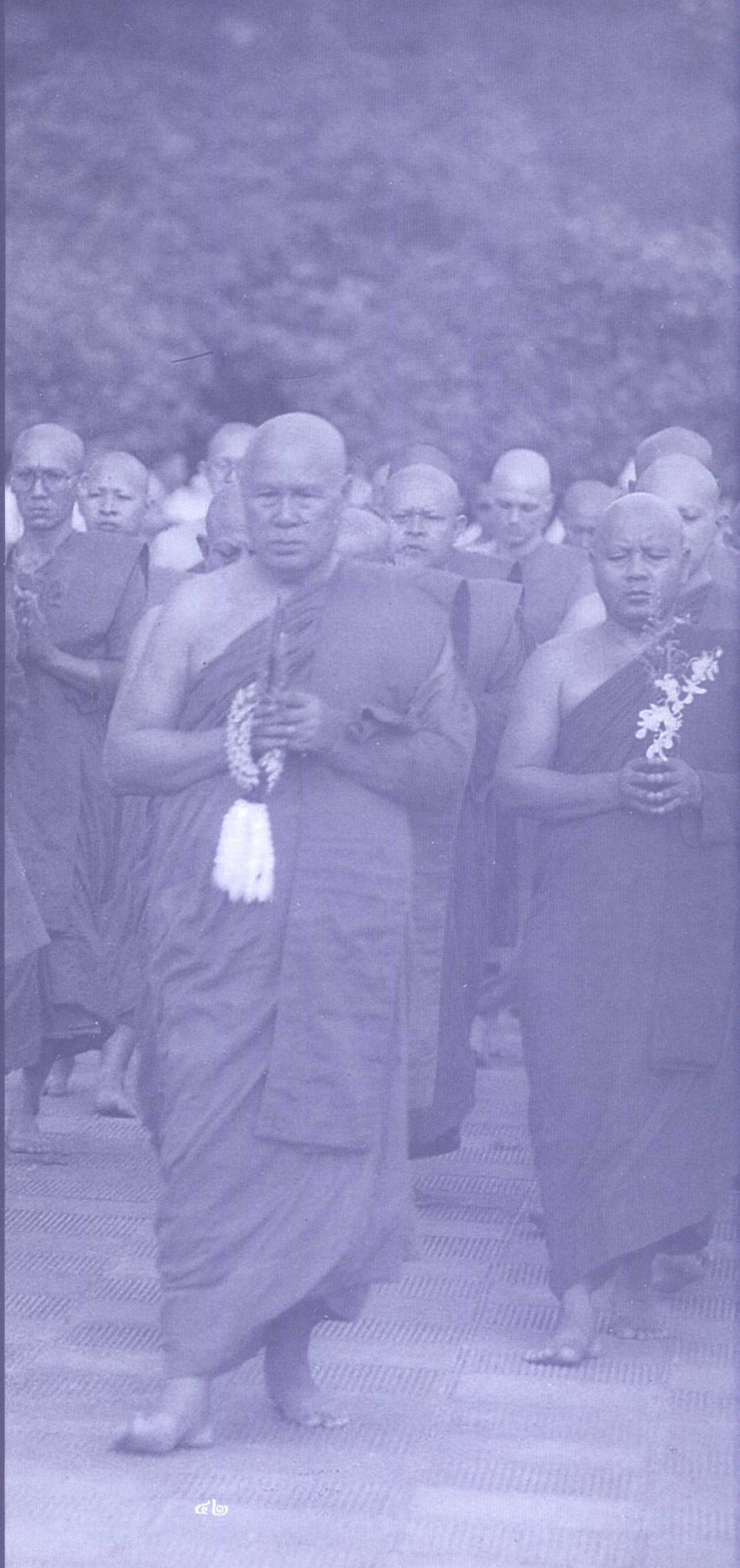
ขอเราทั้งหลาย
จงตื่นจาก
ความหลับใหลมัวเมา

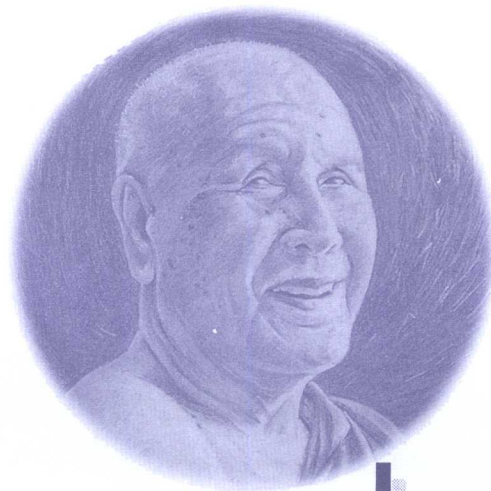
ลุกขึ้นประกอบกิจ
อันเป็นประโยชน์ตน
ประโยชน์ท่าน
ด้วยความไม่เหลวไหล

จงชวนกัน
เดินตามทาง
ที่พระพุทธองค์
ชี้ไว้ให้เราเดิน

และอย่าหยุด
เดินต่อไป
จนกว่าจะถึง
จุดหมายปลายทาง
คือความพ้นทุกข์
สมความตั้งใจ

ปัญญานันทภิกขุ

ทางชีวิตที่ดีงาม

ปัญญา นันทภิกขุ

ที่ประชุมกันอยู่นี้ มีใครเคยได้ยินชื่อ “ท่านปัญญานันทะ” บ้าง...ถ้าเคยได้ยินให้ยกมือขึ้น...ใครเคยเห็นหน้าท่านปัญญานันทะบ้าง..เว้นวันนี้ใครเคยเห็นบ้าง..เห็นที่ไหน..อ้อ!..ในโทรทัศน์...ใครเคยฟังเสียงทางวิทยุ บ้าง...อ้อ!...สำคัญๆ...แสดงว่าพวกเธอเป็นผู้สนใจในการศึกษา สนใจในการฟังเสียงธรรมะของท่านปัญญานันทะ...นี่ละท่านปัญญานันทะมานั่งอยู่ที่นี้แล้ว

เขว่าท่านปัญญาเป็นนักเทศน์มีชื่อ ความจริงชื่อมันมีด้วยกันทั้งนั้น เธอทุกคนก็มีชื่อ ไม่มีชื่อเรียกกันไม่ได้ เพราะว่า ชื่อนี้เป็นเรื่องสมมติสำหรับใช้เรียกขานกัน ชื่อนั้น ชื่อนี้ สมัยนี้ชื่อเพราะๆทั้งนั้น เพราะเวลาเกิดแล้ว ชอบไปให้พระตั้งชื่อ พระตั้งชื่อให้เป็นภาษาบาลีบ้าง สันสกฤต บ้าง ชื่อสวยๆ

ชื่อนฤมล นฤมาร อะไรยังงั้น แต่ว่า ไปเขียนกันแล้ว ไม่ได้ความ ชื่อมลฤตินี้เวลาไปเขียนแล้ว มลนะ เขียนล.ลึงสะกด ก็เขียนไม่ถูก เลยยุ่งกันใหญ่ ถ้าชื่อ่ง่ายๆ ก็เขียนง่าย ชื่อแม่บัว แม่จัน ชื่อคนโบราณเขาชื่อกันอย่างนั้น

หลวงพ่อนี้ก็ชื่อไม่ได้เพราะอะไร เมื่ออยู่บ้านชื่อ “ปิ่น” แปลว่า หมุนอยู่ตลอดเวลา แล้วก็พอมาบวชเป็นพระ ท่านตั้งชื่อให้ว่า “ปัญญานันทะ” หมายความว่า ยินดีในเรื่องปัญญา ยินดีในเรื่องความรู้ ในเรื่องการศึกษา เป็นผู้สนใจในการศึกษา ในการเล่าเรียน

หลวงพ่อก็ชอบอ่านหนังสือ สมัยเด็กๆ นี่ไม่ชอบเล่นกับเพื่อน เพื่อนว่า “ไอ้หน้าตัวเมีย” ความจริงมันก็ “ตัวผู้” นั่นแหละ แต่วามันให้มันดูเหมือนอย่างนั้น ให้มันดูเหมือนว่า “หน้าตัวเมีย” เพราะเราไม่ค่อยชอบชกต่อย

ทางชีวิต

ที่ดงาม

ไม่ชอบเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง แต่ชอบหลบเพื่อนไปอ่านหนังสือ สมัยเด็กๆ นี่ชอบอ่านหนังสือ อ่านทุกเรื่อง

สมัยนั้นหนังสือพิมพ์มีไม่มาก มีชื่อหนังสือพิมพ์ไทย แล้วก็หนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่ง ชื่อเป็นฝรั่ง แต่ว่าเป็นตัวไทยทั้งนั้นแหละ แต่ให้ชื่อเป็นฝรั่ง ก็ไปอ่านเรื่องที่ชอบอ่านคือ เรื่องจีน สมัยนั้นคนชอบเขียนเรื่องเกร็ดพงศาวดาร ไม่ใช่เนื้อแท้ เอาเกร็ดมาเขียน แล้วก็อ่านสนุก เพราะเขาหยุดในตอนที่พระเอกถูกจับขังนางเอกถูกจับขัง เลยเป็นห่วง พรุ่งนี้ต้องมาอ่านต่อเลยชอบอ่านหนังสือ แล้วโตขึ้นก็ชอบอ่าน ถ้ามีสตางค์นี้ไม่เคยไปซื้ออะไร นอกจากหนังสือ ไม่เคยซื้อของอย่างอื่น เพราะว่าไม่มีสิ่งยั่วชวนชวนใจในสมัยนั้น

ตอนหลวงพ่อกับเป็นเด็กนี้ บ้านเมืองยังไม่เจริญไปโรงเรียนไม่ได้สวมรองเท้า ถนนก็ไม่ได้ราดยาง ขรุขระเป็นลูกกรวด ลูกวิ่ง แต่ว่าเดินทุกวันๆ วันละ ๒๐ กิโลเมตรไปสปีกลีโลกกลับสปีกลี

เดินทุกวัน เดินจนดินหนาแล้วก็แข็งแรง เดินจนใกล้ ชั้นแรกๆ โหม่งๆ เดินไกลเดินนานๆ เอ๊ะ! มันใกล้ชนิดเดียว เดินไปหาไข่เต่าข้างถนนไปบ้าง จับปูไปบ้างเล่นกันไปตามเรื่อง ก็ถึงโรงเรียน ไปถึงโรงเรียนก่อนคนที่อยู่บ้านใกล้ เพราะว่าคนบ้านใกล้นี้ฝึกประมาทว่าสายค่อยไปก็ได้ ไอ้เรามันอยู่ไกลต้องตื่นแต่เช้ามืดแล้วก็ไปโรงเรียนกัน

บ้านเมืองยังไม่เจริญ แม้ครูก็ยังไม่ได้อบรมเท่าที่ไปสอนนะ ไม่ได้สวมรองเท้า ครูก็เดินเหมือนกัน

มีครูคนเดียวที่ใช้รถจักรยาน เพราะครูคนนี้เป็นคนในตลาด ชื่อ “ครูชวนเลี้ยว” ชื่อเป็นคนประเทศจีนหน่อย แต่ว่าแกไม่เคยไปเมืองจีนหรอก เตี้ยก็ไม่เคยไปทวดแกโน่นเคยอยู่เมืองจีน แต่ว่าก็ซื้อกันมาอย่างนั้น ชื่อ “ชวนเลี้ยว” ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็น “นายวุฒิ” ชื่อเป็นไทยขึ้นมา มีรถจักรยานใช้คนเดียว นอกนั้นเดินกันทั้งนั้น ครูก็เดิน นักเรียนก็เดิน เดินกันไปอย่างนั้น ก็สนุกดีชีวิตสมบุกสมบันหน่อย ต่อมาเดินไม่ไหว ก็เลยบอกว่าไปอยู่ใกล้ๆ เอะ สมัยนั้นไม่มีหอพักนอกจาก “หอพักคุณพระ” หอพักคุณพระก็คือวัดนั่นเอง เลยไปอยู่วัด

อยู่วัดนี้ดีมาก เพราะอยู่วัดได้เรียนหลายอย่างได้ประสบการณ์ในชีวิต อยู่บ้านไม่เคยทำอะไร เพราะว่าคนอื่นทำหมด แม่ทำบ้าง พี่ทำบ้าง เราเป็นลูกชายคนเดียวในครอบครัว เลยก็ทำอะไรไม่ค่อยเป็นชีวิตอ่อนแอ ที่นี้พอไปอยู่วัดนี้ เขาจัดเวรกัน ๔ คน หุงข้าวตอนเช้า หุงข้าวตอนเย็น ๔ คนนี้ทำทุกวัน ทำเช้าทำเย็น พรุ่งนี้ก็ ๔ คน ผลัดเปลี่ยนกันไป ได้รู้จักหุงข้าว รู้จักตีไฟ

พวกเรานี้ตีไฟไม่ยากเวลานี้ กตสวาทชัยบุปไฟสว่างแล้ว เตี้ยนี้เราหุงข้าวหุงด้วยหม้อไฟฟ้ากันทั้งนั้น ไม่ได้หุงข้าวด้วยหม้อธรรมดา สมัยก่อนหุงหม้อดินด้วยนะ หุงหม้อดินทำให้มีนิสยประณีต ระมัดระวังเพราะเผลไม่ได้..หม้อแตก จะใส่ข้าวสารในหม้อต้องกะว่าจะใส่สักเท่าไร ถ้าใส่มากเกินไป คับหม้อหม้อแตกเหมือนกัน แตกเพราะข้าวมันมาก นี่ต้องรู้ว่า

ทางชีวิต

ที่ดั่งาม

จะต้องใส่สักเท่าไรแล้วต้องเรียนรู่ว่า ใส่สักเท่าไรจึงไม่ต้องเช็ดน้ำทิ้ง เพราะเอาไปทิ้งมันสูญเสียวิตามินของมีคุณค่าแก่ร่างกาย ข้าวสมัยก่อนไม่ได้ใส่โรยสีนะ เวลาหุงแล้ว น้ำนั้นเป็นมันทีเดียว แสดงว่ามีวิตามินเหลืออยู่มาก อันนี้ถ้าทิ้งไปเสีย สูญเปล่า เพราะฉะนั้นอาจารย์บอกว่า อย่าเอาน้ำทิ้ง ให้แห้งในตัว ต้องกะน้ำให้พอดี ใส่ น้ำลงไป ข้าวสารขนาดสักช้อนนิ้วมือ เรียกว่า “องคุลี” สมัยนั้นไม่ได้วัดว่าเป็นเซ็นต์ หรือเป็นอะไรหรอก พูดกันไม่รู้เรื่อง เอาช้อนนิ้วมือเป็นเครื่องวัด ใส่ น้ำวัดดูจากข้าวสารขนาดอย่างนี้ แล้วก็ใส่ไฟให้พอดี ไฟมากก็ได้ ข้าวไหม้ กินไม่อร่อย ต้องพอดี

ชั้นแรกก็หุงไหม้บ้าง เปียกบ้าง ถ้าวันไหนหุงไหม้เพื่อนก็ว่า “ไอ้เวรนี้ หุงข้าวไม่ได้ความ หุงข้าวไหม้” วันไหนเปียก มันก็ว่า “ไม่ได้ความ หุงข้าวเปียก” เวลาดิบมันก็ว่าอีกเหมือนกัน เราก็ต้องระมัดระวังไม่ให้เปียก ไม่ให้ดิบ ไม่ให้ไหม้ ต้องให้พอดีๆ และให้เรียบร้อย อย่างนี้มันต้องศึกษาด้วยตัวเองทั้งนั้น ไม่มีครูสอน แต่ศึกษาจากประสบการณ์ในชีวิตของเราเอง

หุงข้าวเป็นแล้ว ก็ต้องแกงเป็นด้วยนะ หลวงพ่อเป็นคนปักษ์ใต้เนี่ยชอบกินแกงเหลือง แต่ปักษ์ใต้เขาไม่เรียก “แกงเหลือง” เขาเรียก “แกงส้ม” เพราะว่าใส่ของเปรี้ยว ใส่มะขามใส่อะไรให้มันเปรี้ยว ไอ้ของเปรี้ยวนี้ทำให้รับประทานได้ไม่เบื่อ ถ้ากินแกง

ที่มีไขมันมาก..เปื้อน มีกะทิก็กี่เปื้อน แกงประเภทมีเนื้อหมูมากๆ ก็เปื้อน แต่ว่าแกงส้มนี้ไม่มีเปื้อนเลย กินทุกวัน มื้อเช้าแกงส้ม มื้อเที่ยงแกงส้ม มื้อเย็นก็แกงส้ม เอ้า!...จะแกงยังงี้ ต้องรู้วิธีแกง ต้องใส่เครื่องอะไรบ้าง ต้องโขลกให้ละเอียด ผักนั้นต้องใส่เท่านั้นเท่านี้ โอ๊ะ! หลายเรื่องที่จะต้องเรียนทั้งนั้น เลยเก่ง

เพราะฉะนั้น ถ้าเด็กคนไหนเขาถามว่า “อยู่วัดแล้วหรือยัง” บอกว่า “อยู่แล้ว” อ้อ! อยู่วัดแล้ว... มันทำได้ทุกอย่าง เพราะเด็กวัดทำทุกอย่าง วัดนี้เป็นโรงเรียนที่หัดคนให้รู้จักทำงานทุกประเภท กวาดขยะ เป็น ผ่าฟันเป็น ตักน้ำเป็น ปลุกผักก็เป็น แล้วก็ปฏิบัติพระก็ได้ ต้อนรับชาวบ้านก็ได้ อะไรต่ออะไรทุกอย่าง นี่วิชาที่ได้จากสถานที่เหล่านั้น เป็นสถาบันที่ให้ประโยชน์แก่ชีวิตมากพอสมควร

แล้วก็ไปเรียนหนังสือ สมัยก่อนเรียนหนังสือไม่เหมือนพวกเราสมัยนี้ คือหนังสือที่อ่านที่เรียนนี้ เขามีหนังสือแบบเก่าๆ หนังสือเก่าๆ นี่สอนคนมาก เช่นให้อ่านหนังสือ สามก๊ก ตอนโจโฉแตกทัพเรือ อ่าน ราชธิดาฯ ศึกษาพระเจ้าฝรังค์มั่งมั่ง อ่าน อิเหนา... ศึกษาหมังกุหนิง นี่ พวกเธอไม่ได้อ่านหนังสือเหล่านี้ ไม่ได้อ่านแล้วสมัยนี้ เพราะว่ามันวิชาการสมัยใหม่ พอขึ้นมาเป็นหัวหน้าบ้านเมือง ก็เปลี่ยนสิ่งเหล่านั้นหมด นำเสียตาย

ความจริงหนังสือเหล่านั้นมีประโยชน์มาก ภาษาดี แล้วก็ลำดับสำนวนถูกต้อง คติในเรื่อง

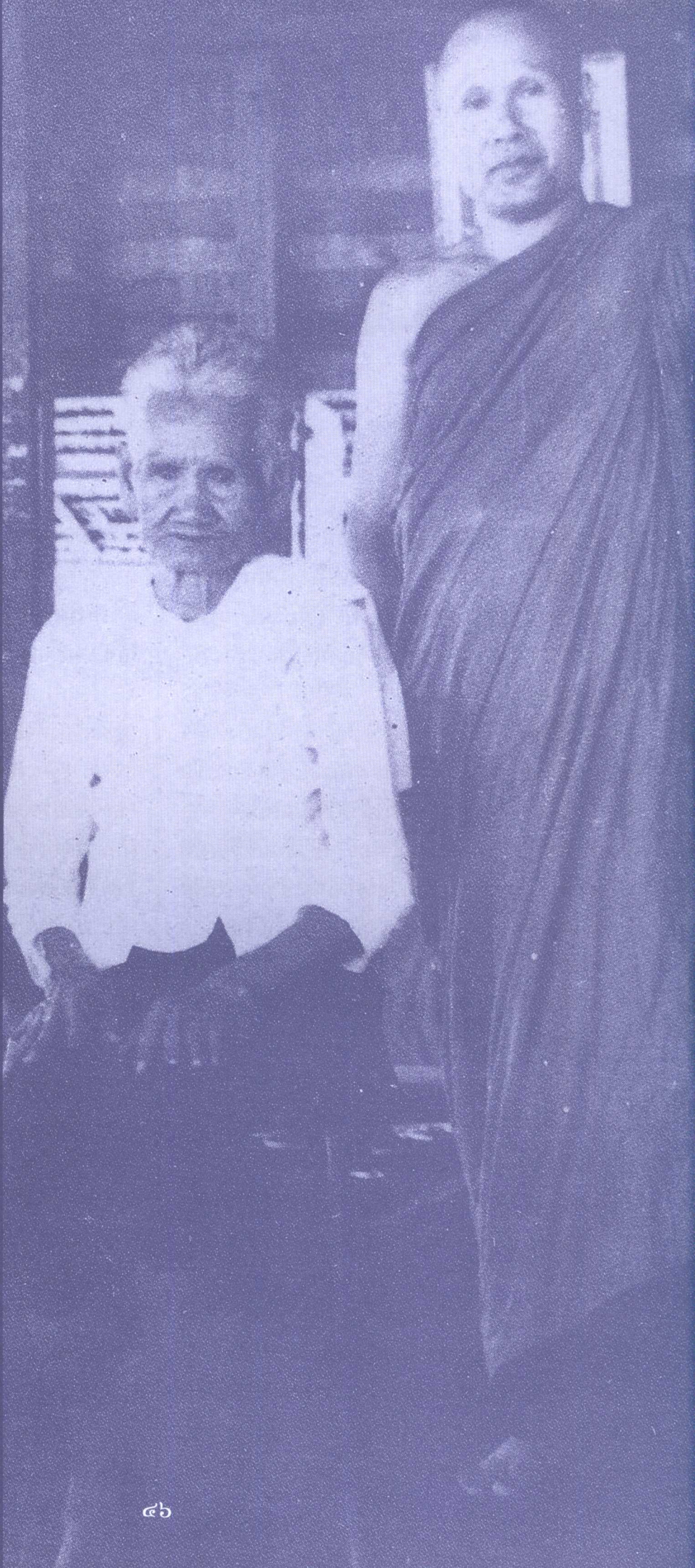
หลวงพ่เป็นนักเทศน์
เที่ยวสอนคนทั่วบ้านทั่วเมือง
พอกลับไปเยี่ยมบ้าน
คุณโยมแม่สอนทุกที
แต่ว่าปลื้มใจ

แม่นี้รักลูกจริง ๆ คิดถึงลูก
พอบอกกันต้องสอนหลายเรื่อง
หลายประการ
“...ไปอยู่บ้านไกลเมืองไกล
ต้องระมัดระวัง
การเงินการทอง
อย่าฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย...”

เรานั่งฟังนี้น้ำตามันไม่ไหล
ออกมาข้างนอก
มันตื้นตันอยู่ข้างใน
ตื้นตันใจว่า
น้ำใจของแม่กับลูกดีเหลือเกิน

ท่านนี้กว่า
ไ้หนูของแม่นั่งอยู่ตรงนี้
แม้จะห่มจีวรเป็นเจ้าคุณแล้ว
ก็เป็นไ้หนูของแม่นั้นแหละ
ถ้านั่งอยู่ตรงนี้แล้ว
ก็ต้องสอนกันละ

เราก็ต้องตั้งใจฟัง
ด้วยความเคารพ
ซาบซึ้งตรึงใจในคำของแม่

ทางชีวิต

ที่ตั้งงาม

เป็นประโยชน์มาก ถ้าอ่านแล้วคิด เป็นประโยชน์ เป็นข้อเตือนใจหลายสิ่งหลายประการ เป็นการศึกษา ชีวิตที่ดีที่งามไปด้วยในตัวหมดทุกอย่าง อ่านกันไป แล้วก็หนังสือประเภทอื่นๆ อีก

ภาษาอังกฤษ นี่สมัยก่อนเรียนน้อยๆ เรียนแบบ ผสมตัว เดียวนี้เรียนแบบ“นิว เม็ทรอด” เรียนทีละคำ ทีละคำ ผสมเป็นประโยคอะไรไปเสร็จเลย เพิ่มความรู้ทีละศัพท์เรื่อยๆ แต่สมัยก่อนเรียนแบบ ผสมตัว เอ บี...แอ็บ, อี บี...เอ็บ, โอ บี...อ้อบ, ยู บี...อ๊อบ อ้อบ อ๊อบ เอ็บ อ๊อบ อ้อบ อ๊อบ...เด็กก็เรียนกัน เสียงดัง...อ๊อบๆ อ๊อบๆ อะไอย่างนี้ เขาเรียกว่า ตำรา ภาษาอังกฤษของมิสเตอร์บีโอ คาร์ทไรท์ เอ็ม.เอ. ซะด้วยนะ คนเขียนไม่ใช่คนย่อยๆ นะ ปริญญาโท จาก ออกซฟอร์ดด้วย ที่มาแต่งหนังสือให้เด็กไทยเรียนนะ แล้วก็เรียนหัดอ่าน พอขึ้นชั้นมัธยมนี้ ปีที่สองก็อ่าน หนังสือแบล็คก็บูควัน บูคทู บูคทรี นี่เรียนกันมาอย่างนั้น

ในโรงเรียนสมัยก่อนนี้ ไม่เหมือนโรงเรียนสมัยนี้ คือโรงเรียนสมัยก่อนนี้ ครูกวัดขันเด็กนักเรียนให้อยู่ ในระเบียบวินัย เวลานั้นในห้องเรียนนี่ก็นั่งเป็นแถวๆ เดียวนี้ นั่งล้อมเป็นวง หันหลังให้ครูบ้าง เอาข้างให้ครูบ้าง หลวงพ่อไปเห็นตามโรงเรียน เอ๊ะ! ทำไมนั่งยังงั้น เขาว่า สมัยนี้เขาฝึกฝนเสรีภาพ เพื่อไม่ให้เด็กถูกกดดัน ทางสมอง เขายังงั้น ให้นั่งตามสบาย หันหลังให้ครู ก็ได้ หันข้างให้ครูก็ได้ ถ้าครูสอนเรื่องนี้เด็กไม่สนใจ ต้องเปลี่ยนเรื่องสอน ไปสอนเรื่องที่เด็กสนใจต่อไป

ดินะ...เดี๋ยวนี้สบายมาก พวกเธอนี้ สามารถจะบังคับครู ได้เวลานี้

แต่สมัยก่อนนี้ ไม่เรียนมากเหลือเกิน คอย บังคับเด็กตลอดเวลา ทำผิดไม่ได้ ครูคอยตี ไม่บรรทัดยาวแค่นี้... แก่นมะม่วงนะ...ตีมือ ท่องหนังสือไม่ได้ ตีมือ ๒ ที ยื่นมือไป พอครูตี...หลบเสีย ไอ้หลบนี้ ทำให้ครูเคือง พอยื่นไปใหม่... เปรี๊ยะ! เข้าให้...แหม! มือแดงไปทั้งแถบเลย นี่เขาสอนกัน อย่างนั้น

แล้วก็ครูนี้กวัดขันเหลือเกิน หลวงพ่อพบครู ที่เรียกว่ามีสปีริตของครูร้อยเปอร์เซ็นต์ คือว่าหลวงพ่อ ไปเข้าโรงเรียนมัธยมสายมาก โรงเรียนเปิดวันที่ ๑๗ พฤษภาคม โนนแฉะ... ดันไปถึงเดือนมิถุนา วันที่ ๒๐ พอเข้าไปในห้องเรียน ครูเกลี้ยไป แถบออก “เฮ้! อ่าน” ให้อ่านภาษาอังกฤษ... ไอ้เรา เอ.บี.ก็ยังไม่รู้ จะอ่านยังงี เลยกบอกว่าผมอ่านไม่ได้...“อ้าว! ทำไมถึงอ่านไม่ได้”... ก็ผมเพิ่งเข้าวันนี้...“อ้อ! นั่งลง” ครูแกล้ง แก้ใช้คนผิด เสียแล้ว เลยนั่งเรียบร้อย

พอตอนเย็นเลิกเรียน ครูบอกว่า “มานี่ๆ เธอมานี่”... อ๊ะ! เสียว พอครูแกล้งเรียกเท่านั้น นึกว่า แหม! ครูจะดุแล้ว วันนี้...แต่ไม่ดูหรอก ไปถึงถามว่า “นี่ ทำไมเธอเพิ่งมาเข้าเรียน” ก็บอกว่าไม่ใช่เรื่องของผม มันเรื่องของพ่อ...พ่อไม่เอามา ผมจะได้ยังงี...“เอ้อ! พ่อเรานี้ทำไมถึงช้ายังงี้”...ก็ยังงี้ ตามประสาของคนบ้านนอก...พูดไปอย่างนั้น ครูก็ยิ้ม แล้วถามว่า “เย็นๆ

ทางชีวิต

ที่ตั้งงาม

ทำอะไร”...บอกว่าไม่ได้ทำอะไร... “เอาหนังสือไปที่บ้านฉัน”...เอาไปกวตริชา หลวงพ่อไปทุกวันๆ ครูสอนให้อ่าน ๒ เดือนทันเพื่อน ครูบอกว่า...“เออ! พอแล้ว ทันเพื่อนแล้ว อย่าชี้เกียจนะ!”... ครับ... เลยตั้งใจเรียน เหตุการณ์ก็เป็นไปเรียบร้อย

ครูคนนี้ดีมาก ดูเหลือเกิน จนเป็นที่ประทับใจของลูกศิษย์ พ่อเอ่ยชื่อครูคนนี้ ลูกศิษย์ประทับใจมาก สมัยเป็นเด็กไม่ชอบเลย ไม่ชอบครูคนนี้ แล้วก็ให้หนักเนมไปประการต่างๆ เยาะเย้ยครู อะไรต่ออะไรนะ เทียวให้หนักเนมครูไปเยอะแยะ แต่พอโตเป็นผู้ใหญ่ พ่อเอ่ยชื่อครูคนนั้น อยากจะยกมือไหว้ท่วมหัว เพราะเราได้ดิบได้ดีเพราะครูคนนั้นแกกวตริชา ควบคุม คอยชี้คอยแนะแนวทางชีวิตทุกประการ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

แล้วหลวงพ่อกับมาเป็นนักเทศน์นะ กลับบ้านที่ไร ครูต้องมาฟังทุกที รู้ว่าเทศน์ที่ไหน ครูต้องมาฟังนั่งข้างหน้า หน้าเพื่อนนะ...หลวงพ่อยืนบนเวที... ไกล...ท่านนั่งจ้องตาเขม็ง... ฟังไปยิ้มไปนะ... ยิ้ม...ดีใจที่ลูกศิษย์ที่ถูกเคยตีมีสมาธิ เคยกวตริชามาเป็นคนเก่งเที่ยวเทศน์เที่ยวสอนคน ทั่วบ้านทั่วเมืองเวลานี้ พ่อเทศน์จบลงจากเวที ครูต้องมาบีบมือแรงๆ เหมือนสมัยเป็นเด็กนักเรียน พบกันก็ต้องบีบมืออย่างนั้นเวลาครูบีบมือแล้ว แหม...มันตื้นตันใจ ว่าแหม! ครูนี้หวังดีต่อเราเหลือเกิน

คนเราจะรู้บุญคุณคนก็เมื่อเวลาโต ใ้อเวลาเด็กนี้ไม่รู้ นี่เหมือนเราเป็นเด็กอย่างนี้ ไม่รู้ว่า

พ่อแม่มีบุญคุณกับเราอย่างไร เรานึกไม่ออก นึกไม่ได้ว่าพ่อแม่รักเราอย่างไร จะเล่าเรื่องเก่าให้ฟังสักหน่อย เรื่องพระเจ้าอชาตศัตรู.....

พระเจ้าอชาตศัตรูไปคบเทวทัต เทวทัตเป็นภิกษุใจพาล รั้งความอยู่พระพุทเจ้า เรียกว่ายอดอันธพาลหาเรื่องกับพระพุทเจ้า พอคบกัน เทวทัตก็ยุแหย่อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วก็บอกว่า ชีวิตคนมันไม่แน่นอน พ่อไม่ควรจะให้ออกจากราชสมบัติได้แล้ว ท่านจะได้ครองราชย์ต่อไป พระเจ้าอชาตศัตรูเลยหลงคำพูดจับพ่อไปขังเสียนี้ ขังไว้ในคุก ขังแล้วก็ทรมานหลายอย่างหลายประการ ไม่นึกถึงว่าพ่อมีบุญคุณแก่ตนอย่างไร

มานึกได้ตอนนี้ วันหนึ่งอำมาตย์เข้าไปกราบทูล ๒ คนเข้าไปพร้อมๆ กัน คือ ขาวพอดาย กับ ขาวเกิดลูกคนหนึ่ง ไปบอก...เอ! เราจะบอกข่าวอะไรก่อนดีนา...ขาวเกิดหรือขาวตาย...อีกคนว่า เอ๊ะ!...มันต้องขาวเกิดสิ เรื่องเกิดมันเรื่องพอใจ ใ้อเรื่องตายมันเรื่องเศร้า เราควรบอกขาวเกิดก่อน คนหนึ่งเข้าไปถึงกราบทูลว่า... “พระมเหสีของพระองค์คลอดพระโอรสเป็นชายพะยะค่ะ” พอรู้ว่าได้โอรสเป็นชายนะ สัญชาตญาณของความ เป็นพ่อ มันเกิดขึ้น รักลูก พอรักลูกคิดถึงพ่อทันที แหม! พ่อเรานี้ อยู่ลำบาก ไม่สมควรที่เราจะทำกับพ่อของเราอย่างนั้น

พ่อคิดอย่างนั้นอำมาตย์คนหนึ่งก็ทูลว่า “พอดีพระบิดาของพระองค์สิ้นพระชนม์แล้ว ที่ในคุกพะยะค่ะ”... เศร้าใจ...มีความทุกข์...

ทางชีวิต

ที่ดั่งาม

นี้มาว่า พ่อ มีประโยชน์แก่ตน เมื่อมีลูก พอมีลูก ก็เกิดรักพ่อ เพราะเรารักลูก แล้วเกิดความคิดว่า พ่อคงรักเราอย่างนี้ เหมือนเรารักลูก นี่มันเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้น คนเราบางทีนึกไม่ได้ว่า พ่อแม่มีบุญคุณอย่างไร ครูบาอาจารย์มีบุญคุณแก่เรา อย่างไร หรือว่าใครๆให้ประโยชน์แก่เราอย่างไร นึกไม่ค่อยได้ เพราะว่าเรานึกว่าก็ชดเชยกินไปแล้ว ครูสอนก็ได้เงินเดือนไปแล้ว กวดวิชาก็เรียกเงินเรา ไปแล้ว เลยใช้หนี้หมดกันไปแล้ว นี้อย่างนี้ เขาเรียกว่า วัตถุนิยมไปหน่อย ไม่ได้คิดถึงเรื่องจิตใจ

แต่ว่าคนสมัยก่อนเขาไม่ได้นึกอย่างนั้น เขานึกว่า เรื่องสัมพันธ์ทางจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ คนเอเชีย เรานี้ไม่เหมือนกับคนยุโรปนะ อยากจะเล่าให้เธอฟัง สักหน่อย เพราะว่าชีวิตกำลังจะก้าวหน้า จะเจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่ ชาวยุโรปนี่แก่แล้วน่าสงสาร น่าสงสารมาก หลวงพ่อเดินทางไปยุโรป ไปอเมริกาไปมาสองครั้งแล้ว ไปอังกฤษ ไปมา ๔ ครั้งแล้ว นี่ก็เพิ่งกลับมา ไปแล้ว หลวงพ่อสังเกตศึกษาสังคม ความเป็นอยู่ของคน สภาพสิ่งแวดล้อม อะไรดีก็เอามาเล่า อะไรไม่ดี ก็เอามาเล่าเหมือนกัน

ได้เห็นคนเก่าๆ ต่างประเทศ ถ้าเดินไม่เดิน คนเดียว ต้องเดินกับหมา บางคนหมาจูงคน หมาจูงคนคือ หมาเดินหน้า บางคนก็จูงหมา คือว่าหมาเดินหลังคน มันมี ๒ ประเภท พวกหนึ่งหมาจูง พวกหนึ่งจูงหมา เป็นอย่างนี้ ทั้งนั้น ก็เลยลองศึกษาดูว่า ทำไมชาวยุโรป

จึงชอบมีหมาเป็นเพื่อนอย่างนั้น ก็ได้ความรู้ว่า คนแก่ในยุโรปในอเมริกานี้ เหงาเปล่าเปลี่ยวใจ พ่อแก่ตัว ลงไปแล้ว เหมือนกับสุนัขนายพรานที่ไม่มีเชี้ยวจะ ไล่กัดเนื้อต่อไป เขาก็ปลดระวางแล้ว ไม่มีใครเอาใจใส่ คนแก่เหล่านั้นก็เหงาหงอยอยู่ในบ้าน ๒ คน สามภรรยา บางคนก็อยู่คนเดียว เอาหมาเป็นเพื่อน หมาก็ต้องนอน อยู่ข้างๆ

บางคน ตายไป ๓ วัน ชาวบ้านยังไม่รู้ แต่หมานั่งเฝ้าอยู่นั้น ไม่ไปไหน ชาวบ้านเห็นว่า เอ๊ะ! ไม่ออกจากบ้าน ๓ วันแล้ว คงจะไปไหน เป็นอย่างไร แจ้งความตำรวจ ตำรวจ มางัดประตูเข้าไป... ตายแล้ว... แต่หมาน้อยยังนั่งเฝ้าอยู่ ไม่ไปไหนเลย หมามันรัก เจ้าของ ไม่ทิ้งเจ้าของ แม้เจ้าของหมดลมหายใจแล้ว ก็นึกว่าเจ้าของก็ยังอยู่ เลยนั่งเฝ้าอยู่อย่างนั้น

นี่คือสภาพชีวิตของคนที่นี่ ลูกเต้าไม่เอาใจใส่ เด็กๆ ในประเทศยุโรปในอเมริกานี้ พ่อโตอายุ ๒๐ พ่อแม่ พุดไม่รู้เรื่องแล้ว พ่อพุดมากก็ว่า “หนูยี่สิบแล้วนา”.. “แม่อย่าพุดมากนา”...นั่น! มันเป็นอย่างนั้น คนสมัยใหม่ เขาเป็นอย่างนั้น แล้วพ่อโตแล้วก็ไปแล้ว จบการศึกษา เขาไปหากินไปตามเรื่อง ปีหนึ่งจะมาเยี่ยมคุณพ่อคุณแม่ สักครั้ง วันคริสต์มาส วันสิ้นปี หรือวันขึ้นปีใหม่ มาเยี่ยม เอาดอกกุหลาบมาให้สักช่อ... แล้วก็กลับไปไม่มีอะไร... นี่คือสังคมยุโรป ผิดกับสังคมในบ้านเราชาวเอเชีย

ชาวเอเชียนั้น พ่อแม่อยู่กับลูกกับหลาน คุณยาย ได้เลี้ยงหลาน นี่พวกเรามีคุณยาย คุณยายเลี้ยงพวกเรา

นรกของพ่อแม่
คือความร้นอกร้อนใจ
เพราะลูกประพฤติเสียหาย
สวรรค์ของพ่อแม่
คือความสบายใจ
ที่เกิดจากการประพฤติดี
ของลูก

เพราะฉะนั้น
ลูกหญิงลูกชายทุกคน
จะต้องคอยเตือนตัวเอง
ไว้เสมอว่า
เราจะทำหน้าที่
ให้คุณพ่อคุณแม่สบายใจ

อย่าซี้เกียจ อย่าเหลวไหล
อย่ามัวแต่เที่ยวแต่เล่น
เราไม่ได้เกิดมาเพื่อเดินเล่น
เพื่อเหลวไหล
เราเกิดมา
เพื่อใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์
แก่ตัว แก่ครอบครัว
แก่ประเทศชาติบ้านเมือง
ของเรา

ปัญญานันทภิกขุ

ทางชีวิต

ที่ดั่งาม

คุณย่าก็เลี้ยงพวกเรา ถ้าอยู่กับคุณย่า คุณย่าเลี้ยง ถ้าอยู่กับยาย ก็ยายเลี้ยง ยายกับย่ามีความสุขใจเหลือเกิน ที่ได้เลี้ยงหลาน ได้อาบน้ำให้หลาน ป้อนข้าวให้หลาน ได้ดูแลหลาน พาหลานไปส่งโรงเรียนอนุบาล ตอนเย็น ก็เดินตอกแต๊งๆ ไปรับหลานกลับมา... รู้สึกว่ามีความสุข ในการที่ได้อยู่กับหลาน หลานก็มีความสุขที่ได้ อยู่กับยายเหมือนกัน สภาพชีวิตบ้านเรานั้นเป็นอย่างนั้น ที่ได้เป็นอย่างนี้เพราะว่า โบราณเขาอบรมมาอย่างนั้น อบรมคนให้รู้สึกว่ามีความสัมพันธ์กันในรอบครัว

ชาวจีน ชาวอินเดีย ๒ ชาตินี้เป็นชาติใหญ่ ในเอเชีย วัฒนธรรมของ ๒ ชาตินี้ลึกซึ้งมาก เดียวนี้ แม้จีนจะปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ แต่ว่าของ ดั้งเดิมของจีนยังไม่เสื่อม มันเปลี่ยนแต่ระบบเศรษฐกิจ ในประเทศ แต่ว่าระบบสังคมที่แท้จริงนั้นยังอยู่ ยังเป็นของเก่าๆ อยู่ คนแก่นั่นเขาสอนเขาอบรมกันมา ให้รู้จักบุญคุณแห่งกันและกัน เช่น ให้ลูกเคารพพ่อแม่ ให้ศิษย์เคารพครูบาอาจารย์ อะไรต่างๆ เหล่านี้ มันเป็น ฐานของสังคม เป็นฐานของชีวิตที่ก้าวหน้า ทำให้สิ่ง ทั้งหลายเรียบร้อยขึ้น ในทางอินเดียก็เหมือนกัน เขาสอน ให้คนเคารพกันในรูปแบบอย่างนั้น เพราะฉะนั้นพ่อแม่ ไม่เดือดร้อน ไม่ลำบาก ไอ้เราเป็นเด็กนี่ไม่เป็นไร แต่ต่อไปข้างหน้า เมื่อโตขึ้นมีครอบครัว ถ้าลูกทั้งเรา นี้ เราเศร้าใจ แต่ถ้าลูกมาเลี้ยงดูเรา เราสบายใจ มันเป็นผลปลายมือ

เวลานี้คิดไม่ได้เรื่องอย่างนั้น เพราะยังไม่ถึงเวลา

แล้วเวลานี้พวกเรายังไม่มีปัญหาเท่าใด เพราะยังไม่ต้อง ทำงานหาเงิน คุณพ่อคุณแม่หาให้เสร็จ แบบมือขอ ได้ทันที... สิบบาท...ยี่สิบบาท... ขอร้อย...ให้เจ็ดสิบห้า... นั่งหน้าบึ้ง แล้วก็ทำท่าเศร้า...คุณแม่ว่า ทำไมยังไม่ไป... ก็ว่า เงินมันน้อย... เจ็ดสิบห้า...ขออีกยี่สิบห้า... เตี่ยวพอกคุณแม่ให้ ก็เดินยิ้ม... ชอบออกชอบใจว่า... กุดมคุณแม่ได้ทุกที...นี้ได้เต็มร้อย...แล้วก็ ไปใช้จ่าย เราไม่รู้หาเงินอย่างไร มีความลำบากขนาดไหน เราไม่รู้ เพราะว่า คนอื่นหาให้เราใช้ ไม่ลำบากไม่เดือดร้อน

หลวงพ่อนี้อยากจะเล่าประสบการณ์ เมื่อเล็กๆ นี่คุณแม่กวตขันมาก หนึ่ง...กวตขันไม่ให้สูบบุหรี่ หลวงพ่อสูบบุหรี่ไม่เป็น จนกระทั่งโต ก็สูบบุหรี่ไม่เป็น ไม่เคยสูบบุหรี่เลยในชีวิต เพราะไม่สูบบุหรี่นี่คือดี หลวงพ่อพูดมาก ปาฐกถาวันละ ๓ ชั่วโมงติดต่อกัน ๓ ชั่วโมง ไม่ดื่มน้ำ แล้วไม่กระแอมเลย สมัยก่อนนะ แต่เดี๋ยวนี้มันหนึมน้อยเต็มที่แล้ว อายุ ๗๔ ขวบแล้วนะ เวลานี้ เวลาพูดต้องดื่มน้ำบ้าง กระแอมบ้าง มันแก่แล้ว แต่ว่าสมัยหนุ่มๆ นี่ ยืนตัวตรง ไม่เคลื่อนไหวเลย ยืนนิ่ง... พูด...มีแต่ปากเคลื่อนไหวเท่านั้นเอง ๓ ชั่วโมง พอจบ นี่นั่งไม่ลง ขาแข็งไปเลย แต่ว่าคอไม่เป็นไร เพราะ อะไร...เพราะไม่มีสิ่งเป็นพิษผ่านลำคอ ไม่เคยดื่มเหล้า ของมันเมา ไม่สูบบุหรี่ ไอ้ที่ไม่เป็นอย่างนี้ เพราะคุณแม่ กวตขันเหลือเกิน พอไปจับไอ้เครื่องสูบบุหรี่ คุณแม่ เห็น...ตาเขียว... จะดู...จะลงโทษ เราเลยกลัว... กลัว คุณแม่ เลยสูบไม่เป็น โตขึ้น รู้เหตุรู้ผลว่ามันให้โทษ

ทางชีวิต

ที่ตั้งงาม

ให้คุณอย่างไรเลยไม่สู้บ่ แล้วก็สบาย

อีกเรื่องหนึ่งที่คุณแม่สอนไว้ ได้ประโยชน์มาก ท่านไม่รู้หนังสือนะ แม่หลวงพ่อก็ไม่รู้หนังสือ ไม่ได้เข้าโรงเรียน แต่ว่าเวลาขอสตางค์ซื้อสมุดอะไรไม่เคยให้ทันที จะต้องถามว่า มีสมุดอยู่ที่เล่มแล้วเอามาให้แม่ดูซิ ก็ต้องไปเอามา จาระโนให้ฟัง...สมุดนี้การรักษาตัว...นี่วาดเขียน...นี่คัดลายมือ...นี่จดจรรยา...แล้วมีอะไรอีกล่ะ ยังมีอีกเล่มสำหรับเดือนนั้นท่านจึงให้สตางค์ สมัยเป็นเด็กนี่รำคาญ แหม! จะให้สตางค์แต่ละที! สอบสวนละเอียดลออ พอโตขึ้นมาสำนึกได้ว่า อ้อ! นี่เราได้รับการฝึกฝนจากคุณแม่ให้เป็นคนมีระเบียบ แล้วรู้จักคุณค่าของเงิน

หลวงพ่อนี้ไม่เคยใช้เงินในทางเหลวไหลเลย เป็นพระอยู่วัดนี้ มีเงินที่เขาถวาย ไม่เคยใช้ใช้มากที่สุด...ซื้อหนังสือ เรื่องหนังสือนี้เป็นชีวิตจิตใจ ต้องซื้ออ่านตั้งแต่เป็นสามเณรชอบอ่านหนังสือ... หนังสือยุคแรกที่หลวงวิจิตรวาทการ เขียนนะมีหลายเล่ม เขียนดีมากเป็นบทปลุกใจ ชวนอ่าน พวกเราควรอ่านหนังสือหลวงวิจิตรเก่าๆ เช่น มั่นสมอง จิตตานุภาพ มหาบุรุษ พุทธานุภาพ...นี่เล่มนี้อ่านดี อ่านแล้วจะได้เกิดอารมณ์เข้มแข็ง รักงาน คิดก้าวหน้า มีกำลังใจในการที่จะสร้างเนื้อสร้างตัว เป็นคนดีต่อไป แล้วถ้าวันไหนรู้สึกอ่อนเพลีย เช้งๆ สมัยนี้ชอบพูดว่า “แหม! มันเซ็งเหลือเกิน”...พูดไปอย่างนั้นนะ ถ้าเซ็งอย่างนั้นละก็อ่านหนังสือหลวงวิจิตร...อ่านเรื่อง มหาบุรุษ...

มันจะเกิดเข้มแข็งขึ้น อ่านพุทธานุภาพ อ่านมันสมอง ความคิดจะเกิดแข็งแรงขึ้น

หลวงพ่อก็ชอบอ่าน ชื่อ...สั่งชื่อ...ทุกเล่มของหลวงวิจิตรสั่งชื่อหมด สั่งซื้อหนังสือของหลวงวิจิตร, ของในหลวงรัชกาลที่ ๖ เช่น ปลุกใจเสือป่า หรือว่าเรื่องร้อยแก้วประเภทต่างๆ ของ น.ม.ส. พวกนี้สำนวนดีๆ ทั้งนั้น ภาษาไทยเขียนดีมาก นำอ่านนำศึกษา อ่านนานๆ เข้า มันติดสำนวน เวลาพูดมันก็คล้ายสำนวนหนังสือเหล่านั้น เพราะว่าอ่านบ่อย ชอบซื้อของเหล่านั้นเรื่องซื้อของเล่นก็ไม่เคย ไม่ได้ซื้อ แล้วก็มาอยู่กรุงเทพฯ นี่ก็ไม่ได้ดื่มอะไรหรอก สมัยก่อนนั้น ไม่เคยดื่มกาแฟ ไม่เคยดื่มน้ำชา อะไรต่ออะไร นมเนยก็ไม่เคยกิน ไม่มีสตางค์ไม่ใช่เรื่องอะไร อยู่อย่างพระจนๆ ที่ไม่ค่อยมีสตางค์

แต่ถ้ามีแล้ว ก็ต้องไปเวียงนครเขมร วัน ๗ ค่ำนี้โรงเรียนหยุด ๑๔ ค่ำนี้โรงเรียนหยุด ต้องไปเวียงนครเขมร ไม่นั่งรถราง คนมันแน่น เดิน...ไปเวียงนครเขมรเดิมตามถนน ไปทางข้างวัดสระเกศ ไปทางถนนบริพัตรนะ ออกทะเลมาวิ่งเลย ไปเที่ยวเดินซื้อหนังสือเก่าๆ ราคาถูกๆ เอามาอ่าน แล้ววันต่อมาพอมีสตางค์ก็ไปซื้ออีก

หลวงพ่อก็สะสมหนังสือมากมาย เอามาอ่าน ได้ความรู้ความเข้าใจ ไม่ได้เพลิดเพลิดในเรื่องอื่นเพลิดเพลิดกับการอ่านหนังสือ เพลิดเพลิดกับการหาความรู้

ไอ้เรื่อง ความเพลิดเพลิด นี่คนเรามันชอบ

ทางชีวิต

ที่ดั่งาม

เหมือนกันนะ สมัยนี้เขาพูดเพราะ “นันทนาการ”... เป็นศัพท์เป็นแสง นะ... “ต้องมีนันทนาการ”... นันทนาการสมัยนี้ต้องเปิดเพลงดิสโก้ แล้วก็ยกเอว ยกไหล่...เต้น...เรียกว่าบริหารร่างกายให้มันสนุก เขาเรียกว่า“โยกไปโยกมา” อะไรต่ออะไร แบบใหม่... ถ้าได้อย่างนั้นแล้ว แหม มันสนุก เอากันชนกันมั่ง... เต้นไปเต้นมา...ชนกันกระแทกกัน... ผู้ชายกระแทกผู้หญิง...ผู้หญิงก็ไปกระแทกผู้ชาย... รู้สึกว่า แหม มันสนุกเหลือเกิน...เขาว่าอย่างนั้นนะ

ไอ้เรามันไม่เหมือนคนสมัยใหม่นะ มันสนุกในการอ่านหนังสือ เพลิดเพลินกับเรื่อง การอ่านประเภทต่างๆ สนุกสนานอย่างนั้น อันนี้ มันไม่ค่อยเสียคน จิตใจไม่ตกต่ำ เพราะว่าเราสนุก อย่างนั้น

สิ่งนี้ได้มาจากผู้ใหญ่บังคับเรา สอนเรา คนเรา บางที่เราไม่ชอบ ถ้าใครมาบอกให้เราทำอย่างนั้น บอกให้ทำอย่างนี้ บางที่เราพูดว่า “แหม! โตป่านนี้แล้ว ยังจะมาสั่งให้ทำนั่นทำนี่” โตจริงหรือ...เราโตจริงหรือ...โตอะไร...ร่างกายโต หรือว่าใจโต ถ้าร่างกายโต บางทีใจไม่โต ถ้าใจไม่โตก็เรียกว่า ไม่โตจริง “โต” นั้นมันต้องโตทางจิตใจ ความเติบโตทางจิตใจ นั่นก็คือ จิตใจดีมีคุณธรรม โตใหญ่ด้วยคุณธรรม

บางคนบอกว่า สมัยนี้มาบังคับกันไม่ได้ เพราะเป็นประชาธิปไตยแล้ว... ประชาธิปไตยจริงหรือ... ระบอบประชาธิปไตย ที่เราเป็นอยู่เดี๋ยวนี้มันยัง ครึ่งๆ

กลางๆ แต่ว่าก็มีการ ตื่นเต้นกัน เรื่องเสรีภาพ มีเสรีภาพ สมัยที่เปลี่ยนการปกครองใหม่ๆ เด็กวัดก็อยากได้ เสรีภาพ เด็กวัดวัดหนึ่งไปประชุมกันที่ข้างโบสถ์ บอกว่า เดี๋ยวนี้เขาเปลี่ยนการปกครองแล้ว เรามันต้องมีเสรีภาพ เราไม่ต้องหุงข้าวแกงถวายอาจารย์ต่อไป อาจารย์ต้องทำ กินเองบ้าง...ไปนั่งข้างโบสถ์เรียบเลย

อาจารย์ก็เรียกมาถาม...“เอ๊ะ! ทำไมไม่หุงข้าวเพล วันนี้”...ไม่ได้หรอก สมัยนี้สมัยเสรีภาพ พวกผมต้องไม่ทำ อะไรตามคนอื่นสั่ง ผมต้องทำตามใจตัว เพราะเป็น เสรีภาพแล้ว อาจารย์บอก “เออ! ดีนี...เสรีภาพดี...มาๆ เอาคนละ ๓ ที่พอ...” นี่ เสรีภาพ เลยถูกหวัดกันไป คนละ ๓ ที่ ร้องให้แงๆ ไปตามๆ กัน นี่เรียกว่า เสรีภาพ ที่ไม่เข้าใจ

“เสรีภาพ” คืออะไร ไม่ใช่ของใหม่ เสรีภาพนี้ไม่ใช่ของใหม่ ไม่ใช่เป็นของพูดกันหลังเปลี่ยน การปกครอง ๒๔ มิถุนา ๒๔๗๕ ไม่ใช่...เสรีภาพเป็นเรื่อง เก่าแก่ที่สุด ยุคพระพุทธเจ้าเขาก็พูดเรื่องเสรีภาพ พระพุทธเจ้าก็สอนเสรีภาพ แล้วก็มีธรรมะเรียกว่า “เสรีธรรม” เพื่อให้ปฏิบัติ เพื่อความเป็นเสรี

เสรีภาพนั้นหมายถึงอะไร...หมายถึงว่า จิตใจ เป็นอิสระ...เป็นอิสระเป็นอย่างไร เป็นอิสระ คือ ไม่อยู่ ได้อำนาจของอะไรๆ เราเรียกว่า เป็นเสรี ถ้าเรามีจิตใจ ตกต่ำ อยู่ในอำนาจของอะไร...ไม่เสรี เช่นว่า ตกอยู่ใน อำนาจของบุหรี ต้องเป็นทาสบุหรี...ไม่มีเสรีภาพ ตกอยู่ในอำนาจเหล่า อำนาจการพนัน ตกอยู่ในอำนาจ

บ้านเมืองของเรา
มีวัดวาอารามมาก
มีสถาบันการศึกษาดี ๆ
หลายแห่ง

แต่ก็มีโรงหนัง โรงแรม
สถานที่ท่องเที่ยว
ในยามค่ำคืน
มากเหมือนกัน

คนดีก็มี คนชั่วก็มาก
ในโรงเรียน ในบ้าน
ตามถนนหนทาง
ย่อมมีดีมีชั่วด้วยกันทั้งนั้น

ทุกคนต้องใช้ปัญญา
พิจารณาอย่างรอบคอบ

ปัญญานันทภิกขุ

ทางชีวิต

ที่ดงาม

การตามใจตัวเอง ชอบทำอะไรตามใจอยาก สนุกสนานเพลิดเพลิน ใครจะว่าอะไรก็ไม่ฟังละ ฉันของ ฉันอย่างนี้ มันเสรีภาพของฉัน... เรื่องของฉัน... คนอื่น ไม่เกี่ยว นี่ไม่ใช่เสรีภาพแล้ว เพราะใจของผู้นั้นตกอยู่ในอำนาจฝ่ายต่ำ อำนาจฝ่ายต่ำนั้นมันดึงดูดคน ให้ตกต่ำ แต่ถ้าเป็นเสรีขึ้นมา เราอยู่เหนือสิ่งนั้น การอยู่เหนือสิ่งนั้นเรียกว่า เป็นไท เป็นอิสระ ถ้าเป็นทาสเป็นทาส

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “สพฺพํ ปรวสํ ทุกฺขํ - เป็นทาสสิ่งทั้งปวงเป็นทุกข์” ลองเอาไปคิดนะ คิดว่า...เอ! พระท่านว่า เป็นทาสสิ่งทั้งปวง เป็นทุกข์ เราเป็นทาสอะไร แล้วจะเป็นทุกข์หรือไม่ ลองคิดดู การศึกษาเรื่องอย่างนี้ ต้องคิดจึงจะรู้นะ ว่าเราเป็นทุกข์จริงมั๊ย ถ้าเราเป็นทาสของอะไร ไม่ต้องอะไรหรอก อยากไปเที่ยว แล้วไม่ได้ไปดังใจ เรานั่งกลุ่มใจหรือไม่ ต้องนั่งกลุ่มใจ กลุ่มใจเพราะอะไร ใจมันเป็นทาสของความอยากจะไปเที่ยว แล้วไม่ได้ไปดังใจ เราก็เป็นทุกข์ อยากจะฟังเพลง แล้วเขาไม่ให้ฟัง เราก็หงุดหงิดงุ่นง่าน นั่นเป็นทุกข์แล้วนะ

แต่ถ้าเป็นไทก็เป็นสุข... “สพฺพํ อิสฺสรียํ สุขํ - เป็นไทอยู่เหนือสิ่งทั้งปวงเป็นสุข”...นั่งสบาย ใจสงบ ไม่มีความวุ่นวาย ไม่มีอะไรดีกว่าความเป็นไทย เป็นไท ก็เป็นสุข จิตที่เป็นไทนั้นเรียกว่ามีเสรีภาพ ถ้ายังเป็นจิตที่ปราศจากอำนาจฝ่ายต่ำ เขาเรียกว่า “กิเลส” กิเลส คือสิ่งที่ทำให้ใจให้เศร้าหมอง ถ้าตกอยู่ในอำนาจกิเลสประเภทใดก็ตาม เราไม่เป็นไทแก่ตัว เรามี

ความทุกข์มีความเดือดร้อนใจ แต่ถ้าพอเป็นไทเมื่อใด เราก็เป็นสุขเมื่อนั้น เพราะฉะนั้น เสรีภาพก็คือ การทำจิตใจของตนให้อยู่เหนือธรรมชาติฝ่ายต่ำ ที่มันจะดึงเราไปในทางต่ำ อะไรที่มันจะดึงเราไปในทางต่ำ สิ่งนั้นทำให้เรตกต่ำ ไม่มีความเป็นไทแก่ตัว เราต้องดิ้นรนต่อสู้

แต่เดี๋ยวนี้มันตรงกันข้ามนะ คนเราส่วนมาก ไม่ได้ดิ้นรนเพื่อความเป็นไท แต่ดิ้นรนเพื่อความ เป็นทาส เพื่อการตามใจตัวเอง ในเรื่องการกินการอยู่ เรื่องการเที่ยว เรื่องความสนุกสนานเฮฮา ไหลไปตามอำนาจของตัว เขว่ามันเป็น “เสรีภาพส่วนบุคคล”... นี่มันก็ยุ่งละ

หลวงพ่อกับไปอังกฤษ เห็นคนแต่งตัวแปลกๆ บนหัวนี้ทำเป็นเหมือนเอาหอยไปเสียบไว้เป็นวง ออกไปโน้น ขึ้นไปตรงกลาง นับดูแล้วได้หลายกลุ่ม แล้วก็ข้อมสี่แปลกๆ สีชมพู สีแดง สีขาว อะไรไม่รู้ มันข้อมไปเรื่อย แล้วก็เดิน...ใส่เสื้อก็แปลกด้วยนะ หลายสี ทำรูปแปลกๆ นุ่งกางเกงก็หลายสี แล้วก็เดิน... สองสามคน เดิน...ถ้าใครดูแล้ว...เขายิ้ม...ยิ้มชอบใจ เขาเรียกพวกนี้ว่าอะไร เขาเรียกว่าพวก “ฟังค์” ฟังค์แปลว่าอะไรก็ไม่รู้ เขาเรียกว่าพวกฟังค์ ทั้งหญิง ทั้งชายนะฟังค์นี้ มีทั้งหญิงทั้งชาย เทียวเดินย่าน อ็อกซ์ฟอร์ด พิคคาดีลลี...อะไรที่คนมากๆ นะ เขาต้องเดินไป...ฉาย...ถ้าใครมองเขานะ เขายิ้มชอบใจ

คนพวกนี้เขาเรียกว่า “พวกแอ็บนอมอล” ภาษา

ทางชีวิต

ที่ตั้งงาม

จิตวิทยาเขาเรียกว่า “แอ็บนอมอล” แอ็บนอมอลคือว่า จิตผิดปกติ ชอบทำอะไรไม่เหมือนเพื่อน แต่งตัวไม่เหมือนเพื่อน กิริยาไม่เหมือนเพื่อน ถ้าได้ทำอย่างนั้น แล้วเขาสบายใจ มันเป็นอย่างนั้นแหละ เป็นอารมณ์ของ พวกเด็กหนุ่มสาวฝรั่ง แต่ไม่มากหรอก นิดๆ หน่อยๆ เทียบมีอยู่ทั่วไป ก็ได้ทราบว่ารอคันี่ระบาดมาถึง เมืองไทยแล้วเวลานี้ เพราะมีเด็กที่ชอบแต่งตัวแปลกๆ อย่างนั้น ใช้เครื่องแต่งตัวแปลกๆ แล้วก็ถ้าใครมองเขาก็ชอบใจ อ่านข่าว...คนหนังสือพิมพ์ หรือใครไปสัมภาษณ์ เขาก็ว่า “หนูสบายใจ เมื่อคนมองหนูมากๆ” แปลว่า ไอ้หนูคนนั้นมันเกิดมาเพื่อจุดหมายอย่างเดียว เกิดมาเดินให้คนดูเล่นเท่านั้นเอง เรียกว่า เกิดมาเพื่อให้เขาดูเท่านั้นเอง แล้วมันจะมีความหมายอะไร

ชีวิตเราไม่ได้เกิดมาเพื่อให้คนดูเล่นๆ แต่เราเกิดมาเพื่ออะไร อันนี้ต้องคิดเหมือนกันว่า เราเกิดมาเพื่ออะไร เราอยู่เพื่ออะไร เราควรจะใช้ชีวิตอย่างไร ชีวิตจึงจะมีค่ามีราคา เราต้องคิด ถ้าคิดถูก...เจริญ ถ้าคิดไม่ถูก...มันก็เสื่อม ชีวิตตกต่ำ เสียผู้เสียคน

เมื่อ ๒ ปีก่อนนะ คุณแม่พาลูกชายไปที่วัดคนหนึ่ง อยากจะให้บวช ถามว่า ทำไมจะต้องให้บวชล่ะ เขาบอกว่า มันแยแล้ว จิตใจมันแย เขาเรียนอยู่เกษตรปีที่ ๔ แล้วนะ ชั้นปีที่ ๔ แล้ว จะจบปีนั้นแล้ว เติลิตเปิดเปิง ไปกับดนตรี ไปกับพวกดนตรี...สนุกสนาน ไปเชียงใหม่ ไปอุบล ไปหาดใหญ่ ไป...หายไป คุณแม่ก็ไม่รู้ว่าหายไปไหน เทียวตาม เทียวสืบกี้ไม่เจอ แต่มันดี

นิดเดียวนะ... ไปอุบลแล้วมันวกเข้าวัดได้ วกลงไป วัดหนองป่าพง ที่นั่นพระเขาอยู่อย่าง เคร่งครัด ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ วกลงไปในนั้น เลยติดวัดอยู่ เลยที่นี่ไม่ได้ไป กับพวกดนตรี ติดอยู่ที่นั่น

คุณแม่จะไปที่วัดนั้นเพื่อไปนมัสการพระองค์หนึ่ง ซึ่งเขานับถือ ไปถึงเห็นลูกชาย อ้อ! มาอยู่ที่นี่เอง เลยถามว่า “มายังไงกันนี้” บอกว่า “มันเตลิตเปิดเปิงไป กับพวกดนตรี แล้ววันหนึ่ง ผมแะมาที่วัดนี้ ค่อยกับพระ ผมเกิดรู้สึกตัวว่า กูมันแย”

คนเราถ้าเกิดรู้สึกตัวว่ากูมันแยเมื่อไหร่แล้ว มันจะดีเมื่อนั้นละ แต่ถ้ายังนึกว่า กูมันยังแะ ยังอย่างนั้น อย่างนี้อยู่ นั้นมันเลอะแล้ว ไปไม่รอดแล้ว แต่ที่เขาบอกว่า รู้สึกว่า “กูแยแล้ว เลอะเทอะแล้ว ชีวิตมันจะไม่มีความแล้ว มันจะไม่พอกินแล้ว ไอ้เรื่องเล่นดนตรีนี้” เลยไปอยู่กับวัด แม่พบก็พากลับมาบ้าน แล้วก็พามาหา หลวงพ่อที่วัดชลประทานฯ ให้บวชเสียพรรษาหนึ่ง แล้วก็ลาสิกขา พอลาสิกขาแล้ว คุณแม่ก็ส่งไปนอกเลย

เขามีสตางค์ คุณแม่เขามีสตางค์ โดยมากเด็ก ที่เสียคนนี่ลูกคนมั่งมีนะ ไอ้ลูกคนจนมันไปไม่รอดหรอก มันไม่มีอะไรจะไป ไม่ใช่เรื่องอะไร ไอ้ใจมันอยาก เหมือนกันละ แต่มันไปไม่ได้ ปัจจัยมันไม่อำนวย แต่ลูกคนรายนั่นมันสะดวก เอาสตางค์ไปใช้ได้ เลยไปกันใหญ่ ทีหลังก็ กลับใจได้...ไปเรียนนอก... เรียนดีแล้วเวลานี้ ทำปริญญาโทอยู่เวลานี้... มันไปไกลแล้ว ไม่เท่าใดมันคงกลับมา เป็นต๊อกรเตอร์แล้ว ไม่ใช่

ทางชีวิต

ที่ดงาม

ด็อกเตอร์ห้องแถวนะ ด็อกเตอร์ที่ผ่านการศึกษา
เดี๋ยวนี้ด็อกเตอร์เยอะเมืองไทย... “ด็อกเตอร์ห้องแถว”...
เขาเรียกกันว่าอย่างนั้น ไม่ได้ร่ำเรียนอะไรละ ได้ด็อกเตอร์
นี่เด็กหนุ่มคนนี้ก็เกือบเสียคน แต่วกกลับมาได้
ชีวิตมันเป็นอย่างนี้ กลับมาหาพระได้ พระได้ช่วยชีวิต
ให้ดีขึ้น ถ้าสมมติว่าเขาไม่พบพระ ไม่หันเข้าหาธรรมะนะ
ไป... เติลิตเปิดเปิง...เสียคนไปเลย

เธอคงจะเคยได้อ่านข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์นะ
เด็กขับรถคะนองที่ถนนวิภาวดีรังสิต...เขามีเกะกะนะ...
แต่นักขับรถเมืองไทยนี่เก่งกว่าฝรั่งมาก ฝรั่งมันไม่เก่ง
มันขับรถข้ามเกาะไม่ได้...แต่ของเราขับรถข้ามเกาะไปชน
คันอื่นได้นะ...ไอ้คันถูกชนก็ตาย ไอ้ตัวก็ตาย นี่มันเก่ง
จนตายนี่ มันปิดฉากชีวิตด้วยวิธีนี้

เฮ้อ! ทำไมเป็นอย่างนั้น...คุณแม่มีฐานะดี ลูกไป
เรียนหนังสือ อยากรจะได้รถยนต์ขับสักคันหนึ่ง...
คุณแม่ก็ให้ อยากรได้มอเตอร์ไซด์ขี่ให้คอหักเล่น
สักคันหนึ่ง... คุณแม่ก็ให้ คุณแม่ก็ใจดีเหลือเกิน...ให้
พอให้แล้ว มันไม่ขับปกติหรอก เขาเรียกว่าพวก “รถซิ่ง”
รถซิ่ง...แต่งรถให้มันแปลกๆ ขับโลดโผนโจนทะยาน
มีเพื่อนรุ่นเดียวกันนั่งหลายๆ คน แล้วก็เชียร์...
เหยียบเร็ว...เฮ้ย! เต็มที่...เหยียบเต็ม... เอาเข้าไป...
เหยียบเข้าไป...เพื่อนอยู่อย่างนั้น ไอ้มันก็เหยียบเพลิน...
ปัด...ข้ามถนนไปชนเขาตาย ไอ้ตัวเองก็ต้องไปนอน
หยอดข้าวหยอดน้ำอยู่โรงพยาบาล ถึงหายก็เรียกว่า
อยู่อย่างลำบาก สมองพิกลพิการอะไรไป นี่...ดับชีวิต

อนาคตเสียหาย

เพราะอะไร...ความคะนอง ไม่มีเบรคสำหรับ
ห้ามล้อ รถไม่มีห้ามล้อ ใช้ได้ไหม...ใช้ไม่ได้ ไปตีทะเบียน
เขาไม่ให้ เว้นไว้แต่ตำรวจกินสินบนเท่านั้นเอง เขาไม่ให้
ตีหรอก ต้องมีห้ามล้อเรียบร้อย เครื่องดีี่ห้อดี...
รถเป็นซ์... รถโรลสรอยส์... รถบี.เอ็ม.ดับบลิว...
รถคาคิแลค... ไม่มีห้ามล้อใช้ไม่ได้ มันต้องมีห้ามล้อ

มี “ห้ามล้อ” นี่หมายความว่า หยุดได้...ไปได้
ถ้าอย่างนั้นรถดี แต่ถ้าดีแต่ไป หยุดไม่ได้ มันตายนะ
มีเรื่องหนึ่งจะเล่าให้เธอฟัง...คนบ้านนอก มันเป็นคน
แสดงโขนนะ แสดงโขนละคร มันมาเห็นรถมอเตอร์ไซด์
จอดหน้าบ้านทนายความคันหนึ่ง มันขึ้นนั่ง ทำนั่นทำนี่
ถีบพิดพิดๆ รถมันติดขึ้นมา พอมันติดแล้วมันวิ่ง
มันวิ่งแล้วจะหยุดไม่ได้ มันก็พาวิ่งไปในเมืองสงขลา...
วิ่งไป...กลับมาหน้าบ้านนะ...แล้วก็ร้อง “ช่วยด้วย!”...
แต่รถ มันก็ไป...ต่อไป...มันร้องอีก “ช่วยด้วย!!!”...
“ช่วยที!!!”... ไอ้คนดูก็ไม่รู้จะช่วยอย่างไร มันก็ขับจน
เหวี่ยงโหลโคลย้อย... มันไม่หยุดสักทีไอ้รถคันนี้
น้ำมันมันก็ยังไมหมด มันขับเวียนอยู่นั่นละ

ไอ้คนหนึ่งตะโกนบอกว่า “ลงเล”...ว่าอย่างนั้น
ลงทะเลนะ ภาษาปักษ์ใต้เขาเรียกสั้นว่า “ลงเล” มันก็ขับ
ไปชายทะเล ไปถึงที่ฟุ้งลงชายหาด... ปัด.. ลงทะเลเลย
พอลงทะเล รถมันก็เครื่องดับ แต่ตัวคนขับมันร้อน
ขับรถมานานแล้ว มันร้อน พอลงทะเลก็ถูกน้ำ ต่อมา ๗
วัน เป็นปอดบวมตาย...นี่ เพราะความคะนอง

“คบคนต้องดูหน้า
ซื้อผ้าต้องดูเนื้อ”
เป็นคำเตือนใจ
ให้รู้จักใช้ปัญญา
พิจารณาคน
ที่เราจะคบ

อย่าสนิทสนม
กับใครง่าย ๆ
เร็วเกินไป
แต่ควรดูนาน ๆ
ดูนิสัย ดูการคิด
การพูดของผู้นั้น
ให้รู้จัก
อย่างทั่วถึงจริง ๆ

ถ้าไม่ดูให้ดี
ไปคบหาคนพาลเข้า
ก็ขาดทุน
เพราะคนพาล
ย่อมนำไปในทาง
ฉิบหาย

ปัญญานันทภิกขุ

ทางชีวิต

ที่ดงาม

เพราะไม่มีห้ามลื้อนี้เอง มันถึงตายอย่างนี้ มันลำบากนะ พวกเรา ไม่มีห้ามลื้อนี้มันลำบาก

คนเราก็ต้องมีห้ามลื้อเหมือนกัน... “ห้ามลื้อชีวิต” อะไรล่ะจะเป็นเครื่องห้ามชีวิต... “ประเพณี”... ประเพณีบางอย่าง นี่เรารู้มัน “ไดโนเสาร์ เต่าล้านปี” เต่าถ้ามันอยู่ได้ถึงล้านปี มันก็เก่งนะ เต่านี้มันต้องเก่ง มันอยู่ได้ตั้งล้านปีนี้ มันไม่เสียหายอะไร ไอ้ไดโนเสาร์นี้ถ้ามันอยู่ได้ มันก็เก่ง แต่ไม่มีแล้ว มีแต่โครงกระดูกอยู่ตามพิพิธภัณฑ์เมืองใหญ่ สิ่งที่เราเรียกว่า “ประเพณี” นี้อย่างนี้เป็นของล้าสมัยนะ มันเป็น “ห้ามลื้อ” คนไม่ให้เสียหาย

เอ้า! ยกตัวอย่างให้เห็นง่ายๆ หนุ่มสาวจะอยู่กันฉันท์สามีภรรยาต้องมีประเพณี คือพ่อแม่ฝ่ายชายต้องไปลู่ขอฝ่ายหญิง ไม่ใช่ไปถึงบอกว่า “ฉันจะมาขอลูกสาว เป็นลูกสะใภ้” พูดอย่างนั้นเขาก็ไล่ออกจากบ้าน ต้องใช้ “ลั่นทูต” ไปถึงบอกว่า “แหม! อยากจะมาเป็นทองแผ่นเดียวกับบ้านนี้...” อะไรทำนองนั้น นี่ พูดแบบลั่นทูต ที่นี้ถ้าหากว่าเขายินดี เขาก็บอกว่า “ไม่เป็นไร... ยินดี...”

วันหลังมาใหม่ จัดเครื่องอะไรต่ออะไร เขาเรียกว่า “เครื่องขอ” มีอะไรตามระเบียบประเพณี นั่นละ ขนมนม เนย ฝัอะไรต่ออะไร มาขอหมั้น มีแหวนวงหนึ่งด้วย ให้เจ้าบ่าวมาด้วย จับมือเจ้าสาวสวมแหวนเข้า... “จองแล้ว” นี่ ประเพณี จองกันเรียบร้อย แต่ยังไม่เสร็จ ต้องแต่งงานตามประเพณี นัดวัน

แต่งงานกัน มีหน้ามีตา เชิญแขกเยอะแยะ จีบหยาเข้าไปเยอะเหมือนกัน เกิดความเดือดร้อน บางรายนะ... มากเกินไป เรียกว่า “เกินประเพณี” ถ้าพอดีๆ ตามประเพณี ก็ไม่เดือดร้อน

เอ้า! ที่นี้ ถ้าไม่ทำตามประเพณี ละ... ไอ้หนุ่มคนหนึ่ง เห็นสาวคนหนึ่งเดินเข้ามาในซอย ไม่ต้องเคารพประเพณีอะไร เข้าไปถึง... จุดเข้าป่าไปเลย ทำการ... ไม่รู้จะใช้ถ้อยคำอะไร ถึงจะสุภาพหน่อย เขาเรียกว่า... “ทำการล่วงเกินในทางที่ ไม่สมควร”... นี้อย่างนี้ใช้ไม่ได้ “เลวกว่าสัตว์เดรัจฉาน”...

ทำไมหลวงพ่อดึงพุทธรูปแรงอย่างนั้น ก็สัตว์เดรัจฉานมันไม่ทำอย่างนั้น... สุนัขนะ... ตัวผู้นะ พอเห็นตัวเมียน่ารัก มันก็เข้าไป... ทำทำตอกแตกๆ... ดมหัว... ดมข้างตัว... ดมหาง พอดมทางเสร็จแล้วก็ป็นหนอย... ไอ้ตัวเมียยืนเฉย แสดงว่าตกลงปลงใจกันแล้ว... ก็เรียบบร้อย... มันไม่เคย พอเจอตัวเมียแล้ว มันก็ดุกดูลากเข้าไปในป่า อย่างนั้นไม่มี... ไม่มีอย่างนั้น แต่ที่คนเรากล่าวว่า จุดกระชากลากไปทำอย่างนั้น ชีวิตมันเลวกว่าสัตว์เดรัจฉาน ชีวิตตกต่ำ

การไม่เคารพประเพณีทำให้ชีวิตไม่เรียบร้อย แต่ถ้าเคารพประเพณี เป็นคนมีระเบียบ มีวัฒนธรรมดี นี่เป็น เครื่องห้ามคนไม่ให้กระทำความเสียหาย เพราะมีระเบียบ มี วัฒนธรรม ห้ามไว้ สิ่งที่เราเรียกว่า “วัฒนธรรม” นั้น หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้เป็นคนสมบูรณ์ขึ้น วัฒนธรรมในการแต่งตัว... ในการนั่ง... ในการเดิน...

ทางชีวิต

ที่ดั่งาม

ในการพูด...ในการอะไรๆ ซาติที่เจริญ นั้นมีวัฒนธรรม มีระเบียบมาก คนอังกฤษ... คนเยอรมัน... คนญี่ปุ่น มีระเบียบมาก นี่คนเจริญ แต่ซาติที่ไม่เจริญ ไม่มีระเบียบอะไรเลย ยังเป็นคนป่าคนเถื่อน ทำอะไรตามใจตัว ตามใจอยาก ไม่มีขอบเขต นี่ไม่เจริญ

วู้กับควายนี้ รู้ไหมว่าสัตว์ชนิดไหนเจริญ กว่ากัน หลวงพ่อนี้เป็นเด็กเลี้ยงควายบ้านนอก...ลูกชานา ไม่ได้วิเศษวิโสอะไร เลี้ยงวู้เลี้ยงควาย... หลวงพ่อ ได้ความรู้ว่า... วู้นี่เจริญกว่าควาย ควายนี้ไม่ได้เรื่อง ถ้าใครเขาว่า“มึงมันควาย”...น่าเจ็บเหมือนกันนะ แต่ถ้าว่า...วู้...ไม่เป็นไร เพราะวู้มันยังเจริญ เจริญอย่างไร จะเล่าให้เธอฟัง... เข้าเปิดคอก ต้อนไปกินหญ้า พอตะวันใกล้จะตกดินนี้ วู้เดินแถวแล้ว เดินแถวนะ วู้เป็นระเบียบนะ เดินเข้าเป็นแถว เลี้ยวเป็นแถว ไปเป็นแถว นั่นละ..เข้าบ้าน

วู้มันเชื่อผู้นำ มันมีหัวหน้า มันเลือกอย่างไรไม่รู้ วิธีเลือกหัวหน้าของมัน แต่มีตัวหนึ่ง ถ้าตัวนั้นบ้ายหน้า ไปทิศไหน ตัวอื่นเดินตามเป็นแถว หลวงพ่อสังเกตเห็น อย่างนั้น แล้วตัวเป็นหัวหน้ามักจะเป็นตัวเมีย... เออ! วู้นี่มันเลือกตัวเมียเป็นหัวหน้านะ มันมีหัวหน้า เป็นตัวเมีย เพราะตัวเมียมันออกลูก ทีนี้ลูกทั้งหลายนี้ เป็นหลานของไอ้ตัวนั้นบ้าง หลานของไอ้ตัวโน้นบ้าง... มันเลยเคารพหัวหน้า มีวัฒนธรรม เคารพหัวหน้า เดินเป็นแถว กลับบ้านเรียบร้อย

แต่ ควาย นี่ มืดแล้วก็ยังไม่กลับ เจอข้าวโพด

กินข้าวโพด เจออะไรก็กินนั่นนะ...ไม่ไป ต้อนแล้วก็ยังไม่ไป ไม่กลับบ้าน...อันนี้ควาย พ่อบ้านที่เฝ้าไป อาบอบนวดบ้าง ไปเที่ยวบาร์บ้าง เที่ยวไนท์คลับบ้าง... ไอ้มันมัน“ควาย”...ไม่ได้เรื่อง ไอ้มันมันควาย มันไม่รู้จัก กลับบ้าน แต่ถ้าเป็นวู้มัน พ่อเลิกงานแล้วเขากลับบ้าน เรียบร้อย... เป็นสุขมั๊ยละ ถ้าอย่างนั้น ครอบครัวนั้น เป็นสุขมั๊ย คุณพ่อ กลับบ้านเรียบร้อย-ครอบครัวเป็นสุข คุณแม่กลับบ้านเรียบร้อย-ครอบครัวเป็นสุข ถ้าคุณพ่อ ไม่กลับบ้าน คุณแม่ก็ไปแจกไฟอยู่ ลูกจะเป็นสุข ได้อย่างไร...ไม่ได้เรื่อง

ครอบครัวที่มีความสุข คือครอบครัวที่พ่อแม่ อยู่ในศีลในธรรม ประพฤติดีประพฤติชอบ มีความสุข แต่ถ้าพ่อแม่ไร้ศีลไร้ธรรมแล้ว...มีปัญหา เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน นี่เป็นเรื่องที่เห็นได้ง่าย ว่าชีวิตคนเรานี้ มันต้องมีระเบียบ มีแบบฉบับอะไรต่างๆ

แต่ที่เราเป็นเด็กนี้อาจจะไม่ชอบ พวกเธอนี้ ขณะนี้ยังไม่ชอบหรอก ถ้ามีใครบอกให้ทำอย่างนั้น อย่างนี้...แหม! จะสั่งเสียเรื่อย..เผด็จการเสียเรื่อย... เราชอบทำอะไรตามใจตัว ตามใจอยาก แต่วันหนึ่ง เราจะรู้ว่า เราต้องมีระเบียบ ต้องอยู่อย่างมีระเบียบ เดินมีระเบียบ นั่งมีระเบียบ ทำอะไรมีระเบียบ แม้จะอยู่ในที่ชุมนุมชนก็ต้องมีระเบียบ

คนฝรั่งอังกฤษที่เขาสุบบุหรืนะ เขามีห้องเฉพาะ “สโมคกิ้ง รูม”... ในบ้านเขามีห้องเฉพาะ ใครอยาก สุบบุหรื ต้องลุกขึ้นขอโทษ...“เอ็กซ์คิวส มี”..

ทางชีวิต

ที่ตั้งงาม

ไปแล้ว...ไปนั่งสูบบุหรี่.. อัดปุ๋ย..ฟุ้งเลยนะ...
เสร็จแล้วมานั่งคุยต่อไป เขาจะไม่สูบบุหรี่
ในท่ามกลางแขก หรือนั่งคุยกัน เว้นไว้แต่สนิทเหลือเกิน
เขาถึงทำได้ แต่ถ้าเป็นคนไม่คุ้นเขาไม่ทำ เขามี
ห้องสูบบุหรี่ เขาเรียบร้อย ปฏิบัติเป็นระเบียบ มีวินัย

เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่า เขามีระเบียบ
ทุกหนทุกแห่ง ขึ้นรถมีระเบียบ ลงรถมีระเบียบ
พอมาถึงจะรอรถ เขายืนแถว...นี่เขาคงมีระเบียบ
ถ้าคนไม่มีระเบียบ มันกองกันอยู่นั่น กองอยู่ตรงทางขึ้น
แล้วแย่งกันขึ้น... นี่คนไม่มีระเบียบ ไม่มีวัฒนธรรม
ไม่มีคุณค่าทางจิตใจ ทำอะไรก็ไม่ดี คนใดมีระเบียบ
แสดงว่า เป็นคนเจริญ เพราะเป็นคนรู้จักบังคับตัวเองได้
ควบคุมตัวเองได้ แต่คนไม่มีระเบียบ ทำตามใจตัว
แต่งตัวตามใจ... “ฉันจะทำยังไงก็ตามใจฉัน เสรีภาพ
ของฉัน”... นี่เรียกว่าขาดระเบียบ มันก็ยุ่ง สังคมยุ่ง
บ้านเมืองก็จะยุ่ง ไม่เรียบร้อย

นี่พวกเราเขาเรียกว่าเป็น “นักศึกษา”ความจริง
ก็นักเรียนนั่นแหละ แต่พูดให้มันหรูหรากว่า “นักศึกษา”
ศึกษา ก็คือ เรียน นั่นเอง นี่เราเรียนชั้นประถม ชั้นมัธยม
เขาเรียกว่า “นักเรียน” พอเข้ามาวิทยาลัยกลายเป็น
นักศึกษา เรียกให้มันแปลกจากเดิมหน่อย
เพื่ออะไร...เพื่อยกระดับจิตใจคนเรียนให้สูงขึ้น
เป็นนักศึกษา ศึกษาทุกอย่าง ศึกษาเรื่องตัวเอง..
เรื่องวิชาความรู้...เรื่องสังคม.. เรื่องประเพณี...
เรื่องวัฒนธรรม ไม่ใช่ ศึกษา เฉยๆ ต้องมีการปฏิบัติ

ตามสิ่งที่เราเรียนด้วย แล้วก็ต้องประดับประดาตน
ให้เรียบร้อยดีงาม สมกับความเป็น“นักศึกษา” ไม่ใช่
เด็กน้อย เด็กน้อยนักเรียนอาจจะทำอะไรเลอะเทอะ...
ไม่เป็นไร แต่นักศึกษานั้นเลอะไม่ได้แล้ว เป็นนักศึกษา
เป็นผู้ใหญ่แล้ว ต้องเรียบร้อย ต้องเดินไปในแนวทาง
ที่ตั้งงาม

ปัจจัยที่จะทำให้เราดีหรือเสียนี้ มีอยู่อีกอย่างหนึ่ง
อยากจะฝากเธอไว้นะ คือ การคบเพื่อน จำไว้นะ
นี่สำคัญที่สุด...ถ้าเราได้เพื่อนดี เราดีขึ้น ถ้าได้เพื่อนชั่ว
เราจะตกต่ำลงไป “คบคนเช่นไร จะเป็นคนเช่นนั้น”...
ถ้าเราไปคบคนชั่วเมา มันจะชวนเราไปเมา...คบคนชั่วร้าย
มันชวนเราให้เกียจคร้าน...คบคนสุรุษสุร่าย มันชวนเรา
ให้ใช้จ่ายสิ้นเปลือง...คบคนเช่นไรเป็นเช่นนั้นจริงๆ
...เสียหาย เพราะฉะนั้นต้องระวัง

การคบเพื่อนนี้ เราเลือกได้... ถ้าคนไหนมาถึง
คุย ๒ คำ เราดูเถาะว่าเรื่องอะไร ถ้าคุยแต่เรื่องเหลวไหล
เรื่องสนุก คนนี้ใช้ไม่ได้ แต่ถ้ามาถึง คุยเรื่องการเล่า
การเรียนเขียนอ่าน คนนี้เขาสนใจใฝ่วิชา คบเป็นเพื่อนได้
ไม่ทำให้ชีวิตตกต่ำ

นี่เป็นข้อคิด ที่หลวงพ่อบอกฝากไว้ให้พวกเรา
ทั้งหลาย ได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตัวเธอเอง
แก่ครอบครัว และแก่ประเทศชาติสืบไป

หลวงพ่อบุญนันทะ

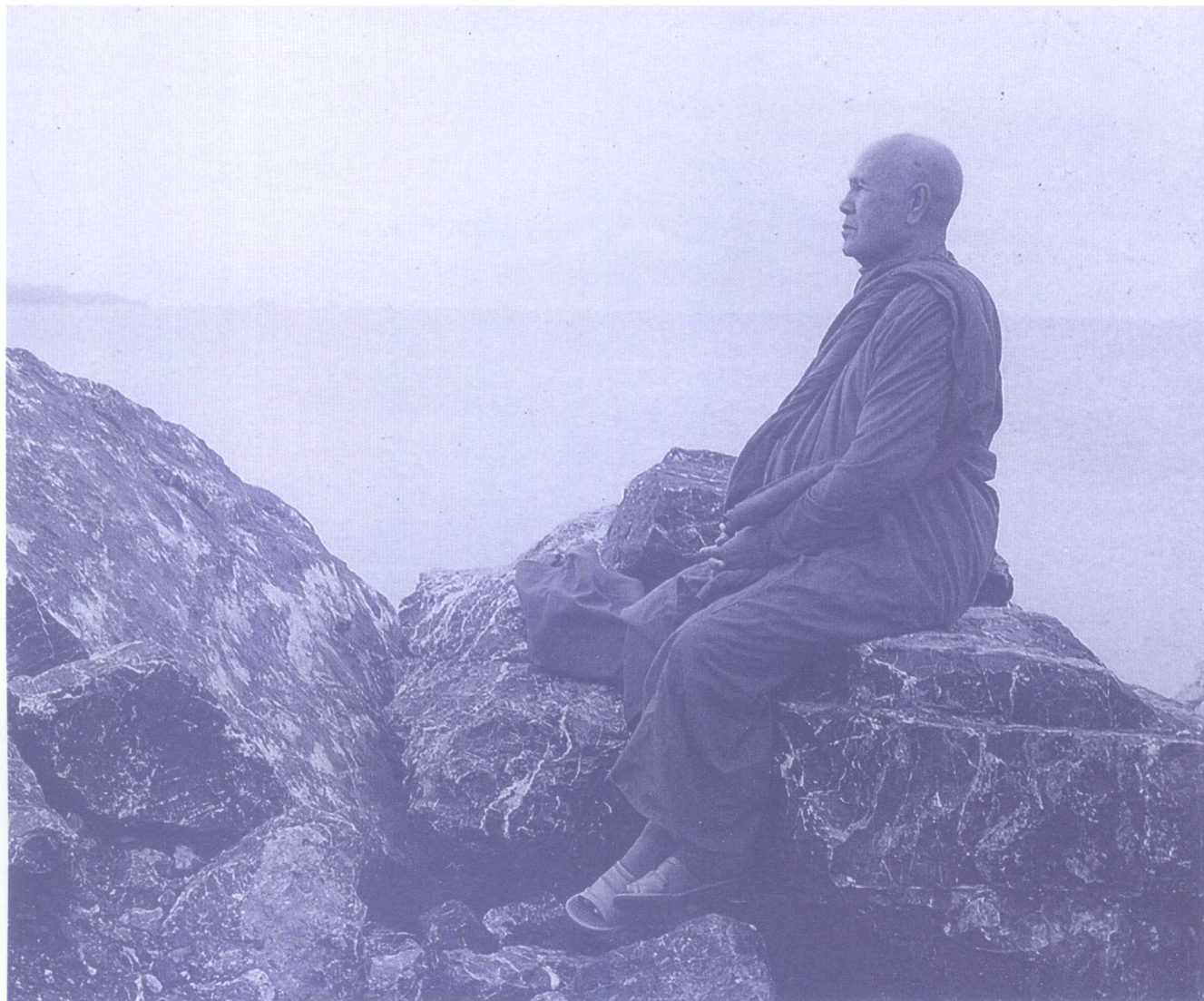
เล่าให้ณิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ฟัง

เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๗

ข้อควรจำสำหรับชาวพุทธ

๑. ชาวพุทธถือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐ
๒. ชาวพุทธเชื่อมั่นในกฎแห่งกรรม “ทำดีได้ดี-ทำชั่วได้ชั่ว”
๓. ชาวพุทธยอมให้พระพุทธเป็นผู้นำทางชีวิต ถือเอาพระธรรมเป็นแนวทางของชีวิต ถือเอาพระสงฆ์เป็นบุคคลตัวอย่างผู้นำทางชีวิต และเดินตามแบบพระสงฆ์ตลอดไป
๔. ชาวพุทธจะไม่กราบไหว้สิ่งใดอื่นที่ชาวโลกถือว่าขลังศักดิ์สิทธิ์
๕. ชาวพุทธจะไม่เชื่อในชะตาชีวิตของหมอบอก แต่เชื่อว่าตนเองสร้างอนาคตให้แก่ชีวิตของตนเอง
๖. ชาวพุทธ เวลามีความทุกข์แก้ไขที่ตนเอง ไม่เที่ยววิ่งไปหาหมอดูให้เสียเวลาเปล่า ๆ
๗. ชาวพุทธถือว่าความบังเอิญไม่มี มีแต่ สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ปราศจากเหตุ ผลจะเกิดขึ้นไม่ได้ เหตุที่แท้อยู่ที่การกระทำของตนเอง
๘. ชาวพุทธไม่มีพิธีสะเดาะเคราะห์แบบหมอดู แต่สะเดาะตรงค้นหาเหตุให้พบ แล้วตัดเหตุนั้นเสีย
๙. ฤกษ์ยามยามดีสำหรับชาวพุทธไม่มี มีแต่ทำดี ก็ทำให้เวลาดีขึ้น ทำชั่วก็ทำให้เวลาชั่ว ดี-ชั่ว มิได้ขึ้นอยู่กับเวลา แต่ขึ้นอยู่กับกระทำเท่านั้น

ท ำ ง พ ั น ทุ ก ข์

๑. เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้น จงนึกว่าต้องมีสาเหตุ
๒. สาเหตุของความทุกข์อยู่ที่ตัวของเราเอง มิใช่มาจากที่อื่น
๓. สิ่งภายนอกจะเป็นวัตถุก็ตาม คนก็ตาม มิใช่ตัวการสำคัญ ตัวการสำคัญอยู่ที่ตัวเราเอง โดยแท้
๔. จงค้นหาสาเหตุของความทุกข์ในตนของตนเอง
๕. ในการค้นหาสาเหตุนั้นต้องทำให้สงบ ด้วยการเข้าไปสู่ที่สงบเงียบเพื่อความสงบทางใจ
๖. การสวดมนต์ภาวนาในพุทธศาสนา มิใช่การอ่อนวอนให้ใคร ๆ มาช่วยตน แต่ต้องการความสงบใจเท่านั้น
๗. เมื่อสงบใจแล้วจงยกเอาปัญหาความทุกข์ขึ้นมาพิจารณาให้แตกด้วยความสุขุมรอบคอบ จนเห็นได้ชัดว่าอะไรเป็นเหตุของความทุกข์นี้
๘. เมื่อพบสาเหตุแล้ว จงแข็งใจตัดเหตุนั้นทิ้งเสีย อย่าได้ทำตนเป็นคนอ่อนแอ อายายอมแพ้แก่ธรรมชาติฝ่ายต่ำเป็นอันขาด

ถ้าหากท่านปฏิบัติได้ดังนี้ ท่านก็มีหวังพ้นทุกข์ได้แน่

พวกเธอ
อย่ามัว
ประมาท

อย่ามัว
เอาแต่สนุก
ยินดี
ในกามคุณ
อยู่เลย

ผู้ไม่ประมาท
เฟื่องพินิจ
ตามเป็นจริง
เท่านั้น

จึงจะบรรลุถึง
ความสุข
อันไพบูลย์
ได้

มรดกสำคัญที่ต้องช่วยกันรักษาไว้

เยาวชนที่รักทั้งหลาย

เธอต้องคิดไว้เสมอๆ ว่า เธอคือกำลังสำคัญของชาติในอนาคต เธอทุกคนเป็นทายาทที่จะต้องรับมรดก ๓ อย่าง

๑.แผ่นดินไทย เป็นมรดกมีค่า บรรพบุรุษของเรารักษาไว้ด้วยเลือด ด้วยเนื้อ ด้วยชีวิต เราจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่ออนาคตต่อไป

๒.ความเป็นเอกราชของชาติ คนไทยมีความภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตนเอง ที่เป็นไทยอยู่ได้ ด้วยอำนาจของพระธรรม พระเจ้าแผ่นดินไทยเคร่งครัดในศาสนา รักษาประเทศชาติด้วยธรรมะ

๓.พระพุทธศาสนา เป็นมรดกทางใจที่เรารับมาจากประเทศอินเดีย เดียวนี้เป็นของไทยไปแล้ว ประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นมรดกสำคัญที่เราจะต้องรักษาไว้ รักษาแผ่นดิน รักษาความเป็นเอกราช และรักษาศาสนา ไว้ด้วยอะไร

ด้วยการประพฤติดี ประพฤติชอบ

เวลานี้ พวกเธอกำลังเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ หลวงพ่อนี้เตรียมตัวจะไปป่าช้า พวกเธอเตรียมตัวจะอยู่ จะอยู่ต่อไป ต้องมีอะไรบ้าง

ต้องมีความรู้ดี มีความสามารถดี และมีความประพฤติดี เป็นหลักใจ

เธอต้องคิดไว้ทุกวันๆ ว่า

“ฉันจะอยู่อย่างคนมีค่าในแผ่นดินนี้ ฉันจะอยู่เพื่อรักษาแผ่นดินนี้ไว้ เพื่อรักษาเอกราชของชาติไว้ เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาไว้”

(หลวงพ่อัญญาันทะ ให้โอวาทนักเรียนที่เข้าค่ายพุทธบุตร ณ เสถียรธรรมสถาน ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๒)

เตือนจิต สะกิดใจ

คิดดูให้ดี !

คิดดูให้ดี !

ร่างกายนี้

เปลี่ยนแปลง

ไปสู่ความแตกดับ

อยู่ทุกเวลานาที

ถ้าไม่ใช่

ให้เป็นประโยชน์

แล้วจะมีค่า

มีราคา

ที่ตรงไหน !

จงเตือนตนด้วยตนเอง จงพิจารณาตนด้วยตนเอง
คุ้มครองตนได้ มีสตรอบคอบ

จักอยู่เป็นสุข

พุทธวจนะ

